

САҒЫНДЫҚ НИЕТУЛЛАЕВ

ЖАҚСЫ ТИЛЕК

Сағындык НИЕТУЛЛАЕВ

ЖАҚСЫ ТИЛЕК

Қосықлар топламы

НӨКИС
«ҚАРАҚАЛПАҚСТАН»
2004

56 (Қар. 2)
Н — 832

Сағындық Ниетуллаев. ЖАҚСЫ ТИЛЕК.
Нөкис, «Қарақалпақстан» баспасы, 2004-жыл, 264 бет.

Қарақалпақстан Республикасына мийнети синген юрист, юридика илимлеринин докторы, шайыр Сағындық Ниетуллаевтың бул жаңа қосықлар топламына соңғы жыллары жазылған лирикасы енгизилген. Оларда туўған жерди, гөззал өмирди жырлаўшы терең философиялық қосық қатарлары жәмленген. Шайырдың өз хаўазы, жазыў салты бар. Бул — оның үшінши қосықлар топламы.

Н 5406000033 — 457 Буйрық — 2004
М — 357(04) — 2004

ISBN 5- 83 - 45 - 11 - 9

© «Қарақалпақстан» баспасы, 2004

КӨЗ АЛДЫМНАН...

Көз алдыма елеслетип өмиримди мен өткен,
Қайта, қайта сүзип бәрін кеўил деген електен,
Толғанаман, тебиренемен,
Не исследим, не қойдым,
Көп ойлайман жылларымды бастан ушып дур еткен.

Әмиў менен Аралымның қосылысқан жеринде,
Туўылдым мен, балалығым аўыллардың биринде,
Өтти менин,
Умытпайман ол дәўирди ҳеш қашан,
Туўған жерге жететуғын нәрсе барма тиринде.

Биразына үлгерсем де әрманларым көп менин,
Баслап қойған ислеримнің ақырына жетпедим,
Соған бүгин асығаман,
Сөйтип жүрип ойлайман,
Қандай екен келешегим, тәғдир деген өткелім.

ЖӘНЕ ДЕ АҰЫЛ ЖАҚТАН...

Және де аўыл жақтан айлансам ба,
Деп жүрмен,
Жоллар узақ қыйналсам да,
Ұақыт та таба алмадым,
Қол тиймеди,
Өзине талай мәрте жыйналсам да.

Әмиўдің қурып қалған аңғарында,

Аралдың дузы менен шаңларында,
Жатырсаң көмилип сен,
Ыңыранып,
Қыйнайды мени солар барғанымда.

Әмиўим,
Арал барда теңиң, тайың,
Жоқ еди,
Суўларында жұлдыз, айың,
Шомылды түнлеринде гүмистей боп,
Ал, бүгин аянышлы дым жағдайың.

Мен барып аўыл жақтан айналайын,
Басайын қушағыма,
Аймалайын,
Бирақта аўырынды жеңиллетиў,
Қолымнан келмейди ғой, не қылайын?

ЖҮКТЕН ГӨРЕ ОЙ АҰЫР КӨТЕРГЕНГЕ...

Жүктен гөре ой аўыр көтергенге,
Қыйын емес бул өмир ети өлгенге,
Жаның шығып кетиўге сәл қалады,
Улың, қызың,
Ақлығың жөтелгенде.

Өмир деген қыйыннан қурасады,
Биреў күлип,
Биреўлер жыласады,
Бул дүньяға келгенсоң адам деген,
Бийигине шығыўға тырмасады.

Аңсат емес адамлар қыйналады,
Кете берер ўақытқа сыймағаны,
Излеринде қалады,
Бәриниң де,
Тис, тырнақлап бир өмир жыйнағаны.

Жүктен гөре ой аўыр көтергенге,
Әрманына түбинде жетер бенде,
Жүрегине қуўаныш,
Уялайды,
Ел алдында қарызың өтелгенде.

ӘҢГИМЕНИҢ АРҚАҰЫ...

Әңгимеңниң арқаўы болса шийрақ,
Отырғызар төрине бәри сыйлап,
Сөзге олақ адамлар
Алалмайды
Көпшиликтиң алдында өзін жыйнап.

Айнасы ғой ақылдың сөз дегениң,
Сөйлегенде байқалар гөзлегениң,
Гәплериңнен ақылды,
Сезсе адамлар,
Түсетуғын жериң сол көзге сениң.

Ақылыңнан озбаса тил дегениң,
Билгениңнен көп болса,
Билмегениң,
Уйып бәри тыңласа сонда сениң,
Қуры алақан өмирге келмегениң.

НЫЗАМЫ БАР ӨМИРДИҢ...

Келип қалды жасымда биразға усы,
Гүзи кирди өмирдин,
Алда қысы,
Баратырған алыслап таслап мени,
Оралмайды кейнине өмир-қусы.

Усындайы өмирдің мазанды алып,
Досларымның көбиси қазаланып,
Өтип кетти,
Дүньяда астан кестен,
Өзи де оның турады тазаланып.

Өмиримнің жолында ойы, қыры,
Таусылмайды хеш оның жумбақ, сыры,
Көринбейди ертеңің,
Қап-қараңғы,
Қуйылса да алдына күннің нуры.

Дегенине адамның көнбейтуғын,
Айтты екен деп қушаққа енбейтуғын,
Нызамы бар өмирдің,
Бир бузылса,
Қайтып сирә орнына келмейтуғын.

КИРПИКЛЕРІҢ...

Кирпиклерің нәм сениң,
Жыладың ба,
Сүңгидіңбе хәсирет булағына,
Тастан тасқа секирген кийиклердің,
Сен уқсайсаң суп-сулыұ ылағына.

Өмир алар адамды сынағына,
Талай тәғдир сол гезде сынады да,
Көзлерінде қапалық тынып қалған,
Әрманларың
Бийиктен қулады ма?

БӘРИМИЗ ДЕ ӨМИРДІҢ ҚОНАҒЫМЫЗ

Өмир деген өзіңнің өткен жолың,
Қайтып оған жетпейди сирә қолың,
Алдындағын көрмейсең,

Не күтип тур,
Қалып барар артында бары, жоғың.

Айыбы жоқ бийиктен қулағанның,
Қолы тастай қызғанып сылағанның,
Тирисінде қадирле,
Өлгеннен соң,
Пайдасы не жер теуіп жылағанның.

Қәпелімде тынығың ылайланып,
Бахыт ушар басыңнан шыр айланып,
Ертеңінди билмейсең,
Өмир жумбақ,
Табыұ қыйын шешимін мың ойланып.

Өмир солай күн батып,
Таң атады,
Гүл сыйласа,
Биреүге оқ атады,
Күни жеткен адамды әжел келип,
Ала таяқ көтерип тоқтатады.

Бәримизде өмирдің қонағымыз,
Бири кешлеұ,
Бири ерте кететуғын,
Жөнелерде ол жаққа қол хақымыз,
Бес-ақ метр ақ супке жететуғын.

АЛҒЫС ПЕНЕН ҒАРҒЫС...

Бул дүньяда барлығы да өлшеұли,
Биреұ билип,
Биреұ билмес мөлшерди,
Аралары алғыс пенен ғарғыстың,
Алыста емес,
Жақында емес оншелли.

Алғыс пенен ғарғыс бірдей алысып,
Көреалмайды
Жүреалмайды табысып,
Алғыс алған нийетіне жетеді,
Ғарғыс кеткен жығылады шалысып.

Бұл өмірден өтер бәрі шабысып,
Жаманлық көп жерде жүрген қағысып,
Харамлығың ушын алған ғарғыслар,
Аяғыңа шырмасады жабысып.

Өмір деген
Усындай ғой билгенге,
Халқы ушын жүрек-жанын тилгенге,
Алғыс келип құйылады жер, көктен,
Шырақ болып жанар өзі сөнгенде.

ӨТКЕН ЖОЛҒА...

Өткен жолға ой жуыыртып қарайман,
Көби артта,
Алдымдағы тарайған,
Мен биразын басып өттім өмірдің,
Қаншасына енді оның жарайман.

Усы сауал тыным бермей қыйнайды,
Бұл өмірді инсан сирә қыймайды,
Адамларға етсең егер жақсылық,
Олар оны қайтып саған сыйлайды.

Бирин бири адам солай уғады,
Жаманлықтың қарасы көп жуғады,
Жақсылық та,
Жаманлық та биз еткен,
Алдымыздан түбінде бир шығады.

ТЕҢИЗ БОЛЫП...

Тәғдиринди билгеннен соң Аралым,
Өртендим де,
Иштен талай жыладым,
Қолдан келмес,
Келгенинде өзіңе,
Ағызар ем жердің барлық булағын.

Сағынаман,
Көргім келер өзінди,
Шыдамлысан,
Адамдайсаң төзимли,
Көз алдымнан кетпей қояр толқынлар,
Еске алсам сениң теңиз гезінди.

Жетпей саған Әмиұ суы тыйылып,
Қум көзіңе жатырыпты құйылып,
Берген ұаде,
Айтқанына шыға алмай,
Баратыр ма адамлар да суйылып.

Дәртлеринди түсинген соң Аралым,
Төзимим де,
Таўсылып тур шыдамым,
Енді толып қайта алмайсаң орныңа,
Соны ойласам келе берер жылағым.

Қандай жақсы теңиз болып қалаалсаң,
Бұрынғыдай тасып Әмиұ толалсаң,
Бултқа айланып,
Жамғыр болып өзіңе,
Қәне мен де құйып, құйып алалсам.

ИСЕНИП МЕН КЕЛЕМЕН...

Аулақ болсаң ис жақпаслық бәледен,
Нийетіңе жетіу мүмкин қалеген,

Табысымның барлығына өмірде,
Мийнет пенен ерисип мен келемен.

Қыйын болса оғанда мен көнемен,
Досларыма баяғыдай гөнемен,
Арқа сүйеп көрмедімде хеш кимге,
Өз күшіме исенип мен келемен.

Жанған оттай,
Түбінде бір сөнемен,
Бирақ хәзир жанып турман еле мен,
Өмірімде хадаллыққа сүйенип,
Әдиллікке исенип мен келемен.

ӨЗИҢНИҢ

Билмегендей дүньяға келиўинди,
Қалай,
Қәйтип өсипте, өниўинди,
Өмир солай астынан аяғыңның,
Табыў мүмкин өзиңнің өлиминди.

Мың қубылып,
Адамлар,
Мың дөниўди,
Үйренеди өмірге көнлигиўди,
Машинадан сен зуўлап киятырған,
Табыў мүмкин өзиңнің өлиминди.

Қалдырады адамлар кеўилинди,
Жанып турсаң,
Күтеди сөниўинди,
Жер қозғалып сен жасап турған үйден,
Табыў мүмкин өзиңнің өлиминди.

АЛЫС КЕТСЕМ...

Алыс кетсем шығасаң түсiме енип,
Туўылған ел,
Ана, жер өскен, өнип,
Басқа журтлар көзiме көринбейди,
Асығаман өзиңе қайтқым келип.

Туўған жерге бас ийип,
Табынаман,
Жырақласам өзiнди сағынаман,
Көз жумғанша ырзаман тәғдириме,
Бергенине тәңирим сени маған.

Қарақалпақ даласы кеўлимдей кең,
Камал таптым бул елде туўылып мен,
Әмиў, Арал толқынлап турғанында,
Жоқ еди-аў жер өзиңе келердей тең.

КӨРЕДИ ОЛАР

Ата, ана перзент деп бәрiн берип,
Солар ушын жыйнайды шөпшеп, терип,
Қуўанады,
Жүреги жарылады,
Баласының қызығын, бахтын көрип.

Ата, анаға ул, қызы болған тирек,
Перзент десип оларда соғар жүрек,
Жақсы болса,
Ул, қызы адамлардың,
Ғаррылығы өтеди жеңилірек.

Жақсы ул, қыз дәўлетiң,
Кеўлиң толар,
Олар менен удайы исiң оңар,
Ахмақ болса ул, қызы адамлардың,
Көресисин өмірден көреді олар.

ТЕҢ КЕЛМЕЙДИ...

Гөнерген зат қайтадан жаңармайды,
Хәсиретке мәжгунлер қабармайды,
Тегинликте жүзіңе әжим түсіп,
Аңсатлықта,
Шашларың ағармайды.

Тиришилик өлшеулі уақыт пенен,
Солай өмір тынбастан ағып келген,
Қыйынлығы олардың жетіп атыр,
Сонда не ол,
Не өзі бахыт деген.

Солай дүнья айланып,
Дөңгелейди,
Кемисинди толтырып жөнлемейди.
Қыйын болсын, болса да ақыр заман,
Бұл өмірге хеш нәрсе тең келмейди.

ҒАРРЫЛАРЫ АҰЫЛДЫҢ

Ғаррылары аұылдың тебериктей,
Барлығыда ширели қақ ериктей,
Жас едіңіз тап кеше,
Лаұлап жанған,
Шойынды да балқытар от, көриктей.

Бұл әлемнен сизлер де өтесізлер,
Нийетіңе көбіңіз жетесізлер,
Өмір бойы жыйнаған даналықты,
Елге беріп әрмансыз кетесізлер.

Өмір деген демде екен деп жүріпсиз,
Билесізлер болмайды ол бүліксиз,
Ақ кеуілге жарылып ағыласыз,
Тымсырғанға сизлерде сыр, иликсиз.

Дана болар адамлар көпти көрген,
Көшип, қонып барады өмір менен,
Сөзлеріңнен сизлердің байқайман мен,
Қартаймайды екен-ау,
Кеуіл деген.

Уйытқысы аұылдың,
Ийманы да,
Кететуғын ертерек мийманы да,
Ана-жердің қайылман құдиретіне,
Қушағына бәрінің сыйғанына.

Ақыллылар ертеңін ойлайды көп,
Ахмақлар бүгінін көреді тек,
Балаға да,
Жасқа да,
Бәріне де,
Жасларыңды бергей деп жүрмен тилеп.

БИЙМӘНИ КҮНЛЕР

Биймәни күнлер,
Пайдасыз күнлер көп-ақ дым,
Уақытты олар басқылап, женшип кетеді,
Өмірдің татлы биразын солай жоғалттым,
Сол өткен күнлер қабырғам жүйін сөтеді.

Өмірдің бәрі мазмунлы күнге толғанда,
Болмаста еді мезгилсиз кеуіл солғанда,
Уақыттың егер билмесе
адам қәдірин,
Биймәни күнлер қалдырар оны жолдан да.

ӨМИР, САҒАН ЫРЗАМАН...

Тар соқпақлы,
Муз тайғақ өмир менен,
Адамларға жолдас боп тәуір көрген,
Киятырман,
Әрманым жолындаман,
Досларымның ишінде орным төрден.

Киятырман,
Жүрисим шыйрақласқан,
Бираз қырдан өттим мен,
Таулы, тастан,
Жеткеймен деп тилеймен мәнзилиме,
Жолда қалмай,
сүрникпей,
адаспастан.

Гезлеседи жолларда қайғы, мұнда,
Сынауларға түстим мен,
Талай сынға,
Барлығынан сен мени алып өттің,
Өмир, саған ырзаман сол ушында.

АҰЫЛ ТҮНИ

Ауыл түни бәхәрги сулыұ қандай,
Гөззалыққа ким кимде қағар таңдай,
Жұлдызлар да аспаннан маған қарап,
Қалың қалай,
Балам-ау, деп турғандай.

Ауыл түни жаздың да жан тербеген,
Сағынысып қалғандай Ай, Жер менен,
Қус жолына қарасам сансыз жұлдыз,
Шашылғандай,
Мен оған мәни бермеп ем.

Ауыл түни гүздің де салқын, ызғар,
Самалының бойында азлап муз бар,
Қушағына тығылар жигитлердің,
Гезлесиуге көйлекшен келген қызлар.

Ауыл түни қыстың да шымыр сууық,
Қып-қызыл боп киятыр айда тууып,
Хайт жоқ,
Той жоқ сонда да шабысып жүр,
Бир топар ийт бир-бирин тынбай қууып.

МЕГЗЕТЕМЕН

Өмирди мен қуяшқа мегзетемен,
Таң атты дегенинше күн боп батқан,
Усылай өз миннетин тез өтеген,
Күн батты дегенинше таң боп атқан.

Өмирди мен жұлдызға мегзетемен,
Жалт етип аспанынан кеткен қулап,
Оны да жырларымда сөз етемен,
Сарқылмай мәңги аққан бар ма булақ.

Өмирди мен айға да мегзетемен,
Жарығын қараңғыдан кемлеу көріп,
Солай мен уақытты да тезлетемен,
Изине тынбай оның ере беріп.

ӨМИР, СЕН ДЕП...

Өмир, сен деп адамзат тырбанлайды,
Уақыт зырлап музында сырғанады,
Хақыйқатлық,
Әдиллик,
Хадаллықтан,
Жер-анаға мәңгиге нур тарайды.

Өмір, сен деп өзім де бір тынбадым,
Умтылғаным алдыма,
Умтылғаным.
Өмір үшін аналар қандай жақсы,
Өзлеріңнің қыз туып,
Ул туғаның.

АНА, ЖЕРДІҢ, ЕЛ, ХАЛҚЫМНЫҢ БАХЫТЫН...

Достым, сен де,
Мен де әлемнен өтемен,
Өмір деген лаулап тұрған от екен,
Күйіп жүріп,
Жанып жүріп адамға,
Қолдан келсе тек жақсылық етемен.

Тиришилік жақсыларға сүйенген,
Ал, оларсыз арбасы оның шүйелген,
Ана, жердің,
Ел, халқымның бахытын,
Тилеп жүрмен жаратқаннан, ийемнен.

Сен көзімсен,
Мен өзіңнің кирпичің,
Бір балаңман шақандағы бүртигің,
Сен жек көрген,
Унатпаған нәрсенің,
Қадалайын ийнеси боп кирпичің.

ЖАҚСЫДАН ЖАНЫ НУР АЛҒАН

Жасымда мени мың әрман,
Шақырды тынбай алыстан.
Қалмауым үшін қатардан,
Қосылдым жұртқа шабысқан.

Алысы бар ма жоллардың,
Ушында қолдың тұр деппен.
Бийикте,
Шында олардың,
Тұрғанын сонда билеппен.

Исенип жүрген адамның,
Көрдим ор маған қазғанын.
Сөзине еріп,
Жаманның,
Адасып кете жазладым.

Бұл күнде және мың әрман,
Жаныма тыным бермейді.
Оларға жетіп ким барған,
Сорасам,
Ғеш ким билмейді.

Сонда да адам тынбайды,
Усылай өзі жаралған.
Жүрегін ғана тынлайды,
Жақсыдан жаны нур алған.

ӨМІР, ТУРМЫС НЕ ДЕГЕН...

Өмір, турмыс не деген құрамалы,
Биреулердің қамығып,
Жылағаны,
Былай тұрсын, қыйнайды адамлардың,
Әрманының жолында қулағаны.

Өмір, турмыс не деген құрамалы,
Ким бүгілмей алдында тура алады.
Мың қубылған дүниеде қыйынлықты,
Жеңгенлері
Адам боп жүре алады.

Бул өмирдің жоллары қыйын сондай,
Өте алмайсаң олардан,
Күймей, тоңбай,
Шығармасаң усыннан дурыс жуымақ,
Адам деген қалады,
Адам болмай.

БИР СӨЗ

Қарақалпақ елинде,
Сөзді сорап алмайды.
Қонса гәпинің кеуілге,
Сөзің жерде қалмайды.

Сөз де оқтай атылған,
Қақ маңлайдан тийеди.
Бір сөз бенен шатылған,
Бір сөзге бас ийеди.

Бір сөз кеуіл қалдырған,
Бір сөз шадлық сыйлаған.
Сөзлер естен тандырған,
Дәрт боп ишке сыймаған.

Бір сөз бенен жарасқан,
Бір сөз салған гөргеде.
Бір сөз бенен қара аспан,
Түсірилген жергеде.

Бір сөз бенен барлығы,
Гүлалә гүл болады,
Сезілмейді тарлығы,
Кеуілге нур толады.

ТОЛҒАН ӘРМАН

Базда өзіме қаламан түсинбей де,
Алға баспай тұрғанда исим гейде,
Соны айтып сырлассам,
Көп досларым,
Сезбес менің жанымды мүсиндей де.

Өмир, турмыс бәршени шаршатады,
Машқаласы,
Түрліше бар шатағы,
Бийигине әрманның шығыу мүшкіл,
Төбесінде муз бенен қар жатады.

Тоқтап қалсаң жолыңнан кешигесен,
Ере алмайсаң турмыстың көшине сен.
Асығыұды,
Жендирсең албырауға,
Өкпелейсең өмирдің несине сен.

Гейде солай ойланып,
Толғанамаң,
Қалемимди жәнеде қолға аламан,
Сырларымды айтаман қосығыма,
Көкірегім менің де толған әрман.

ӨМИРИМНИҢ БӘХӘРИ

Мен бәхәрде тууылғанман аұылда,
Айтыұынша,
Сол күн тұрған даұылда.
Теңіз беттен көтерілип қалың булт,
Нөсерлетип қуйып апты жаұын да.

Бәхәр деген құдирет қой,
Гөззал ғой,

Ол келгеннен тәбиятта қызған той,
Және бәхәр жақынласты, солмекен,
Қыялымда мениң бүгін қозғалды ой.

Бәхәр өтсе айланады кейнине,
Ауырласты салынған жүк ийниме,
Өткен мениң өмиримнің бәхәри,
Келмей қойды,
Қолыма бір тийди де.

БАЛАЛЫҚТЫ ЕСЛЕП

Көз алдыма келтиремен өткенди,
Айтыу үшін емес оған өкпемди.
Балалықты ойларымда көремен,
еслеу қыйын
Жүдә узап кеткенди.

Сонда да мен умытпаппан көбисин,
Жолларымның ойлы, бәлент,
Тегисин,
Жетимликтің азаптарын,
Өмирдің,
Бирим, бирим қолға кирген жеңисин.

Шүберектен тигилген сол папканы,
Есимде бар,
Көп балалар таппады.
Жамғыр, қары етигимди ауылдың,
Алып қалды желим яңлы батпағы.

Қант табылса бөліп берди анамыз,
Соған шад боп,
Қууанысып қаламыз.
Қууат болды Арал менен Әмиуим,
Үйрек, ғазлы көлдер менен даламыз.

Ботинканы гезеклесип кийгенбиз,
Ойыннан да кеш қайтқанбыз үйге биз,
Туңғыш ирет мухаббатқа жолығып,
Отына да билип,
Билмей күйгенбиз.

Солай етип зымырады балалық,
Сол бір күнлер көбимизди дана ғып,
Жибергеннен шығармекен
Хәзирде,
Ойлап көрсем көптей емес жаңалық.

ГЕЗЕКЛЕСКЕН

Бул өмирде барлығы гезеклескен,
Инсанларда усылай өніп, өскен,
Тәбиятта өлшеули,
бәрше нәрсе,
Тиришилик дүньяда жанған, өшкен.

Бул өмирде барлығы гезеклескен,
Қарда жауған уақтында,
Самал ескен,
Тәбиятта есап бар жер-ананы,
Гезек пенен етеди астан, кестен.

БИЙКАР КҮНЛЕР...

Бийкар күнлер,
Күнлер бийкар өтеди,
Олар бизди жолға таслап кетеди.
Сонда адам қалайынша өзиниң,
Ойлап жүрген әрманына жетеди.

Күнлер бийкар,
Бийкар күнлер өтеди,

Олар мениң қабырғамды сөтеди.
Тумлы тусын жыйнастырсам жыллардың,
Күнге бийкар өмир толып кетеди.

Күнлерің көп жыйналыс деп жуырған,
Дослардында үйлеріне туылған,
Ұақыт атлы орны толмас байлықтың,
Солар болды көкке күлин суырған.

Тойларда да рюмкалар қағысып,
Қала берди сөзлерге сөз шалысып,
Бийкар күнлер усы жердің өзінде,
Бирин бири жибермеди жабысып.

Бийкар күнлер сылбыраған,
Сезимсиз,
Түсиникли менсиз,
Менің сөзимсиз,
Бул өмирдің бийкар күни баршылық,
Тиришилик болмас екен өзіңсиз.

Мәнзилине шыққан өмир-кемемнің,
Бийкар күнлер сенде онда жөнелдің,
Күнлер бийкар жетеди екен басына,
Өмир атлы,
Тиришилик дегеннің.

ЖАҚСЫ ҚОСЫҚ

Жақсы қосық жаралмас тегинликте,
Келеди ол өмирге,
дара, жекке,
Кеуилинен шыққаны адамлардың,
Адаспастан табады жол жүрекке.

Жақсы қосық шырағы кеуилимнің,
Сырласым да,
Мұңдасым өзи мениң,
Жаңғырығы әлемге танытады,
Туған жерин,
Дүньяға келген елин.

АҚЛЫҒЫМДАЙ...

Мен жанымды туған жер деп қыйнайман,
Керек болса,
Өмиримди сыйлайман,
Сенде өскен сексеуілдің биреуін,
Қарағайдың мен жүзине қыймайман.

Қушқым келер өзінди деп аппағым,
Ойлағаным сениң кеулиң,
Баққаным,
Көп елдерди араладым, бірақта,
Сеннен гөззал әлемде жер таппадым.

Әмиу менен тартылса да Аралым,
Жанымдағы ашпай аузын жараның,
Ақлығымдай алдыма алып,
басыңнан,
Сыйпалағым кеп кетеди, қарағым.

* * *

Гейде мен қапа болып үйге келсем,
Жанымның дәртлеріне тек сен емсең,
Жүректің дүбирлисін,
Мен айтпай-ақ,
Анахан, жалғыз өзің түсинесен.

Сонда сен жүзлеримнен сүйіп мениң,
(Кеулиңе мен өзіңнің тийіппедім),
Шашымнан ийскеледің,
Сыйпаладың,
Балаңа көкірегің ийіп сениң.

МЕН ӨЗИМ

Мен өзім ес билгели әрман қуып,
Жүріппен бирде жанып,
Бирде суып.
Өмірдің шаңарағын көтеріуге,
Жаралған көптің бири,
Мен де уық.

Орнымды тауып оған қадалғанша,
Дүнядан өтіп кетти адам қанша,
Әрманға
Керек екен асығыуың,
Өмірдің үстіндегі күні аўғанша.

Өмірде әрманына барма жеткен,
Жетпейди оған қуры күні өткен,
Ал, оның жолларында,
Өмір-жардан,
Биразы досларымның қулап кеткен.

КЕЛЕМЕН МЕН...

Ауылым, сени қалай умытаман,
Өзіңнен өмірімнің оты жанған,
Алысқа алып кеткен тәғдир,
Мениң,
Кеулимді жоқ ғой еле суыта алған.

Арқанда Арал теңиз,
Күн шығысың,
Көллерің сулыұ еді, сансыз қусың,
Өзіңнің сәнің еді,
Жаның еді,
Жаралған барлығы да адам ушын.

Аққулар теңизімді шарықлады,
Ауылым құрғын болды,
Тарықпады,
Солардың бәрін еслеп мен өзіңе,
Қайтыұды ойлап жүрмен барып тағы.

Арамыз күннен күнге алыслайды,
Қараңғы жарығыңнан қалыспайды,
Билемен бул күнлери ауыластан,
Ауылым маған енді ауыспайды.

Ауылым, билесең ғой анам, әкем,
Дүняда мениң ушын қадирли ең,
Өзіңнің топырағында мәңгі қалған,
Солар деп енді келсем,
Келемен мен.

ӨТИП КЕТТИ

Өтип кетти балалық та,
Жаслық та,
Бул өмірде бар дослық та,
Қаслық та,
Бираз дослар о дүняға атланды,
Хаял менен бас қоймай-ақ дастыққа.

Өмір солай егленбейди,
Тынбайды,
Ұақыт - теңиз толқынласып туұлайды,

Ауырлығын көтере алмай ал соның,
Тиришилик гүрсинеди,
Шуұлайды.

Есейгеннен өмир жүги ийниңе,
Артылады,
Қайта алмайсаң кейниңе.
Өткен күни бул дүньядан, адамлар,
Еслеп қояр «адам еди» дейди де.

АНА - ЖЕР

Қыйланғанда қара жерди тоқпақлап,
Отырамыз.
Қууанғанда деп аппақ.
Ауырлықтың өзин бәрін көтерип,
Ушып жүрсең мәңгиликке сыр сақлап.

Көз жаслар да бир өзинің тамады,
Сонда сениң жаның от боп жанады,
Тиришилик уясысаң ана - жер,
Өмир-булақ сенде ғана ағады.

Саған бәрхә қәуип, қәтер дөнеди,
Үмит жанса,
Гейде ол да сөнеди,
Қыйынлықтың барлығына Ана - Жер,
Адам ушын,
Өмир ушын көнеди.

Жердің күни қарап қалған адамға,
Ашыуланса тепкилейди жаман да,
Усылардың бәрін жаным сезген соң,
Қыйналаман,
Аңсат емес мағанда.

Еситпейсиз жер солқылдап жылайды,
Көрмейсиз де, бийигинен қулайды,
Құдиретіңнен айналайын Ана-Жер,
Қушағынан шығармаған Күн, Айды.

ЖАҚСЫ ПЕРЗЕНТ ДӘҰЛЕТІҢ

Қостарымыз қадирли қартайғанда,
Туұысқанлар - басыңнан бахыт тайғанда,
Жақсы перзент дәулетің,
Салтанатың,
Бахытыңды толтырар ортайғанда.

Ул, қызларың тиреуің қартайғанда,
Сүйейтуғын күни ертең жантайғанда,
Қорқатуғын жери жоқ,
Сондай болса,
Хүкимине әжел кеп қол қойғанда.

БАХЫТ

Бахыт қусы қонбайды узағына,
Илинбейди хийлениң дузағына,
Жеткениңше оларға
Бул өмирдің,
Талай түсип шығасыз дозағына.

Бахыт деген жүрмейди аңсат жолдан,
Жолдас болар адамға иси оңған,
Арасында кетеди хабар алып,
Меннен де ол,
Соған да кеулим толған.

ЖЕТЕДИ

Жатыр бала шынты уйқыда бесикте,
Үлгермеген тысауын да кесип те,
Жаман болса ертең перзент,
Әкениң,
Төрден басын шығарады есикке.

Ата, ана улдан үмит етеди,
Ал, қызлары киси үйине кетеди,
Қорлау ушын ата-ананы,
Көп емес,
Хақыйқаты,
Бир-ақ бала жетеди.

БИР ТЕҢИЗДЕ

Сан мың ойлар жанымды толғандырып,
Аралым да дәрт болды қалған қурып,
Тәғдиримди,
Ойлайман ертеңимди,
Өмир атлы сыр толы жолда турып.

Бүгін өтті,
Күні ертең не болады,
Туған жерим билемен оңалады,
Өмир вокзал биреулер келип атса,
Ал, биреулер келмеске жол алады.

Өмир деген дөнеди мың кубылып,
Бирде қызып,
Қалады соң суынып,
Дәулет, бахыт хәммеге буйырмаған,
Келген менен дүньяға тең туылып.

Өмир бир-ақ берілген хәммемизге,
О жаратқан, хеш кимнен кем дегиз бе,

Уқсамайды тәғдирлер жүзген менен
Ұақыт атлы туулаған бир теңизде.

АРАЛЫҚ

Қуяш нуры кең әлемге таралып,
Тууылған жер оннан жатыр нәр алып,
Кеуиллерден меңир түссе кеуилге,
Жақынласар жүректеги аралық.

Өмир деген усындай боп жаралып,
Нәзикликтен турыпты ол қуралып,
Сағынышлар бир бирине умтылса,
Жалғасады,
Қосылады аралық.

Бахтын тилеп отырыппан елимнің,
Келешегін ойлап өскен жеримнің,
Тууылған соң жақынласа береді,
Аралығы,
Өмир менен Өлимнің.

ҚҰРДАСЛАРҒА

Жумбағы көп,
Сырлары,
Өмир қызық,
Айланып тур бул дүнья суып, қызып,
Мениң менен оқыған құрдаслардың,
Ай жүзлерин таслапты әжим сызып.

Жыллар менен айқасып,
Тиртеклесип,
Өмир-кеме ескегин тынбай есип,
Биреулері өмирден орнын тапқан,
Биразлары қатарда жүр ислесип.

Жаслығының қалмаған нышаны да,
Ийе болған хәр ким өз ошағына,
Биразлары жолында әрманының,
Бахыт қушқан биразы қушағына.

Құрдасларым бир бирин сағынады,
Узақ көрмей көриссе,
Қамығады,
Мәнзилине ойлаған жетиу ушын,
Өмир атлы майданда сабылады.

Бир күн зыят бул өмир қондырмайды,
Қыя бассан аяқты ондырмайды,
Оның өзи әдил дым,
Қатал бирақ,
Гүл жүзинди мезгилсиз солдырмайды.

Өмир деген усындай құрдасларым,
Жаслығымда биразың сырласларым,
Қайда жүрсең аман бол,
Бол бахытлы,
Бузылмасын,
Сынбасын қурасқаның.

ИСЕНИМ

Ұақыт зуұлап өтеди өмир демде,
Бул дүньядан кетемиз,
Сенде, менде,
Басқа түскен қайғыны,
Хәсиретти,
Бир қудайдан көреді неге бенде.

Солай өзін адамлар жубата ма,
Тап усындай болғанын уната ма,

Хәсиретин өмирдің сөйтип олар,
Өзлериниң ийнинен қулата ма?

Дурыс шығар усындай болғаны да,
Жүрегине исеним толғаны да,
Бир қудайдан деп адам отырады,
Бахытының басына қонғаны да.

БИЛИНБЕЙДИ

Өмир деген демде-ақ өзгереді,
Жақсыны да,
Жаманды көз көреді,
Адамлардың шайтаны, әзәзули,
Биреуіге ийне,
Биреуіге биз береди.

Хауа райы кеуилдің қубылады,
Бирде жанып,
Бир гезде сууынады,
Адамлардың шайтаны тийсе пайдан,
Сонда ғана қолтыққа тығылады.

Бирі сени мақтайды күнге теңеп,
Сөйтип жүрип аузынды алар шенеп,
Оған керек хәмелиң,
Өзин емес,
Дос болыуға излейди түрли себеп.

Өмир солай жаралған,
Ким билмейди,
Биреу жылап,
Биреулер күлимлейди,
Әзәзуллер жүрген соң арамызда,
Ким екени олардың билинбейди.

ҮЙ ДЕГЕНДЕ

Үй дегенде болады келим, кетим,
Сондай гезде бетіңе шықса өтин,
Қашырғаның үйіңнің периштесін,
Ушырғаның шаңарақ берекетін.

Үй дегенде болады ойын, зауық,
Перзентлерің тұрғанда бахтын тауып,
Сондай гезде жақынның мысқылынан,
Күйіп жаның,
Қалады есің ауып.

Үй дегенде болады қапалықта,
Шабатуғын күнлерің өрден, ыққа,
Сондай гезде кеулин ал туұысқанның,
Дәрман болып дәртине.
Жанын уқ та.

Үй дегенде
Болады барлығы да,
Жақсыларға өзіннің жарлығы да,
Сондай гезде қууаныш басым келип,
Сезилмейди дүньяның тарлығы да.

ТИРИШИЛИК

Қыбыр, сыбыр адам сирә тынбайды,
Уйқыдада өмірди ол тыңлайды,
Тирилердің машқаласы артып тұр,
Соңғы ұақта қулағы көп шынлайды.

Тиришилик тынатуғын нәрсе емес,
Тынбағаны хешкимгеде ерси емес,
Бұл өмірдің жумбақ,
Сырын түсиніп,
Алғанынша кеуіл құрғыр кеншимес.

Тиришилик жер-кемеде айланып,
Қалмайды да,
Турмайды да байланып,
Өткенлерди отыраман еске алып,
Тирилердің тәғдирине ойланып.

Мәусимлерде гезеклесіп,
алмасып,
Жыллар барар бир бирине жалғасып,
Өмір тынбай жер үстінде жылжыйды,
Қалған емес ол жолынан алжасып.

Ата, ана ұл-қыздарын ойлайды,
Ай жүзине,
Меңирине тоймайды,
Олар тилер перзентінің бахытын,
Балалары өмір менен ойнайды.

Тиришилик,
Оның көп дым нызамы,
Биреу дүзеп,
Биреу оны бузады,
Бұл дүньяның муз боп жатса бир жағы,
Ал, бир жағы от боп жанып, қызады.

Тиришилик,
Күни өткеннің күни артық,
Жасаума екен я болмаса кумартып,
Ғаррылықта жасайтуғын жыллардан,
Жаслығыңның жалғыз күни мың артық.

Тиришилик тындырмайды адамды,
Шетирекке шығарады жаманды,
Бұл күнлери менде байқап жүріппен,
Оның менен өлшеп алып шамамды.

ХАЛЫҚ

Халық ушын Ай, Күн де жаратылған,
Жерге нуры мәңгиге таратылған,
Мен халқымның бахты деп,
Шамам келген
Жүгин оның арқалап баратырман.

Кеуиллерге кең әлем жайғасады,
Менменлердің көзлерін май басады,
Ел тәғдирін шешерде
Дана басшы
Алды менен халқына ойласады.

Халқын ойлап,
Жүргенлер басын ийип,
Ондайлардан шығады уллы, бийик.
Барлығымыз халықтың перзентиміз,
Жаманымыз ал оған нағыз күйик.

Машқаланды көтерип еңсем менен,
Шешіп бәрін,
Жай етип келсем бекен,
Еситпедім оңғанын адамлардың,
Өз халқының өтмишин менсинбеген.

Халық шешен,
Нақылы шырақ маған,
Майдаларды емес ол қурақлаған,
Оның менен бир болған азаматтан,
Қайғы, мұңлар алыслап,
Жырақлаған.

Халқым мениң Айым да,
Қуяшым да,
Өсип өнер жер-ана уясында,
Жақсылыққа умтылып жасайды ол,

Әрманлары бийикте,
Қыя, шында.

Халық деген құдирет,
Дана өзи,
Биледи де,
Көреді бәрін көзі.
Хәкімлердің хәкими, сонлықтанда,
Орынланбай қалмайды айтқан сөзі.

Өмір өтер,
Айланып келмес заман,
Мен тилеймен болсын деп халқым аман,
Оңбайды да,
Келе де болмайды да,
Өз халқының ғаррысын алған адам.

ШЫНЛЫҚТЫ АЙТ...

Хақыйқатлық ұақтында айтылғаны,
Машқаласы өмірдің,
Қара, ағы,
Келешегі болғаны ондай елдің,
Мийрим толы жүрегі,
нурға таңы.

Еркін пикир,
Еркін сөз елдің бахты,
Олар бәрхә харамның қолын қақты,
Хақыйқатлық,
Еркін сөз болған жердің,
Келешегі бахытлы,
Жолы жақты.

Хақыйқатлық халықтан жасырылса,
Жаманлардың жақсысы асырылса,

Ондай журттың қараңғы келешегі,
Ешектери атларға тәсир қылса.

Кемшиликсиз болмайды адам деген,
Жаман болма сондада жаман менен,
Бахты ушын халқыңның айт шынлықты,
Елдің жүгін көтерип шамаң келген.

ТАЛАНТ

Барма талант ким көрінген адамда,
Оннан бираз берилипти маған да,
Мен илимнің докторыман,
алымман,
Шайырлық та бар боп шықты сағамда.

Мийнет еттим қалем түспей қолымнан,
Қалмайын деп қатарымнан,
Жолымнан,
Өмірімде түрлі, түрлі машқала,
Өтип атыр оңымнан да,
солымнан.

Еки жүкті тең көтерип келемен,
Мәнзилиме жете алмадым еле мен,
Ойларым көп жүрегімді толқытқан,
Әрман мениң қолтығымнан демеген.

КЕЛЕДИ

Жанған нәрсе түбінде бір сөнеди,
Адам деген барлығына көнеди,
Жанды қыйнап жаман болып жүргеннен,
Қыйнап оны жақсы болғым келеди.

Гейде мениң түслериме енеди,
Қыр дөгерек теңіз бенен көл еди,
Ауылымды алыстарда қап кеткен,
Ушып барып,
Көріп қайтқым келеди.

Мени анам Айға, Күнге теңеди,
Кеуілі оның аспан яңлы кең еди,
Усы күнде мен анамды еслесем,
Балалыққа қайтып кеткім келеди.

Бахыт деген мухаббатқа өнеди,
Қәуіп оған түрлі жақтан дөнеди,
Тал шыбықтай қыз күнінди еслесем,
Сени және алып қашқым келеди.

Ұақыт теңіз өмір деген кемени,
Толқынына тербелдирип жеңеди,
Түсінемен,
Жаным бәрін сезеди,
Соның ушын өмір сүргім келеди.

БАХЫТ

Билесізбе не өзі бахыт деген?
Орны толар нәрсе ме ұақыт пенен,
Асып, тасып атырған байлығың ба,
Бахытлы ма адамлар тахыт минген.

Хәркім оны өзінше түсінеди,
Қууаныш па ол сениң ишіндегі,
Көп ойладым бахыттың өзі не деп,
Не бахытлы етеди кисини енди.

Бахыт деген келеди,
Кетеди де,

Ермейди ол адамның жетегине,
Оны өзін таппасаң ізлеп жүріп,
Асылмайды хеш қашан етегіңе.

Бахыт деген адамға өкпели ме?
Келесала болмаса кеткени не?
Бул дүньяда сонда да бахыт көптей,
Қууанамаң бәріңе жеткеніне.

Бахыт деген не сонда,
Ким биледи,
Кимнен жаны қай күні түңиледи,
Бахыт өзі паянлы болмайды да,
Қайғысынан өмірдің бүлінеди.

Бир өмірге бахытлы бар ма адам?
Арасында кеп турар ол да маған,
Бахыт деген қонағы кеуіліңнің,
Хәр ким оны өзінше бақалаған.

КЕҮИЛ БУЛТЫ

Кеуіл булты * қар болып,
Жауын болып,
Жүрегінде жасайды жанға қонып,
Түсинбесе адамлар кеуілінди,
Тығылады қойныңа муз боп, тоңып.

Кеуіл булты қар болып,
Жауын болып,
Жүрегінде жасайды жанға қонып,
Гейде өзі гүркіреп жауып кетсе,
Тасларды да жолында кетер жонып.

Кеуіл булты бир өмір қубылады,
Биреу сезбес,

Биреулер уғынады,
Бәрхә өзі қар болып,
Жауын болып,
Жауады да, қайтадан тууылады.

ЖАҚСЫ ДА БОЛЫҰ

Жақсы да болыу,
Жаман да болыу қолында,
Усының бәрі күтеди өмір жолында,
Көзіңе қарап аяқты дүзіу баспасан,
Қәтелер кеткен жағаннан алар соңында.

Жаслықты шалқып,
Өткенін билмей тойладың,
Жетиуің ушын алдыңа мақсет қоймадың,
Өмірдің көбин өткеріп алдың бийкарға,
Ертеңди қой деп,
Бүгинди ғана ойладың.
Бул өмір деген,
Ақылсыз онда утылар,
Ойланбай айтқан сөзинен адам тутылар,
Ақмақлар ғана қәдірін билмес уақыттың,
Орыны менен оғанда болың қытымар.

Жақсы да болыу,
Жаман да болыу қолында,
Дым ойсыз болсаң төгилип питер толың да,
Бүгинің менен жасасаң,

Қой деп ертенди,
Азаптың бәрі күтеді сени жолында.

АДАМЛАРДЫҢ...

Адамлардың,
Адамлардан парқы бар,
Мыс ишінде алтын деген жарқырап,
Қыс аязын мисе тутпас биреулер,
Жаздың күні адамлар бар қалтырап.

Адам деген,
Адам деген усындай,
Оның өзі келе болмас ысылмай,
Бир бирине уқсамайды адамлар,
Көрпешениң астары хәм тысындай.

Туұылғанда бәринің айт сулыұын,
Бул дүньяның бирдей сезер жылыұын,
Үлкейген соң көрсетеді өнерин,
Еситесең түрли, түрли улыұын.

ӨМИРДИҢ...

Өмирдің көби изимде,
Алдымда не тур билмеймен,
Кеткенде батып сезимге,
Сонындай гезде зилдеймен.

Дослар да хабар алмайды,
Сеземен қолы тиймейди,
Шақырсаң бирақ,
Қалмайды,
Жас гездегидей сүймейди.

Есапқа көшкен барлығы,
Пайдасыз қәдем атпайды,
Дүньяның мынау тарлығы,
Батқандай тыным таппайды.

Ержетип ул-қыз бәрінде,
Ақлықлар сүйди көбиси.
Ата боп үйдин төрінде,
Мардыяр жоқтай кемиси.

Машқала бирақ көбейди,
Айланар дүнья дөңгелеп.
Артына қайтқың келмейди,
Күнлер де мынау бир бөлек.

ҚОСЫҒЫМСАҢ

Қыйланғанда өмирде,
Ауыр гезде,
Өсек пенен қалғанда жаман сөзге,
Қосығыма айтаман муң-қайғымды,
Таба алмайман жарылар оннан өзге.

Хәсиреттен қабырғам сөтилгенде,
Қәтелерге жиберген өкінгенде,
Қосықларым болады жолдас маған,
Қыялларым әрман боп жетілгенде.

Жалғыз қалып қапа боп турғанымда,
Күш қуатым айланған жыр қанымда,
Қуғанғанда,
Бахытқа бөленгенде,
Минип шабар ол мениң тулпарым да.

Табылмаса досларым керегинде,
Сызлағанда аұырып жүрегімде,
Қосықларым жаныма мәдет болып,
Қалдырмайды өмирдің түнегинде.

Алдарқатып кеулимди алатуғын,
Мен қыйлансам өртенип,
Жанатуғын,
Бәри кетип, отырсам жалғыз өзим,
Қосығымсаң жанымда қалатуғын.

СЕНСИЗ ӨМИР...

Тамараға

Сенсиз өмир азап екен түсіндим,
Билдим алға жүрмеслигин исимнің,
Сездим және бир нәрсени анық мен,
Өзің менен пүтинлигин есимнің.

Сениң менен жеңил кешер күнлерім,
Он күнде-ақ қалды жалғыз сүлдерім,
Қыйын екен жууылмаса хәптелеп,

Көйлек пенен,
Және басқа кирлерің.

Жалғызлықтың бул әлемге сыймасын,
Билер едим,
Батпағында, уймасын,
Бул дүньяда соңғы демди алғанша,
Өмир мени өзің менен қыйнасын.

Айтқанларым шын жүректен,
Ырасым,
Сеннен басқа қалмапты да сырласым,
Қууанышты, қапалықты бөлісер,
Өзің достым,
Өзің жалғыз құрдасым.

ҮМИТ

Мынау дүнья,
Аспаны гүркиреген,
Нөсер қуйса,
Бир гезде силпилеген,
Хәсиретин адамлар өмирдеги,
Қәйтсин енди, жеңеди күлки менен.

Мынау дүнья
Қуяшы күлимлеген,
Оның еле бауыры тилинбеген,
Бирақ жерден адамды таба алмайсаң,
Жыламаған,
Қайғыдан бүлинбеген.

Мынау дүнья
Жер-кеме қалықлаған,
Тынбай жүзген,
Бирақта жалықпаған,

Жаңа жылым қуаныш, бахыт дәулет,
Сезип турман келерин алып маған.

ӨТЕДИ БӘРИ...

Өтеди бәри,
Бәри де өтип кетеди,
Жазыңнан кейин,
Ызғырық гүзін жетеди,
Ұақыттың барып келмеске қулап турғаны,
Жанымды тилип,
Қабырғам жүйін сөтеди.

Балалық өтті,
Жаслықта кетти келмеске,
Олардың бәри
Жүректе қалды, тек есте,
Өмирим мениң жумбаққа толы белгисиз,
Жууабын күткен сырлары оның мың кесте.

Өтеди бәри,
Өткенлер енді қайтпайды,
Олардың сирә,
Таңлары хәргиз атпайды,
Себеби дүнья усындай болып жаралған,
Өмирдің тынып қалғаны оған жақпайды.

ҰАҚТЫНДА...

Қәдириң барда,
Сый, құрмет елден тапқанда,
Паянлы емес,
Ден саулық деген тахтында,
Усыннан жуумақ,
Шығарып ойлап қарасам,

Өмирден жөнep,
Кеткениң мақул ұақтында.

Қор болмай турып,
Телмирип жолға қарамай,
Мүтәж да болмай,
Балаңнан қарыз сорамай,
Ауырлық етип,
Өзиннің жүгін өзиңе,
Керекпе жасау,
Қалғанша иске жарамай.

САҰ БОЛСЫН ХАЛҚЫМ, ЕЛИМ...

Жаңа жыл кирип келди,
Ескини жаңа женди,
Бул жылда мени күтип,
Тур екен нелер енди.

Бир жылым тағы өтип,
Келмеске қалды кетип,
Барма екен бул өмирде,
Әрманға барған жетип.

Усылай ұақыт деген,
Тынбастан ағады екен,
Тәғдирдің теңизинде,
Жүзеди өмир-кемең.

Мәнзили алыс оның,
Бәршеңнің болғай жолың,
Сен нийет еткен жерге,
Төгилмей жеткей толың.

Үмитлер көп сөнеди,
Қайғылы теңселеди,

Дүньяда жаманлықты,
Жақсылық жеңсе еди.

Жана жыл тилегеним,
Өзиннен усы мениң,
Көп нәрсе сорамайман,
Саў болсын халқым, елим.

ҚОРҒАЙДЫ НАМЫС, АРДЫ...

Әмиўим тынып,
Аралым қурып барады,
Олардың дәрти,
Жүрегін жұрттың жарады,
Дүньяда мынаў сораўсыз нәрсе жоқ хәргиз,
Екеўи бир күн адамнан өшин алады.

Қум басып елди,
Ана-жер дузға қарылды,
Бағларым қуўрап,
Жайлаўлар және тарылды,
Қәйтемиз енди дегенлер жүдә көбейди,
Ким сениң енди қорғайды намыс, арынды.

ЖҮРЕГИМ ТУҰЛАП

Жүрегим туўлап,
Кеўлимди қалың булт басып,
Түскенде мениң жаныма думан сығасып,
Өзимди қояр жер таппай сонда тұрғанда,
Керектей биреў олардай бирге жыласып.

Сергитип алып кеўилди өзим қайтадан,
Бултлардан өтип жарыққа және қайтаман,
Усындай гезде ядыма түсе береді,

Балалық шағым,
Жаслықты өткен жойтаман.

Дослар да сийреп сырласар адам таппадым,
Баланың кеўли,
Келиннің кейпи баққаным.
Гөззал деп жүрсем жадырап таңның атқанын,
Қуяшта сениң суп-сулыў екен батқаның.

БАРАТЫР АҰЫР БОЛЫП

Өмир узақ биреўге,
Кимге келте,
Шырасында жанады өмир-пилте,
Биреў кексе жасап жүр күнин көріп,
Биреў арым жолда-ақ сөнген ерте.

Бул өмирде барма өзи тең бөлінген,
Дана болып кеткенбе ким көрінген,
Уйып тұрған нәрсени бүлдірген көп,
Көрмегенсоң шыққанды ол гөринен.

Көринбейди ертеңің сағым болып,
Жаўа ма ол қар болып,
Жаўын болып,
Бирақ, анық бир нәрсе күннен күнге,
Өмир деген баратыр аўыр болып.

УЗАЯР ТҮН

Улыңның да,
Қызыңның да өз өмири,
Жасап жүрер оларда көптің бири,
Қандай сезим перзентти бийлейди екен,
Ата, анасы мәпилик боп,
Жүрсе тири.

Олардың да ул, қызы ержетеди,
Ақлық сүйіп,
Бесиклер тербетеди,
Қыйынлығын көтерип бул өмірдің,
Жақсы, жаман олар да күнелтеди.

Қартайғанда ул, қыздың ата, анасы,
Ауырама олардың оған басы,
Ата, анасы сонда да тирилердің,
Өмиринің болардай жеңіл тасы.

Менің ойым,
Билмеймен олардикин,
Шығарады ул, қызың қандай хұким,
Ержетирген перзентін ата, ананың,
Барар күні келтерип,
Узаяр түн.

ДОСЛАР ДА, ҚҰРДАСЛАР ДА КӨП ЕДИ ДЫМ

Дослар да,
Құрдаслар да көп еди дым,
Әрманның бир ушында көринип шын,
Жолларға шыққан гезде бәримиз де,
Жас едик,
Өр көкирек, күшли едик, тың.

Соқпақлар жолға айланды,
Жол гүзарға,
Сүйендик, таяндық биз намыс, арға,
Жетелеп бизди ұақыт өмир атлы,
Киргизип кеп жиберди шар базарға.

Ол жердің қағыйдасы,
Өз нызамы,

Бар екен, саўдасы да тез қызады,
Ал оның жумбақ толы жолларында,
Адамлар тыным таппас күн узағы.

Сол жерде кими достын,
Ким құрдасын,
Жойтады,
Сонсын ойлап қара басын,
Бәри де умтылады мәнзилине,
Хешкимге күним десип қарамасын.

Дослар да,
Құрдаслар да кемип барар,
Таңдағы жұлдызлардай семип барар,
Адамлар сол базардың нызамына,
Бас ийип,
Хә демей-ақ көніп қалар.

ОРАЛМАСҚА ШАҚЫРЫП

Ойламап ем дүньяның усындайын,
Ұақытында өлшеули,
Күнин, айын,
Шегарасы өлимнің жақынлайды,
Қуаш батып хәр таңын атқан сайын.

Бул өмірдің арқалап жүгин ауыр,
Қалғанында қыймас боп,
Басып бауыр.
Тыным таппай жууырып жүргенинде,
Өтип кетер басыңнан күнлер тәуір.

Дүнья солай дөңгелеп қулдырайды,
Әрман деген адамды тындырмайды,
Бирақ демің питти деп ұақыт-көңрау,
Оралмасқа шақырып,
Сыңғырлайды.

САҰАЛЛАР КӨП...

Бар ма адам төрт жағы кубла болған,
Бир өмирге басына дәулет қонған,
Етип сирә көрмеген гүна исти,
Шетке қасла шықпаған инсап-жолдан.

Жан қыйнамай бахытқа ким ерискен,
Басын алып ким қашқан күн көристен,
Мынау дүнья көргенбе тынышланып,
Өмир деген турғандай төңкеристен.

Сауаллар көп жуабы табылмаған,
Эрманына жеткенбе сабылмаған,
Кимлигине адамлар қараса да,
Бәрин бірдей ана-жер қабыллаған.

Орын берген байға да,
Жарлыға да,
Қабыллаған арсызды,
Арлыны да,
Тиисинде бир-бирин жақтырмаған,
Қатар жатар күн келип барлығы да.

Дүнья солай қызық боп жаратылған,
Кәрұан яңлы жол тартып баратырған,
бул өмирде сауал көп,
Жуабы жоқ,
Адамлардың жүрегі толған эрман.

АДАМ СИРӘ БИЛМЕЙДИ ЕРТЕҢГИСИН

Адам сирә билмейди ертеңгисин,
Қанап аузын,
Қай жерде сынар тисин,
Бирақ өмир сондай ғой қыйланғаның,
Умыт болып кетеди оңса исин.

Ядтан шықпас нәрселер көп ғой бирақ,
Себебинен биреудің кетсең кулап,
Жазықсыздан жазықсыз қалсаң жылап,
Билиу қыйын өмирди аққан сынап.

Адам деген алдына умтылады,
Бирде утса,
Биринде утылады.
Гөззаллығын қыймайды бул өмирдің,
Өмир шийрин деп мәңги жутынады.

Билмесе де адамлар ертеңгисин,
Етип жүрер қолынан келген исин,
Өмирдеги жиберген қәтелерге,
Жаның шығып кетеди,
Жанып ишин.

БӘРИН ДЕ ЖАҚСЫ БИЛЕДИ

Өмир де өзи жулдыздай ағып барады,
Күн сайын меннен қашықлап,
ашып араны,
Балалық пенен жаслығым кетти келмеске,
Гүздің де келип самалы шашты тарады.

Эрманға жетиу ойлары менен мен жүрмен,
Бултлар да қаппап,
Аспаным гейде түнерген.
Билемен менде,
Биледи бәри дүньяда,
Адамның деми өлшеули тәңир жиберген.

Сонлықтан адам асығып жасап жүреді,
Қыйнайды жанын,
Геудеде туулар жүрегі,
Песинге қарап кеткенин ауып күнинин,
Еси бар адам бәринде жақсы биледи.

БУЛ ӨМИР ӨЗИ

Бул өмир өзи қайғыға толып қалғанба,
Бахытты қушып алдыңа енди алғанда,
Кетеди ол да,
Дос деген шалып аяқтан,
Қалдырар сени мәнзилге барар жолдан да.

Дүньяның бәри жалғаншы менен толған ба,
Алдайды сени оңнан да шығып,
Солдан да,
Кеўлинди алып басыңнан сыйпар адам жоқ,
Ысыуы менен жылытар гейде тоңғанда.

Жаманлық еткен адамлар сирә оңған ба?
Ҳарамның келип басына дәўлет қонғанба?
Билемен анық,
Тәғдирде усы ҳәрдайым,
Береди бахыт елим деп күйип,
жанғанға.

БИЛЕДИ ЖҮРЕК...

Биледи жүрек,
Бәрін де жаным сезеди,
Қыйланған ўақта оған да өзи төзеди.
Қыялым туўлап айланып мынаў әлемди,
Шарықлап ушып жер-көкти тынбай гезеди.

Жақсыны көрсем қалады жаным қуўанып,
Шадлығы менен жүремен елдің жубанып,
Қыйналса адам қасына жетким келеди,
Жанымнан жылыў,
Көзимнен жанған нур алып.

Туўылған елим ийиўли басым өзиңе,
Бахытың қуўат,

Шадлығың нур ғой көзиме,
Дүньяда мынаў жетпейди ҳасла ҳеш нәрсе,
Қундақлап мени ораған жыллы бөзиңе.

Жумбақ ғой өмир,
Сезеди жүрек, биледи,
Биреўлер жылап,
Биреўлер ойнап, күледі,
Бахыты елдің илхәм, йош маған бағышлап,
Қайғысы оның жанымды тырнап,
Тиледи.

ӨМИРИМ ЗУЎЛАП

Өмирим зуўлап булақтай ағып барады,
Ўақытқа сиңип күнлерим мениң тарады,
Жаслықта еткен мийнетим тыным таппастан,
Алдымнан шығып дәртиме бүгин жарады.

Өмир дым аўыр көтериў қыйын салмағын,
Әлемде көп ғой тислеген адам бармағын,
Жәхәнде мынаў аңсатлық пенен ис питпес,
Жеңилди излеп ҳеш қайда менде бармадым.

Өмирде бәри қыйыннан екен қурасқан,
Исенип жерге бойларын тиклеп тур аспан,
Қызық ғой адам қуўанған гезде дым қатты,
Қушақлап алып баўырға басып жыласқан.

Сүйенип ҳаса жигитлер жүрген кешегі,
Барлығы оның өмирден ертең өшеди,
Изимде мениң киятқан жасы кишилер,
Пайына тийген тәғдирин бәри кешеди.

ЖЕК КӨРЕМЕН

Жек көремен мақтаған,
Мақталғанды,
Бола тура айыбы ақланғанды,
Қолын созыу орнына қыйланғанға,
Қарабасын қайғырып сақланғанды.

Көтермелеу орынсыз жат жаныма,
Кимлер олар жыйланған жан, жағына,
Жақсы сөзге жипектей орағанлар,
Илдиреди бир күни қармағына.

Жек көремен мақтауды,
Мақтаулыны,
Ондайлардың түбінде түсер қуны,
Мақтағанға жолама зәхәр турған,
Өлтиреді адамды тамса ууы.

ӨМИР ДЕГЕН НЕ ӨЗИ

Өмир деген не өзи ким биледи,
Биреулерге жадырап ол күледи,
Гей биреудің тәғдири қәпелімде,
Сынған гүзе тақлетте бүлинеди.

Өмир деген жарыс па,
Гүресіу ме,
Қыйынлықты жеңіу ме,
Тиресіу ме,
Ұақыт деген теңиздің толқынында,
Өмир-кеме ескегин қуры есиу ме?

Өмир деген жылау ма,
Қууаныу ма,
Шүкирлик пе жақсыға,

Жубаныу ма,
Келеп түсип кеткендей қолындағы,
Сабақ ушы жойтылған,
шубалыу ма?

Өмир деген мен екен,
Өзим екен,
Тирисинде адамның көзи екен,
Жасау ушын айқасып жүретуғын,
Жүрегіңнің шыдамы,
Төзим екен.

КИМИҢ БАР

Кимиң бар жаның гейде музлағанда,
Ауырып,
Жүрек шаншып сызлағанда,
Кеулинді алатуғын, жубатқандай,
Көзіңнің жасын сүртер бозлағанда.

Кимиң бар дәртлеринді айтатуғын,
Сағынып алыс кетсең қайтатуғын,
Көрмесе әлле қәйтип,
Не болды деп,
Тыпыршып төзбей жаны жойтатуғын.

Кимиң бар жолға қарап күтетуғын,
Қайғыға қабырғасын сөтетуғын,
Еситсе сен туұралы қолайсыз гәп,
Қыйналып жанын жүндей түтетуғын.

Кимиң бар қолын созар жығылғанда,
Қызыуын беретуғын сууыңғанда,
Озсын деп тилейтуғын қатарынан,
Майданнан өмир атлы жууырғанда.

Кимиң бар ашыйтуғын жаны саған,
Жүрегін сен қыйлансаң жаралаған,
Қыйын ғой бул дүньяда болмағаны,
Исенер,
Сүйенердей бир де адам.

МЕН БАРМАҒАН...

Мен бармаған елимде,
Мен баспаған,
Жерлер де көп, әрман да иске аспаған,
Бул өмирдің жоллары қыйыр, шыйыр,
Адам барма оларда адаспаған.

Өмиримнің көбисін өткердим мен,
Алда болдым биреуден,
Биреуге тең.
Бирақ өмир сонындай нәрсе екен,
Тарлық еткен өзине әлемде кен.

Елдің бәрін аралап шыға алмадым,
Бираз достың жанын да уға алмадым,
Ұарамлықта көп екен бул жәхәнде,
Қарсыластым,
Баз бирин жыға алмадым.

Мени күтип турғандай далаларым,
Мақтанғандай жоқ мениң қалаларым,
Туылған ел қайғына,
Ұсиретиге,
Талай өзим жанымды жараладым.

Туўған жерге дүньяда не жетеди,
Жақсы адамлар өз журтын түл етеди,
Хызмет етиў орнына баз биреўлер,
Арқасынан елинің күнелтеди.

КҮН БАТЫП БАРАР

Күн батып барар, таң болып және атыўға,
Таң болып атып күн болып қайтып батыўға,
Айланып жерде,
Дөңгелеп зырлап барады,
Күн нурын қушып,
Бөленип оған жатыўға.

Усылай ўақыт айланыў менен жүреді,
Тынымсыз дүнья,
Оғанда усы кереги.
Жер менен Қуяш бир-бири ушын жаралған,
Оларда мәңги өмирге қушақ кереди.

Ойларым мениң жаныма тыным бермейди,
Өткен күн енди айланып қайтып келмейди,
Күн батып барар таң болып және атыўға,
Таң болып атып күн түнди мәңги көрмейди.

КҮНЛЕР ДЕ ӨЗИ ҚЫСҚАРЫП...

Күнлерде өзи қысқарып усы қалған ба?
Жулдызға аққан тезлигин байлап алған ба?
Алдына салып айдаған ўақыт барлығын,
Өмирге тойған жәхәнде адам болған ба?

Мәүсимлер турар асығып бәри алмасып,
Қарысып жаны бирине бири жалғасып,
Көринген менен дүньяның өзи жумбақтай,
Жатырған зат жоқ қолайсыз онда былғасып.

Өмирдің өзи теңиздей толқып туўлаған,
Тынса да гейде ишинен сырлы шуўлаған,
Дүньяның сыры шешилмес,
Бирақ анық ол,
Перзентин ана бахыты менен туўмаған.

Ұаыт та тынбай умтылар алға қулшынып,
Жулдызлар семип,
Киятыр және күн шығып,
Өмирге келип ере алмай қалса ұаытқа,
Ондайдың бәри қалар-ау деймен туншығып.

ҚУШАҚТЫ ЖАЙЫП...

Қушақты жайып ауылға гейде барғанда,
Қалмаған мени күтисип алар жанлар да,
Дослардың бәри безигип кетип қалған ба?
Қанатты қомлап ушқан ем сеннен әрманға,
Өзиндей ысық таппадым жерде жалғанда.

Балалық шақты өткердим сенде тууылып,
Қырынды қоймай,
Далада тынбай жууырып,
Сағынып сени алыстан ушып келгенде,
Қалғандай жаның мағанда бираз сууынып.

Әмиуиң қурып қалыпты жүзиң қууарып,
Кеше ғой сени кеткени талай суу алып,
Бәрибир сени қаламан көрсем қууанып,
Сағынған жүрек турады бираз жубанып.

Қанатты қомлап ушқан ем сеннен әрманға,
Өзиндей ысық таппадым жерде жалғанда.

ҰАЫТ ДЕГЕН ДӘРЬЯНЫҢ...

Гүзим жылжып,
Қысым да келип қалды,
Үмит оты бир сөнди, бирде жанды,

Бираз жыллар ақты да оралмасқа,
Алып кетти мен билген көп адамды.

Қууаныш та,
Қайғы да егиз екен,
Адам менен жаралып бирге келген.
Бирақ, ҳеш ким билмейди қашан сениң,
Аударылып батады өмир-кемең.

Көбейип тур өзимди ата деген,
Сол азырақ жаныңа батады екен,
Көз алдыңа келтирип бәрин, бәрин,
Солай талай таңдарым атады екен.

Ана-жердің менде бир баласыман,
Елиу бестің қақ жарып арасынан,
Өттим енди,
Қарайман ертеңиме,
Ұаыт деген дәрьяның жағасынан.

ӨМИР ДЕГЕН ТЕҢИЗДИҢ ЖАҒАСЫНДАЙ

Қыйын кешти мениң де бала шағым,
Ким биледи ертеңин,
Болажағын,
Өмир деген теңиздің жағасындай,
Қәпелимде бораған қары, жауын.

Өмир гейде қуяштай нурын шашып,
Бауырына басады қушақ ашып,
Тәғдиринен,
Маңлайға жазылғаннан,
Қутыла алмас адамзат ҳасла қашып.

Көринбейди тәғдирин,
Өмир жумбақ,

Ушыуыңа таяр тур қанат қомлап,
Талпынбасан,
Жасауға умтылмасан,
Муз ғой дүнья,
Қалады жаның тоңлап.

БИР КҮНИНЕ БЕР ДЕСЕ...

Жылларымның жасаған төбесінен,
Ұақыт атлы өмірдің кемесінен,
Жолларыма қарайман ізде қалған,
Шығарады өтмишті ким есінен.

Балалығым алыста қалды мениң,
Жетимликтен қанбады оған шөлім,
Түсинбеген жерімді сорағанда,
Көп адамлар айтпады маған жөнін.

Жаман да көп өмірде,
Жақсы да көп,
Тамшылар кетеді тасты да жеп,
Адам болыу өзіңнің қолыңда екен.
Отырыппан ұсындай жуымаққа кеп.

Әрманларым алдына жетеледі,
Қалған ұақыт қайсына жетеді енді,
Жетпегенде қайтемен,
Өмір солай,
Бір қарамай изине кетеді енді.

Қарап тұрып жыллардың төбесінен,
Жуымақ еттім,
Еле де көп нәрсем кем.
55 тиң бір жылын сол жаслықтың,
Бір күніне бер десе беререм мен.

ЖАҢА ЖЫЛ БОСАҒАСЫНДАҒЫ ОЙЛАР

Жақынлап жаңа жылда келип қалдың,
Өткенди мен де бүгін еске алдым,
Ески жыл,
Сездің бе сен ауылдағы,
Әдеуір азайғанын ғаррылардың.

Кеше еді,
Бұл жылдың да басланғаны,
Деймекен адамлардың тастан жаны.
Ал, ұақыт аямаған хеш кимди де,
Сезилмес оған көздің жасланғаны.

Асықтың,
Тыным таппай құлдырадың,
Бахыттың тутыу үшін ұллырағын,
Қолынан ұслап тұрып таслап кеттің,
Ертпедің адамлардың сылбырағын.

Келерсең бахыт алып,
Шадлық алып,
Бір жерлер ұайран болып жатыр жанып,
Биреулер ұзақ жасап,
Гей биреулер,
Анасын еме алмады-ау мийри қанып.

Өмірің жыллар менен жылжып алға,
Салады отларға да,
Түрлі жолға,
Ески жыл және өтип кетіп барар,
Тирині жубандырып жаңа жылға.

Өзінди күтіп хәмме қууанысып,
Басажақ бауырына қысып, қысып,
Өмірде басқашарақ болардай дым,
Дослар да мийримлирек,
Көзге ысық.

Дүньяның жолаушысы бәримизде,
Түрлише жасауымыз,
Кәримизде,
Ұақыттың дегершиги алға айланар,
Билмейди бурылыұды өмир изге.

Бир жылы өтти тағы жаңа әсирдин,
Көп пенен қатар менде күн кеширдим,
Бәриңиз жаңа жылдан үмит етип,
Биріңиз қыз өсирдин,
Ұл өсирдин.

Әрмансыз адам бар ма бул жәхәнде,
Күн батса асығады,
Ол да таңға,
Алдында жаңа жылдың бахыт, дәулет,
Отырман тилеп мен де бәрше жанға.

Өзинди жаңа жылым мен де күтип,
Жүриппен жақсы нийет,
Үмит етип,
Халқымның хәсирети мениң қайғым,
Турады қабырғамды дәрти сөтип.

Жаңа жыл, не күтип тур елди бизиң?
Хеш заман көреалмаған қайтып изин.
Тилегим,
Ғәрезсизлик бахыт болып,
Халқыма нурын шашқай жаңа дүзим.

ШАХЗАДАҒА

Ақлығым Шахзада бүгин
бир жасқа шықты

Бүгин жаным туұылған күниң сениң,

Өмиримниң жалғасы,
Жырым мениң,
Бирге шықтың бауырым қутлы болсын,
Қууаныштан дүрсилдеп тур жүрегим.

Сен уйтқысы кеуилдин,
Шанарақтың,
Тилегимиз бизлердин сениң бахтың,
Сезесең бе сен келип бул өмирге,
Мынау үйдин ишине нур тараттың.

Қолға алсам сен маған күлимлейсең,
Аспанымда Айымсан,
Күнимдейсең,
Бәхәр келип оянған ана-жердин,
Ұлбиреген шырайлы гүлиндейсең.

Ертеңинди ойлайман,
Тебиренемен,
Жетип барғай мәнзилге өмир-кемең,
Қутлықлайман туұылған күниң менен,
Мениң бахтым сен бүгин еркелеген.

Не жоқ дейсең, шырағым, бул дүньяда,
Сен туұылдың бахытлы бир уяда,
Шадлық болғай күткени жолларында,
Келешегің бахытлы,
Хұр, зияда.

ДОСЛАРЫМА ХАТ

Жылларда жылжып жасымда келди биразға,
Өмирдин жумбақ,
Тәшүйиши менен сыры азба,
Шапқылап ойнап жүрген биз кеше бала едик,
Бәримиз бүгин ата, ана болдық ул, қызға.

Тарыдай болып кеттикте елге шашылып,
Тулпардай өмир кулшынып турғой асығып,
Қап-қара шашқа қырауы қонды ўақыттың,
Жүзинди тилген әжимди болмас жасырып.

Көп жыллар өтті,
Өтмишти және еске алдым,
Сизлерге хатты жазыўдан бәлким кеш қалдым,
Сағынып кеттим,
Қушаққа басқым келеди,
Алыста жүрген таўып мен бәрин дослардың.

Хәр қыйлы минген сизлердің тәғдир кемеңиз,
Бирине қыйын,
Бириннің көкте төбеңиз,
Бәринди еслеп отырман және мен бүгин,
Қәйтеди екен өтмишти қозғап демеңиз.

Ўақыт та зуўлап,
Жаслықтан нышан қалмады,
Айтыўым қыйын қанатым еле талмады,
Кимине бахыт қараған болса күлимлеп,
Кимине көздің қыйығын сирә салмады.

Дүньяда солай жаралған адам баласы,
Ишинде оның сыры да,
Ағы, қарасы,
Билсемде бәрин қолымнан келмес ҳеш нәрсе,
Дослардың хәр күн алыслап барар арасы.

Қайдасыз дослар,
Бәринди жүрмен сағынып,
Қыйын ғой өмир шаршап та қалдық сабылып,
Жыл өткен сайын биз кирген мынаў ўақыттың,
Қалады-аў бир күн қапысы мәңги жабылып.

Усындай ойлар өтті-ғой бүгин қыялдан,
Жаслығы менен досларын ким бар қыялған,

Өмирди мынаў болса да қандай,
Тап солай,
Бахытлы екен адамлар ғана сүйе алған.

ҚУЎАНДЫМ

Қуўандым бәрхә бахытқа қолым жеткенде,
Қайрылмай маған,
Сыртымнан қайғы өткенде,
Қыйналды жаным алдына салып жылларды,
Жаслықты ўақыт келмеске алып кеткенде.

Қуўандым бәрхә мәнзилге жетип барғанда,
Бәхәрде дарақ оянып, бүртик жарғанда,
Қыйналды жаным,
Ул-қызы болып ата-ана,
Қартайған гезде жетим боп олар қалғанда.

Қуўандым бәрхә ойларым иске асқанда,
Жадырап турса, Қуяшым мөлдір аспанда,
Қыйналды жаным сум өлим келип адамды,
Мезгилсиз оны астына жердің басқанда.

Қуўандым бәрхә шадлығын елдің көргенде,
Бахытлы жанлар бағлардан гүллер тергенде,
Қыйналды жаным ылайық емес адамды,
Орынсыз мақтап жоқары баға бергенде.

Қуўандым бәрхә таңларым жайнап атқанда,
Әмиўим мениң Аралға туўлап аққанда,
Қыйналды жаным өмирдің өтип биразы,
Қулдырап барып бәхәрдің күни батқанда.

КӨРИНБЕЙДИ, КӨРИНБЕЙДИ

Жаслық өтті,
Есип тур гүз самалы,
Шырайымның серпилди нур жамалы,
Бул өмірдің көрінген үсти бети,
Ишки жағы оның дым қурамалы.

Көринбейди жүректе жүрген сырын,
Көринеди көзлерден түскен нурын,
Өмір деген қазірде тап ұсындай,
Өмір деген сонындай болған бурын.

Көринбестей тәрәпи көп өмірдің,
Көріу үшін баз бириң сөзге ердің,
Көринбейди өмірдің ишки бети,
Көринсе де аржағы,
Айдың, жердің.

ҚӘЛЕМ АЛЫП

Мен жазбадым қосықты талап қылып,
Илхәм келмес адамға қалған тынып,
Арасында жұмыстың,
Қол тийгенде.
Алып жүрмен жанымнан жырлар сығып.

Жазаман мен өмірді,
Әрманымды,
Балалықта жетім боп қалғанымды,
Қәтелерді биргезде кеткен меннен,
Тислегеним туұралы бармағымды.

Елим үшін жазаман жырларымды,
Тек озине айтаман сырларымды,
Олар сезер жүректің дүрсилинен,
Қандай қалда мениң де турғанымды.

Жазған гейде жақпайды қосықларым,
Жаманын да,
Жақсысын қосып бәрин,
Отқа таслап жибергим кеп турады,
Жүрек туұлап,
Денемде тасып қаным.

Солай етип қосығым көріп жарық,
Шығады ол жанымнан от боп жанып,
Ұақыт тапсам тағыда отырғаным,
Ойға батып,
Қолыма қалам алып.

КҮЛИҮ КЕРЕК

Күлиү керек жақсылыққа жадырап,
Нұрға толып кетер сонда этирап,
Күлмеу керек,
Адамлардың үстинен,
Ондай күлки ыдырайды,
Қақырап.

Күлиү керек тойда жүрсең масайрап,
Алғандай боп гүрестен сен бас байрақ,
Күлмеу керек,
Сүрниккенде адамлар,
Мыйық тартып ишиңізден басты ойлап.

Күлиү керек қуғанғанда досларын,
Сағыныштан кушақ ашса қостарын,
Күлмеу керек,
Адамлардың сыртынан,
Сөтип, жыртып өмиринің астарын.

Күлиү керек күлетуғын жерінде,
Жатып алып шын күлкинің төрінде,

Күлмеу керек,
Сезбейди деп адамлар,
Жаны олардың билип турар бәрін де.

ЖАЛҒЫЗСЫРАП

Жүргендеймен бул күнде жалғызсырап,
Өмир деген тынымсыз аққан булақ,
Саңырау боп адамлар баратырма,
Гәплерге де қойғандай аспай қулақ.

Көринбейди дослар да,
Қалмағандай,
Ұақыт бәрін жутқандай,
Жалмағандай,
Туұйсқанлар бир-бирин ізлемейди,
Заман болып бара ма әллекандай?

Ушырасыулар,
Келиулер мийман болып,
Қалар еди шадлыққа жаның толып,
Сағыныулар бир-бирин болмағандай,
Умытылды кетиулер үйде қонып.

Жаслығыңда дос болып,
Күйіп, жанған,
Сырлас, мундас,
Жүрекке әрман толған,
Усы күнде не себеп сол адамлар,
Әйтеуирақ таныстай болып қалған.

Шаршаған ба өмирден барлығы да,
Жас өткенсоң дүняның тарлығыма,
Дос боп жүріп кетискен көриспестен,
Душар болған нелердің зорлығына?

Ауырласып тиринің машқаласы,
Шаңарағы адамның бас шарасы,
Өмир берген жумбақты шеше алмай,
Қатып турма бәринің шақша басы.

БУЛ ӨМИРДЕ СЕЗГЕНЛЕРИМ

Бул өмирде сезгенлерім,
Билгеним,
Дос боп жүріп,
Қас боп жанды тилгенин,
Талай көрдім адамлардың қарамын,
Сүрниккеннин,
Жығылғанға күлгенин.

Жалған сөйлеп,
Өсек айтып,
Мин тағып.
Кеткен оны деуден қайтпас жин қағып,
Жаманлықтың не бир түрі қанында,
Жайлап бойын,
Тамырында тур ағып.

Жақынын да жаманлаған сыртынан,
Сөзи менен түйреп шанышқан,
Қыртыған.
Сен қыйлансаң жаны оның жай табар,
Мырс, мырс етип күлип қояр муртынан.

Адамлардың түрли, түрли минези,
Бир сөзине қайшы келер бир сөзи,
Менмени де көп олардың ишинде,
Аспанды да тиреп турған тек өзи.

БИРГЕ

Өмир менен өлим бирге,
Себеби
Олар мәңги қатарласып келеди,
Өмир деген жанып турған от болса,
Жанған нәрсе түбінде бір сөнеди.

Өмир менен өлим бирге,
Себеби
Дүнья деген мың қубылып дөнеди,
Жәхәндеги тирилердің бәрін де,
Өлим келип,
Әжел болып жеңеди.

Өмир менен өлим бирге,
Себеби
Екеуіде адамларға кереги,
Жаны бардың бул дүньяда барлығы,
Өлим, әжел хұкимине көнеди.

Өмир менен өлим бирге,
Себеби
Өмир жерге,
Әлемге нур себеди,
Әулийеге сыртындағы аұылдың,
Изин үзбей олар келе береді.

ЖАҚСЫЛЫҒЫН АДАМНЫҢ...

Жақсылығын адамның ұмытпайман,
Керегеге қадалған уұықтайман,
Отаулардың көтерип шаңарағын,
Ошағына от болып,
Суұытпайман.

Ана-жерге жақсылық тилегеним,
Ойларымнан табылмас иле мениң,
Өз халқының мойнына минип алып,
Көп адамлар ислеп жүр қалегенин.

Бахты ұшын елимнің күйер жаным,
Әмиұим деп,
Аралым,
Қаратаұым,
Буннан омир жақсырақ болар еди-ау
Қайғырғанлар көп болса жұрттың ғамын.

БЕС АСЫҰДАН АСЫП...

Бес асыұдан асып бираз жол бастым,
Айта алмайман жолларымда адастым,
Бул өмирдің турысы екен машқала,
Майданы екен жарыс пенен таластың.

Мен өмирдің талай көрдім азабын,
Ашшысынан көптей бирақ мазалың.
Мийнет еттим ақыл,
Ойым жеткенше,
Ғадал мениң қайнап турған қазаным.

Өз жолым бар илимде де,
алымман,
Талай кітап жаздым сығып жанымнан,
Қатарымнан кем болмадым деп жүрмен,
Мен емеспен күнім ұшын жағынған.

Бес асыұдан асып турман бүгін мен,
Алысларға көзим еле тигілген,
Халқым, сениң хызметінде жүріппен,
Арқалайын аұыр, аұыр жүгіңнен.

Мәнзилине жеткергенше тынбайын,
Сөзлериңе кулақ салып тыңдайын,
Бес асыұдың бийигинен қарап мен,
Сениң халқым мун,
дәртинди жырлайын.

ӨМИР САХНА

Өмир сахна,
Мен онда ойнап жүрмен,
Ойнап жүріп,
Ертенди ойлап жүрмен,
Жақсы атқарып рольди шығыу ушын,
Мен жанымды азаплап,
Қыйнап жүрмен.

Өмир теңиз,
Мен онда жүзип жүрмен,
Жүзип жүріп,
Бәрін де сезип жүрмен,
Өз кемемде ұақыттың айдынында,
Өмир атлы дүньяны гезип жүрмен.

Өмир деген усындай билгенлерге,
Тартып урған хәлсиздің бәрін жерге,
Ақыл менен ислеген мийнетіңнің,
Арқасында шығасаң,
Шықсаң төрге.

ӘРМАНҒА БАРЫП ШЫҢДАҒЫ...

Жылларың сениң басыңнан алыс көшкенде,
Қыйналған күнлер шықпайды екен естенде,
Ядымда сақтап келемен өмир нызамын,
Қатардан шетлеп,
Қалыуға болмас көштен де.

Адамлар тынбай құлшынар алға асығып,
Тоқтаса олар қалардай жер боп басылып,
Өмирде бәри шығады бир күн жарыққа,
Жасырмас затты,
Қойғаның менен жасырып.

Дүньяның сыры,
Шешилмес оның жумбағы,
Өлим ғой жерге қуяштың көзін жумғаны,
Биледи адам усының бәрін тек ойы,
Қуласа жетип,
Әрманға барып шындағы.

ЕЛИМ ДЕП...

Елим деп еңиреген,
Бул мениң жерим деген,
Жанын да аямаған,
Хызметке еринбеген,
Журтымның жигитлери.

Гүллердей үлбиреген,
Көзлерге күн көринген,
Сизлерсиз мынау өмир,
Теңселип,
Төңкерилген,
Журтымның хұр-қызлары.

Шадлығың нур көзиме,
Исеним бир озиңе,
Сөзлериң қорғасындай,
Қайылман минезиңе,
Журтымның хаяллары.

БИР ӘСІР

Бір әсир бір әсирге жалғасты да,
Заманда заман менен алмасты да,
Тарихтың ески бети бүкленді де,
Кирди ол жаңасына жол ашты да.

Илесіп жаңа әсирге менде кирдим,
Узағын қалемейді ким өмірдің,
Заманда жаңаланды түп-тамырдан,
Ертеңі не болады ана-жердің.

Деп сауал мен озиме беріп көрдим,
Ушырып қиялымды оған ердим,
Изине жете алмадым,
Оралдым да,
Қыйландым дәртлеріне туған жердің.

Ай, Қуяш көктен жерге үңілгендей,
Адамның мәртлігіне жүгінгендей,
Жақсыны көріп олар қуғанғандай,
Жаманды сезіп жаны түңілгендей.

Өмірдің ески әсирде көби өтті,
Не деген таудан таслар қулап кетті,
Билмеймен жаңасын да,
Қашанғаша
Қушаман омир атлы құдиретті.

Ана-жер уясы ғой жан питкеннің,
Дәртине шерик ози күнелткеннің,
Алдына шығып сирә жуырмайды,
Өмірде әйтеуір-ақ,
Күни өткеннің.

Күнлердің болады ғой ақ, қарасы,
Түрлі ирең,

Қызыл, көгі, араласы,
Адам көп жалғыз өзін ойлап жүрген,
Қаңғырып қалсадағы қара басы.

Әмиұди ески әсир умыттың ба,
Аралдың сен денесін суыттың да,
Булар дәрт,
Мен озиңе жарылайын,
Айтқанды, алаңламай, уғып тыңда.

Әсирлер әсирлерге жалғасады,
Заманлар еле талай алмасады,
Адамға бүгін керек шадлы өмір,
Ал, ертең мүмкін жолда адасады.

Менің де жаңа әсирден көп үмитім,
Мың бахыт қушсаң да сен,
Бауыры пүтін,
Болмайды адамзатта, бірақ керек,
Ақлауың сен тирінде ана сүтін.

ӨЗГЕШЕРЕК ЕДИ ...

Өмір деген,
Қоңыраудай сыңғырлаған,
Әрман менен тирини тындырмаған,
Оның ози хәммеге бірдей қатал,
Жек көреді адамды мыңғырлаған.

Бұл омирден тынбаған жол табады,
Ат үстінде маңгүрди ийт қабады,
Хақыйқатты ізлейді ақыллылар,
Ақмақларға мақтаулар,
Сөз жағады.

Тынбай жүздім уақыттың кемесінде,
Қыйын өткен күнлерім еле есімде,

Бахыт ушын қаншама талпынсаң да,
Бұйырғаны тийе ме үлесиңе.

Билиў қыйын өмирдин,
Жумбақ, сырын,
Қарағандай маған да гейде қырын,
Түсиниксиз жақлары көбейгендей —
Өзгешерек еди бұл өмир бурын.

СУЛЫҰЛЫҚ

Қызға керек ақыл ма,
Сулыұлық па,
Не қалесең ислей бер жанын уқ та,
Гөззалсаң сен дегенди унатар ол,
Ақыллысаң деп оның кеўлин жықпа.

Сулыұларды таңлайды көзи қыздың,
Жаслығымда шырайға менде қыздым,
Ақыл менен гөззаллық бир болмаса,
Жалғыз жүрген сулыұлық өзи муздың.

ӨМИР ТЕҢИЗ ТЫНБАЙДЫ...

Өмир теңиз тынбайды,
Туұлап, шуұлап,
Тезлигине ўақыттың денем жуұлап,
Уштым зуұлап,
Ал мениң жасым бүгин,
Дегендей ғой өмирге ет сен жуұмақ.

Өткен жолға қарайман соны сезип,
Ойлар менен айланып қайттым гезип,
Не азапты көрмедим балалықта,
Сонда өмирден кеткимде келди безип.

Қыйынлықлар көп болды,
Жендим бирақ,
Шықтым талай бийикке турған жырақ,
Әрманлардың изинде жүрдим тынбай,
Жеткермеди көбиси-
Аққан булақ.

Етсем өмир жуұмағын өзим бүгин,
Арқалап мен жыллардың аўыр жүгин,
Алып келип биразға
Қарасам кеп,
Батыўына узақтай мениң күним.

Әрманларым көп еле қол жетпеген,
Жүзип барар мәнзилге өмир-кемем,
Ўақты бопты есаптың,
Себеби оның
Бұл әлемнен тосаттан ким өтпеген.

КИМГЕ КЕРЕК

Кимге керек жүргеним қосық жазып,
Ийне менен тынбастан қудық қазып,
Таслап кетким келеди,
Кете алмайман.
Жүрегиме қағылған жырдан қазық.

Қосық мени қоймайды тынышыма,
Кирип алған ақылым - хуўышыма,
Қыйналсам да жазыўдан
Жырларымды,
Жүрмен бәрхә көтерип қол ушыма.

Шайырларды биразлар көрер жаман,
Менсинбеген оларды көп ғой адам,
Мениң ойым басқаша,
Қуўанаман.
Шайыр етип туўғанға мени анам.

Туўған жери шайырдың жүрегінде,
Жақсы сози тилинде,
Тилегінде,
Ким не айтса, сол айтсын,
Қалдырмайман,
Жырларымды жанымның түнегинде.

ЖАНЫМ МЕНИҢ

Жаным мениң бул күнде безилдейди,
Зымыраған ўақытты көз илмейди,
Аўырлығы өмирдин,
Қыйынлығы,
Балалықтың гезинде сезилмейди.

Өмир деген ойын боп көринеди,
Мениң де ол топ қуўған күним еди,
Оның ози гөззал да,
Қуўаныш боп,
Мың кубылып алдымда дөнип еди.

Балалықтың көзине өмир сондай,
Көринеди жақсысы,
Қалған оңбай
Көринбейди тәрәпи азап толы,
Отаўына жаслықтың барып қонбай.

Тәбияттың билемен даналығын,
Бәри изде болғансоң қалатуғын,
Ойнап, күлип алсын деп адамлардың
Бергенбекен сол ушын балалығын.

ҚӘЙТЕЙИН МЕН

Қәйтейин мен
Қолымнан не келеди,
Жонин айтсам биреўлер шекеледи,

Өтирикти рас деп ғаўырласып,
Жерден көкке көтерип мәпеледи.

Ҳарамлықтан бул өмир бүлинеди,
Жаным жылап, кеўилим түңиледи,
Әдилликтің көргенде бузылғанын,
Жүрек от боп,
Ҳәм белим бүгиледи.

БИР АДАМДАЙ

Бир адамдай журтымда жасап жүрмен,
Арасында дослардың орным төрден,
Мен адамман жақсылық тилегеним,
Ҳадаллыққа,
Шынлыққа қушақ керген.

Бәрин де мен сеземен,
Билип жүрмен,
Адам деген түрлише өмир сүрген,
Сойлегенди жалғанды жек көремен,
Жан емеспен өсекке қулақ түрген.

Бул дүньяға адамлар бир-ақ келген,
Жанып болып пилтедей пықсып сөнген,
Усындайын билседе биразлардың,
Неге аяғы үзилип кетер жерден?

* * *

Туўған жериң болсада әлемде кең,
Анық уқтым мынаны жақында мен,
Бул дүньяның жоллары күннен күнге,
Ғаррыларға тарылып барады екен.

АЙЛАНБАЙ КЕТЕР ЕДИ

Ана-жерим бәрінде көтереди,
Қыйланса да демейди жетер енди,
Хәсиретин бул Жердің Ай көргенде,
Тунғыйыққа қулап-ақ кетер еди.

Қыйынлықты адамда түссе басқа,
Көтереди,
Керек боп қалса тас та,
Барлығын да бир қосып арқалайды,
Қалдырғанша деп оны жарамасқа.

Тиришилиқ,
Өмірдің жер-уясы,
Аспанынан нур шашып тур Қуяшы,
Жер-Ананың тынышын алып жүрген,
Оңбағаны адамның,
Сырғыясы.

Туўған жерим бәрінде көтереди,
Жақсылығын түбинде отеледи,
Жердің бирақ азабын Ай шеккенде,
Бир айланбай изине кетер еди.

ЕЛИҮ БЕСТІҢ БӘХӘРИ

Елиү бестің бәхәри,
Бир келеди,
Меннен басқа өзінди ким көреді,
Жаслығымнан алыслап кеткен мениң,
Өмір кедем қай жерде иркіледі.

Жолаушыман минген мен жеркемени,
Машқалаға машқала тиркеледи,
Елиү бестен қашықлап барған сайын,

Қарлар менен
Жолларым бүркеледи.

Меннен басқа буларды ким биледи,
Соны сезип жүрегім
Силкинеди,
Гүзде келип салқында түсті бираз,
Кешке қарай жамғыр да силпиледи.

ҚЫС СОНАТАСЫ

*Усы атамадағы көркем кинофильмди
көргенде туўылған қосық*

Көрдим мен мухаббаттың тазалығын,
Көзлерде жоғалтыудың аза, муңын,
Ол өзі құдирет ғой билсе адам,
Зат емес уақыт пенен тозатуғын.

Отлары лаўлап жатты мухаббаттың,
Көріп мен көпке шекем ойға баттым,
Қыялым менен гезип жер, әлемди,
Балалық,
Жаслық палын келди татқым.

Аппақ қар,
Сағыныштың сәулесиндей,
Суп-сулыұ қызлар суудың перисиндей,
Дүньяда барлық нәрсе бөлінсе де,
Қалады тек мухаббат бөлісилмей.

Көрдим мен мухаббаттың құдиретин,
Ал олсыз адамлар да,
Бәри жетім,
Ол өмір салтанаты, көркі оның,
Гүллерге орап турған жердің бетин.

Жанлаған қосықлары,
Намалары,
Төгілген көктен аппақ мамық қары,
Кеуліме илхам мениң бағышлады,
Шертилди жүрегимнің сезим тары.

Усылай қыс қосығы тамамланды,
Тербегіп,
Толғандырып көрген жанды,
Мухаббат не екенин билмейтуғын,
Бар болса, аяп кеттім сол адамды.

БИРИНИҢ БИРИ ТИРЕҮИ...

Жыйналған уақта туұысқан, туұған хәр гезде,
Ондағы шадлық,
Ондағы күлкі дым өзге,
Қайғысы менен,
Шадлығы менен бөлісип,
Жүзеді олар туұлаған уақыт теңізде.

Узақта жүрген туұғанын айтып сөз етіп,
Қайтпады-ау десіп жүрегін, жанын муз етіп,
Асырып силтеп жиберсе бири олардың,
Ақылын беріп жүреді бири дүзетіп.

Биреуі уйтқы,
Дәнекер болып биреуі,
Биринің бири сөзінә қулақ түреді.
Қууанған гезде келе алмай қалып кетсе де,
Қыйланған уақта биринің бири тиреуі.

АРҚАҰЫ ПЕРЗЕНТЛЕРИМ ЖЫРЛАРЫМНЫҢ

Арқауы перзентлерім жырларымның,
Мазмұны өткен уақыт,
Жылдарымның,

Сағынсам қонақ болып үйлерінде,
Қайтаман басқа шыққан улдарымның.

Келинлер өз қызымдай мийирман дым,
Көрмедім қабақтарын жыйырғанын,
Бар, жоғын дәстурханға қояр келип,
Және де табылғанын,
Буйырғанын.

Ақлықтар мойыныма асылады,
Барлығын көрсетеді,
Тасынады,
Шаршатып олар мени, өзлери де,
Шаршайды,
Соннан кейін басылады.

Улдарым ержеткен соң инилерімдей,
Узайған мениң өмір,
Күнлерімдей.
Қаламан бауыр басып мен оларға,
Үйлері
Тап өзімнің үйлерімдей.

Жалғасы перзентлерім өмірімнің,
Боларем өзлеріңсіз дүниеда ким,
Ул, қыздың бахты менен,
Қууанышы
Батырмай ата-ананың турар күнін.

ҰАЯЛ

Шайыр бар ма өзінди жырламаған,
Отларыңа түспеген,
Шырламаған,
Ұаял текте сен менен бул өмірдің,
Жеп жеңіл боп шанасы сырғанаған.

Сениң ушын бағлардан гүл терилген,
Өмир-кеме ҳаялсыз төңкерилген,
Шаңарақтың уйтқысы анасаң сен,
Перзентлериң көзиңе күн көринген.

Қуяш көктен сен ушын нурын төккен,
Ай сәулеси өзінди қушып өпкен,
Жигитпен мен дегенлер бул өмирден,
Жанын саған бағышлап,
Сен деп өткен.

Дүнья өзін ҳаялсыз музқаласан,
Зорға ғана орныннан қозғаласан,
Жер, әлемди жайнатып турған ҳаял,
Өмир көрки,
Сен сондай қызбаласан.

КҮНЛЕРИНЕН ТҮНИ КӨП ӨМИР ЕКЕН

*Жоқарғы Кеңестің Комитет баслығы
Раимбергенов Худайбергеннің естелигіне*

Илажым жоқ,
Қолымнан не келеди,
Өмир сени тындырмай жетеледи,
Күтип турып алдында бирақ өлим,
Әжел оғы менен ол шөкеледи.

Ауылыңа асығып баратырең,
Шексиз жоллар,
Өзи де әдеуір кең,
Әрманларың тоқтады қәпелимде,
Усындай ма жалғаншы өмир деген.

Енди ғана елиўге шыққан едің,
Душпаның ким,
Достың ким уққан едің,
Бир адамдай бахтыңа жетиў ушын,
Тәнде жанды аямай сыққан едің.

Әрманларың көп еди,
Жете алмадың,
Кеп-кең жоллар тар болып,
Өте алмадың,
Сен атланған ең соңғы сапарыңа,
Көпке шекем сол жерден кете алмадым.

Жигит едің елим деп еңиреген,
Жүрген жоқ ең хеш кимнен жеңилемен,
Әрманларың сен менен кете берди,
Күнлеринен түни көп өмир екен.

ЖАЛҒАСЫ БАР...

Жалғасы бар өмирдин,
Жалғасы бар,
Соның ушын әлемде алмасыўлар,
Бул дүньяның жоллары айқуш-уйқыш,
Бийиклердин артында тур асыўлар.

Жалғасады түн ози күнге келип,
Тиришилик тухымнан өсер, өнип,
Жалғасыўлар өмирде даўам етер,
Аспанынан кеткенше қуяш сонип.

ӨЗ ЕЛИН ЖАМАНЛАҒАН...

Өз елин жаманлаған,
Комиўсиз қалады адам.
Деп айтқан аталарым,
Ақыллы болған бабам.

Жаманды жаман деген,
Сол ушын жаман көрген,
Жанлары қыйналса да,
Шынлық деп жана берген.

Жалғанды жақтырмаған,
Хәлсизди қақтырмаған,
Ел, журтқа басын ийген,
Жаман ат тақтырмаған.

Көп нәрсе аңсамаған,
Жақсыға тамсанбаған,
Жек көрген адамларды,
Өзи ушын жан сақлаған.

Менде бир балаңызбан,
Жырынан пал тамызған,
Өзинди қорғап жүрмен,
Өсекшил, ала ауыздан.

Усындай халқым мениң,
Дүньяда жоқтай теңиң,
Елим деп толғанаман,
Дәртинди жырлап сениң.

УСЫНДАЙ ЖЕТПИС БОЛСА ҚӘНЕ ЕНДИ

Академик Жуманазар Базарбаевқа

Жақсы ғой болса сондай жетпис деген,
Ұақыттың теңизинде өмир-кемен,
Мыңқ етпей жүзип барар мәңзиліне,
Дүньяның қысқысына бүгілмеген.

Билмедим алпыс бекен,
Елиүмекен,
Көп болса елиү бесті бермен мен,

Алымның тыным таппай ақыл, ойы,
Айланып шарықлаған әлемди кен.

Жетписке жеткенде бар,
Жетпегенде,
Бул жолдан өткенлерде,
Өтпегенде,
Жетписте жас жигиттей болса адам,
Қууанып, туұламасын кеуил неге.

Усындай жетпис болса қәне енди,
Сонша жыл бахыт қушты,
Өсти, өнди,
Илимди тындырмайды жетписте де,
Билегин сыбанып ап,
Түрип женди.

Жетписке шыққан менен қартаймаған,
Ақылы толысса да,
Ортаймаған,
Қырмызы жеңгем менен қатар турып,
Жетпистің асқарында той тойлаған.

ЖАҢА ӘСИР

Жаңа әсир елиме қәдем қойған,
Менде қатты ойландым,
Сенде ойлан.
Не ислеу керек бахытлы етиу ушын,
Ана жерди өзиңе қушақ жайған.

Не ап келдің жаңа әсир елге, маған?
Алдында түр инсанның қандай заман,
Өткен әсир қалдырған машқаланы,
Ана, жерим тынбайды арқалаған.

Сени күтті жаңа әсир,
Елим, халқым,
Ескисинен өзіңнің барма пархын,
Көрінбейді жаңа әсир шегарасы,
Жер жарып тұр бірақта сениң даңқын.

Жаңа әсир сен енді жолға шығып,
Биреу сени уғаалмай,
Биреу уғып,
Өмір деген уақыттың кемесінде,
Бірде жүзип барамыз,
Бірде ығып.

КҮЛКИ

Жүрекке шуғла шашқан күлкілер бар,
Шын болса көкірекке сыймайды тар,
Ойласам адамлардың пәк күлкиси,
Мениңше ийман деген нурдан шығар.

Күлки бар қууанышқа бөлейтуғын,
Жаныңды сықырлатып егейтуғын,
Қыйналып баратқанда,
Қапа болып,
Кеуілге сүйеу болар,
демейтуғын.

Күлкинің түриде көп қарап тұрсам,
Кеуілге хадал күлки жарық нурсаң,

Өмірдей күлкинің де жумбағы көп,
Адамның ишінде сен жатқан сырсаң.

МЕН КИМГЕ СЫРЛАСАЙЫН...

Мен кімге сырласайын сеннен басқа,
Өтердей ал өзіңсіз өмір босқа,
Қосықтың қатарларын теріп кетсем,
Қайтпайман урылса да басым тасқа.

Елим деп,
Халқым ушын жыр жазаман,
Жанымды жаман қосық жазалаған,
Журтымның дәртін айтып кетейін деп,
Көп үлкен жыйындарда сөз аламан.

Болады хақыйқаттың құрбанлары,
Ана-жер перзентінің намыс-ары,
Шынлықты жырлай алған бурмай, бүкпей,
Бар ма екен шайырлардың әрманлары.

Жүріппен қосық жазып, тыным таппай,
Ал, олсыз тап қалардай таңым атпай,
Шайыр да ағып тұрған булақ янды,
Қояды егер тынса қайтып ақпай.

ҰАҚЫТ

Қайда ұақыт асығасаң оншама,
Бір ойланып қарасаңшы Соршаға¹
Мен билгеннің жатыр көби сол жерде,
Неге өзің мийримсизсең соншама.

¹ Сорша - Нокистин қасындағы қойымшылық

Бул өмирге келгенлерди жетелеп,
Айланбадан,
Тууры жолдан төтелеп,
Баратырсаң асығыссаң бәрхәма,
Айтпайсаң сен өзиндикин қәте деп.

Солай ўақыт қулдырайсаң,
Тынбайсаң,
Түсип кетип жерге де сен сынбайсаң,
Саған бәри тендей мынау әлемде,
Адам дәртін өзің қашан тыңдайсаң.

КӨЗДИҢ НУРЫ ХӘМ ЕТИ

Қыйынлығы өмирдің көзге шыққан,
Түскен оның нурынан жанды уққан,
Жек көргенин адамлар көзлериниң,
Оты менен күйдирген,
Бизин суққан.

Түскенинде көзиңе көздің нуры,
Байқалады жаныңның онда сыры,
Көринеди адамның қарауынан,
Қууанышы,
Қайғысы, өмир жыры.

Көзге түсер жүректің хәсирети,
Ийманы да,
Адамның қәсийети.
Көздің нуры жылытады жүреклерди,
Жаман екен өскени оның ети.

МҮМКИН БЕ ҚЫЙЛАНБАҰЫҢ, АҰЫРМАҰЫҢ

Өзине ким тилейди аұырыұды,
(Илаж жоқ болса бурын аұырыұлы)

Басады наұқас деген бығырлатып,
Тиледи хәсирети баұырынды.

Аұырып,
Қыйланғанда мазаң қашып,
Жаныңды кеселликтің тасы басып,
Ойлайсаң кеўил сорар досларыңды,
Қоясаң келер-аұ деп қапыны ашып.

Көбиңиз аұырмаған сыяқлысыз,
(Билинбес ишинизде туяқлыңыз),
Бир келип хабар алып кетерсиз-дә,
Бар болса араңызда уятлыңыз.

Досларым,
Хеш қашанда аұырманлар,
Алдыңнан жадыраған атсын таңлар,
Келе алмай қолың тиймей жүрсизлер ме,
Бәри бир өзлериңиз баұырманлар.

Өзгеге күнің хәрғиз қарамасын,
Бәриде ойлайды ғой қарабасын,
Досларым аұырыұдың жолы әрмаған,
Кеўлинди аұырды деп сорамасын.

Мүмкин бе қыйланбаұын,
Аұырмаұын,
Өмирде қуйып тур ғой қар да, жаұын,
Сонда да мен тилеймен досларымның,
Аұырып есиклерге қарамаұын.

САҒЫНЫП

Сағынып жүрип көрисип қалған гезлерде,
Турады лаплап от сезим жанып көзлерде,

Жадырап жаным,
Шадлыққа толар жүрегим,
Кеуілден шығар айтылған сонда сөзлер де.

Боламан мен де әрманға жетип қалғандай,
Жүрегим толқып,
Өмірден ишип қанғандай,
Дүняның бәрі гөззаллық пенен оранып,
Бахыт та келип басыма болар қонғандай.

Жадырап жүзің қарайсаң маған күлімлеп,
Турғандай мени жаным-ау,
Өзің күнім деп.
Сен еле жассаң,
Алмаған өмір гүзинің,
Ызғары тийди,
Самалы есер гүілдеп.

ЖӘНЕ ДЕ ҚАРАҚАЛПАҚ ХАҚҚЫНДА

Азда болсаң көп жерди ийелеген,
Гезип журтты ат пенен,
Түйе менен,
Белгилеген елинің шегарасын,
Сонда сени хеш кимде сүйемеген.

Атланыста копери жүргенинде,
Сен орныңнан ертерек түргелдің бе,
Ертеңиди алыстан ғамластырып,
Кеңіректен басыпсаң иргени де.

Шексиз мениң қырларым,
Далаларым,
Өсип, өнген озінде бабаларым.
Ана-жерди қадірлер мухаддес деп,
Усы күнде мениң де балаларым.

Арқандағы Аралым толқынланған,
Үстиртиннің қойнында байлық тынған,
Олар бизің бахтымыз,
Тәғдириміз,
Қарақалпақ ели ушын жаратылған.

Қарақалпақ басында қараұтады,
Еслетеди өзіме Қаратауды,
Қарақалпақ халқында айтылғанның,
Жаным мениң барлығын унатады.

ГӨЗЗАЛ ЕҢ АҰЫЛЫМ

Гөззал-ең аұылым,
Мен бала гезімде.
Өмірдің даұылын,
Сезгенмен өзінде.

Қанатты қатайтып,
Ушырдың сен мени,
Оралдым мен қайтып,
Көп жаслар келмеди.

Сол аұыл баяғы,
Қыйналып турыпты.
Әмиұдың аяғы,
Сол жерде қурыпты.

Қумлардан өте алмай,
Халынан талыпты.
Аралға жете алмай,
Шөллерде қалыпты.

Аұылдан безипти,
Кобиси кошипти.

Әуелден сезипти,
Кетиүди шешипти.

Билмеймен аўылым,
Не болар ертең.
Ғыжлайды баўырым,
Жанымды өртең.

ҒАРЕЗСИЗ ЖУРТЫМ АМАН

Туўылған жер тилеймен,
Қайырлы таң,
Елим тыныш,
«Ғарезсиз журтым аман»,
Бул дүньяның бахытын, қуўанышын,
Қушып алғай бүгінде ҳәр бир адам.

Күнде шығып киятыр,
Қайырлы таң,
Бахыт саған тилеймен Ана, Ұатан,
Мынау әлем тап ҳәзир нурға оранған,
Сулыұырақ көринди бурынғыдан.

Қайырлы таң, туўған ел,
Қайырлы таң,
Жақсылығын өмирдің тилеп саған,
Хызметиңе өзиннің мен тақ турған,
Жаны жырдан жаралған мен бир балаң.

Қутлы болсын, туўған жер, таңың атқан,
Таң боп қайтсын бүгинги күнің батқан,
Қайырлы таң тилеңдер бир бириңе,
Қайырлы таң,
Ана жер, туўлап жатқан.

ҚАЛАР ДЕЙСЕН ӨМИРДЕ МӘНГИГЕ КИМ?

Күнде батты,
Түсти де қараңғылық,
Аспанымның жарығын алды жулып,
Билесенбе, ана, жер, түніңинде,
Қандайда бир өзінде бар уллылық.

Жаны адамның шаршаған тынышланып,
Төсегінде жас жубай жатар жанып,
Таң атқанша мухаббат пенен олар,
Тыным таппай шығады шуғылланып.

Жылдызларда көгинде күлимлейди,
Мүмкин олар бир бирин күним дейди,
Қап, қараңғы барлығы,
Қыр, дөгерек,
Қарыс жерде көзінде көринбейди.

Не екен-ай көгинен қулап кеткен,
Қапталымнан жарқ етип зуўлап өткен,
Жулдыз бекен түн бойы ағып атқан,
Биз билмеген сырың көп дүнья неткен?

Бир биреўге тилейик қайырлы түн,
Қуўанышқа толсын деп келеси күн,
Күнде батар,
Жадырап таңда атар,
Қалар дейсен өмирде мәңгиге ким?

КЕЛДИМ ЖӘНЕ

Қәбирине анамның келдим және,
Аўып барар көгинен күнде эне,
Қулпы таста ойылған туўылған жыл,
Бул әлемнен мәңгиге өткен сәне.

Қулпы таста тозыпты жемирилип,
Оны көріп жүрекке түсер бүлік,
Қурылған жай өзіңе қапы, әйнексиз,
Ким келсе де турады мұдам илик.

Көріп жаным елжиреп қулпы тасты,
Өмір гүзи маған да жақынласты,
Дүнья сондай,
Анажан, өзің билген,
Қанша жанлар жер менен араласты.

ҚАРАҚАЛПАҚ ХАЛҚЫНА

Халықтың бәрі
Усындай мекен билмедім,
Айрықша хәтте шақалақ атып күлгениң,
Басқында сениң ақылдың көзі қарасам,
Ап-ашшы гейде сөз бенен түйреп, илгениң.

Ул, қызың ушын жаныңды пидә етесен,
Солар деп жыйнап,
Солар деп шауып өтесен,
Перзенттің тилеп бахытын,
Күнин ертеңгі,
Толғанып жүріп әлемнен жөнep кетесен.

Дәстүрің айыр,
Көтере алмас өзгелер,
Ұадеге берик,
Қолынан келсе сөз берер.
Хадаллық пенен қарылған қаның әуелден,
Жаманлық атын еситсең жаның безилдер.

Халықсаң сондай,
Мәңгилик қара қалпағың,
Жек көрген бәрхә адамның пәсин, жалтағын,

Сен азсаң жүдә сонда да жүріп көп пенен,
Қатардан артта жоқ сирә сениң қалғаның.

БҮГИН ДЕ АТПАДЫ ТАҢ

Бүгин де атпады таң,
Таң атпады,
Уйқыны кирпич көзге жолатпады,
Балалық, жаслық өтип көз алдымнан,
Алыста қалған ауыл, елаттағы.

Ойларым толғандырды,
Тындырмады,
Қаңыраудай жүрегімде сыңғырлады,
Құлаққа шалынғандай боп кетеди,
Бахытсыз адамлардың шыңғырғаны.

Өмір бул аңсат емес ким, кимгеде,
Бахыт жоқ қулшынбасаң жер-кемеде,
Болайын десең адам ийге тартар,
Өмірге есиң барда еркелеме.

Бүгин де таң атпады,
Атпады таң,
Түрли ой қуйылды да турды маған.
Отырман түн жамылып алдым жарық,
Ана-жер,
Туұылған журт, бол сен аман.

ТОҚТАСАМ ТУНШЫҒАМАН...

Кетпедим алға да мен,
Қалмадым қатарымнан.
Жүріппен көп пенен тең,
Өзиме туұры жолдан.

Сол жолдан бүгін мен де,
Арқалап өмір жүгін,
Барамаң нийетіме,
Питкенше уақыт, күнім.

Билмеймен ертеңімді,
Күтерін алда нениң.
Күнлерім келтериуі,
Азаяр күнім мениң.

Асығып жүрмен жасап,
Әрманға құлшынаман.
Мақсетсіз өмір азап,
Тоқтасам туншығаман.

ҚАЙДАСЫЗЛАР, ЖУРТЫМНЫҢ ҒАРРЫЛАРЫ?

Елдің көркі жаслары,
балалары,
Ата, ана бахыты,
ертең бары,
Қыйнар мени бир сауал бермей тыным,
Неге дым аз бул журттың ғаррылары.

Балалықта құлдырап өтеди екен,
Жаслық таслап түбінде кетеди екен,
Ойлап турсам елимде ғаррылыққа,
Шенде, шени адамның жетеди екен.

Жолда қалса инсанның әрманлары,
Шертиледі жанымның нәзік тары,
Балалардан,
Жаслардан турса бул ел,
Қайда оның нураный ғаррылары.

Ғадаллығы,
Намысы, елдің ары,

Жүгін оның көтерип шөккен нары,
Үлгилери ийманның,
Инсаптың да,
Қайдасызлар, журтымның ғаррылары?

АҚЫЛ

Қара күштің дәураны күн кешеги,
Ақыллыдан өмірге нур түседі,
Өлшеп бәрі исленсе ақыл менен,
Тасларға да,
Қарларға гүл өседі.

Ақыл ушып Айға да барып келді,
Гезектеги әрманы жұлдыз енді.
Басшы болса ақыллы журттың бахты,
Гүллендирип жиберер
Жерді, елді.

Ақыл деген даналық емес те ол,
Ақыллыға ақыллы бергенде қол,
Бул дүньяның жақтырақ келешеги,
Оның менен құрылған -
тууыры жол.

ТӨЗИМ

Төзим керек адамға,
Керек шыдам,
Хәр күнгидей бүгін де атады таң,
Бирақ мынау өмірдің машқаласын,
Төзим менен тек ғана жеңеди адам.

Өмір қыйын,
Жоллары қум да, қыр да,

Адамлардың тәғдири толы сырға,
Төзим керек әрманға жетиу ушын,
Сонда толар жаның да нурға, жырға.

Таусылғанда шыдамың төзим менен,
Адамларды көресен көзің менен,
Жеңе алмайсаң өмирдің ауырлығын,
Сылап, сыйпап айтылған сөзің менен.

Сүйіп жүрек қурсада шаңарағын,
Борар оның ишінде қары, жауын,
Төзсең шыдап,
Көтерсең қыйынлығын,
Бир өмирге болады берик бауын.

Төзим менен таусылса шыдам сенде,
Жетиуің де қыйын ғой жарық күнге,
Төзим менен шыдамның арқасында,
Исениңдер,
Болғанман келе менде.

ЖАҚСЫ КӨРИҮ...

Жақсы көріп биреуді унатқаның,
Сениң ол да жаныңды жубатқаның,
Жақсы көриу тек ғана өзінди емес,
Басқаныда билсеңіз,
Қууантқаның.

Барлығы да тартады бүйирине,
Жақсы көриу өмирдің түйини де,
Жаныуар да айырылған бир гезлери,
Қайтқысы кеп жүреді үйирине.

БИР КҮНИ...

Бир күни келип ғаррылық,
Дүньяда турар тарылып,
Жақсылық пенен мийримге,
Қалады жаның тарығып.

Күнлерің алда қысқарып,
Мәусимнен жалғыз қыс қалып,
Азаяр айтар адамың,
Сырынды гейде тис жарып.

Тилейсең улдың тахытын,
Ойлайсаң қыздың бахытын,
Қайғырып бәрин жүргенде,
Бир күни тоқтар уақытың.

ӨМИР УСЫ...

Өмир усы турғандай қыл үстинде,
Үзилерин билмейсең қашан оның.
Әжели жоқ өлмейди уу ишкенге,
Билмей көплер бахытлы онды, солын.

Түсиниксиз
Бул дүнья әуел бастан,
Қызлары көп ата, ана ул көрмеген.
Тап еткендей бәринде билип қастан,
Улы көпке қасарып қыз бермеген.

Өмир кемем уақыттың теңизинде,
Жағасынан алыслап барар жүзип.
Қалдыраман дүньяда не изимде,
Сауаллардың қойыппан бәрин дизип.

Көбисине жууап жоқ,
Табаалмайман,

Жаслық отын қайтадан жаға алмайман.
Әрман деген дәрьяның тыным таппай,
Күни, түни жағасын жағалайман.

ЕЛИҰ БЕС ЖАСТЫҢ АСҚАРЫ

Елиұ бес жастың асқары,
Изимде қалып барады.
Кеулимнің бултлы аспаны,
Түнөріп маған қарады.

Шашларым аппақ мөнің де,
Төреңлер әжим жүзимде,
Бараман кетип бул күнде,
Өмөрдің ызғар гүзінде.

Әлемнен өткен ағамның,
Қайғысы өртеп жанымды.
Ертеңін ойлап баламның,
Атырдым талай тағымды.

Даулет те,
Бахыт өзімнің,
Басыма талай қонды да.
Салмағы болды сөзімнің,
Сонлықтан исим онды да.

Елиұ бес жасты қалдырып,
Қарадым,
Қыймай изиме.
Дәртіме жанды жандырып,
Не деймен енді өзіңе.

Алдында адам нелер бар,
Билмейди,
Қасла көрмейди.

Ойымда жүрген әрманлар,
Жаныма тыным бермейди.

КҮН БҮГІН...

Күн бүгін жүдә ыссы,
Шығғырып тур.
Әлемнің тула бойын қыздырып нур,
От-қуяш лаплап жанып тас төбемде,
Балқытты жер жәхәнди көрсетіп қыр.

Ертеңде бүгінгідей болса ыссы,
Ауыр ғой,
Оның өзі жанға қысқы,
Уақыттың атлап кетип төбесінен,
Қушаққа басқың келер сонда қысты.

ЖУМБАҒЫ ДА АДАМНЫҢ

Жумбағы да адамның,
Қылығы көп,
Не арттырды өзі оның өмірге кеп,
Ойлағаны биреудің жақсылық тек,
Кетпес бири жаныңнан дөгереклеп,
Еткенлерден қарамлық алмайды кек,
Қадал менен ол мәңгі жолдас болар,
Адам болып өмірде қаламан деп,
Жумбағы да адамның,
Қылығы көп.

ҚОСЫҚ

Өзің егер сырласым болмағанда,
Еритермен жүрегім тоңдағанда,

Дәртлеримди тек саған айтып жүрмен,
Аяғанда сонда сен,
Қоллағанда.

Жақын көріп жаныма мұңлас етип,
Бәрхә достай қадирли сырлас етип,
Қууанышты,
Қайғымды саған айттым,
Жүргенде де ауылдан алыс кетип.

Сырларымды бөлистим өзің менен,
Басқаларға хеш қашан сезилмеген,
Түнлерімде уйқысыз күттим сени,
Сабырлылық,
Шыдамлық,
Төзим менен.

Сен болмасаң қайтерем,
Мен билмеймен.
Басымдыда өзіңе ийгендеймен,
Қосық айтыу адамның-қууанышы,
Ол өмирди барабар сүйген менен.

АРАЛ ЕСКЕ ТҮСКЕНДЕ

Алдында тур көзімнің алтын қумын,
Толқынланған,
Тербелген мөлдир суың,
Шағалалар шарықлап ушқан көкте,
Айдынында шалқыған аппақ қуың.

Өтті сениң бойында бала күним,
Құлағымнан кетпейди толқын-үнің,
Суудың орнын қум менен дуз басқаны,
Жүрегімди қыйнайды бәрхә мениң.

Ұақыт өзи зуұлау ма,
Құлшыныу ма?
Бул өмирдің ким шыққан сол шыңына,
Қыйланбас ем егерде кетсем өзім,
Аралымның айланып мол суына.

Жатыр теңиз булқынып,
Шықпай жаны,
Батып еле кетпеген үмит таңы,
Арал менен ойнама,
Ғарғаса ол,
Дуз басады ертең-ақ Жер-Ананы.

ӨМИР МАҒАН ТАНЫССАҢ...

Өмир маған таныссаң көптен бери,
Тирилердің белгили барар жери,
Өмир менен өлімнің арасының,
Қашықтығы болғаны бирақ еле.

Жақсы менен жаманда жерге толған,
Барлығы да жап-жақсы бала болған,
Қайсы адам ол өзін жаман дейди,
Жүрейін деп жүре ме бурыу жолдан.

Өмиріңнің жоллары музтайғақ, қар,
Биреуге кең бул дүнья,
Биреуге тар,
Биреулерге қараңғы,
Кимге жарық,
Биреу менен биреудің не иси бар?

Өмир деген усындай
Сырлы, жумбақ,
Тербетілген теңіздей шапшыр туұлап,
Жалған менен хешқашан жолдас болма,
Жасай алмас хеш ким де өмирди алдап.

БАХТИЯРҒА

22 жаста

Перзентлерім,
Улларым, жубанышым,
Өзлеринди анаңыз туўғаны ушын,
Ийип жүрмен басымды иштен оған,
Таўсылмасын Бахтийим қуўанышың.

Қутлы болсын туўылған күнің жаным,
Нурға толсын ҳәр күни атқан таңың,
Даўлетли бол,
Елиңнің перзенти бол,
Мийўаларға малынсын өмир бағың.

Өмир деген туўлаған теңиз балам,
Сол теңиздің бойында әкең, анаң,
Күни, түни тилегин тилеп отыр,
Қайда жүрсе саў болсын, бол деп аман.

Қутлы болсын қулыным туўылған күн,
Азамат бол көтерер елдің жүгин,
Бахыт қусы басыңа қонғай деп мен,
Ақ пәтия берейин саған бүгин.

ӨМИРГЕ АШЫҚ

Әлемдеги ең қымбат туўған жериң,
Қартайған соң төриңнен жақын гөрин,
Хәр бир адам биледи,
Түбинде бир
Қармағына өлимнің илинерин.

Қала алмайсаң жасырынып,
Оннан қашып,
Билеалмайсаң турғанын жақын, қашық,

Менде соның биримен,
Шынын айтсам,
Соңғы демди алғанша өмирге ашық.

Сүрникпестен жасаў сирә мүмкин бе?
Қолын созған бул заманда ким, кимге,
Түсинбедим,
алдап кете береді,
Исенгениң айныйды да бир күнде.

ӘЛЕМ ГҮЛДЕЙ ҚУЛПЫРАР...

Минип алып өмирдің кемесине,
(Өткен күнлер түседі тек есиңе,) 55-тиң шығып ап бийигинен,
Қарап турман алпыстың төбесине.

Өткен ўақыт қайтпайды,
Оралмайды,
Айланбастан өмир-жер тура алмайды,
Балалыққа,
Жаслыққа қалған артта,
Оған қайтып ҳешкимде кире алмайды.

Дүнья деген тынбайды,
Хәрекетте,
Тынған жерде болмайды берекет те.
Ўақытқа ерип,
Заманға жүре алмасаң,
Қор боласаң, қыйналып, қалып шетте.

Балалықта дослар да,
Қурдас та көп,

Жаслығыңда пикирес,
Сырлас та көп.
Барлығынан өткенсең азаяды,
Тарайтады дүньяны мұңласлар кеп.

Ул-қызларын ержетіп бахыт қушып,
Дәулетіне қуғансаң ұшып, ушып,
Мынау өмір қызықы сонда ғана,
Әлем гүлдей құлпырап,
Гөззал,
Ысық.

НЕ ДЕГЕН ХЫЛЛАР...

Не деген жыллар жылысып кетіп қалыпты,
Ұақтымның көбі бийпайда лаулап жаныпты,
Балалық пенен жаслықты бастан жулып ап,
Өзинің күшін құдирет ұқыт танытты.

Өмір дым қысқа,
Зуу етіп өте шығады,
Мәнзилге жетер адамның болса шыдамы,
Ата-анаң сениң өмірден өтіп кеткен соң,
Олардың дәртін перзенттерің кейін уғады.

Жақсы да көп-ғой,
Жаман да бар-ғой дүньяда,
Болагөр жақсы жаныңды күн-түн қыйна да,
Жаман боп мынау әлемнен қор боп өткенше,
Хақыйқый инсан болыудың амын ойла-да.

КӨРИП ЖҮРІЕН

Жүрек құрғыр бир тоқтап,
Бир жүреме,
Күнлеріме ертеңгі үңилем,

Анам берген,
Өзіме әкем берген,
Келип өмір қалды ма иңирине.

Тынышсызлық тербейди қыялымды,
Әрманларым гезеди қыя, құмды,
Өткен ұақыт шашымды аққа бояп,
Билмейди-ғой өзі дым уялыұды.

Жүрек деген асығып,
Үсиге ме,
Бир нәрсеге ол өзі түсине ме,
Күнлерімди өткерген ойлап жатсам,
Балалығым енеді түсине де.

Жыллар өтіп барады,
Ерип жүрмен,
Несийбемди шашылған теріп жүрмен,
Келген адам өмірден кетер өтіп,
Баратуғын жерин де көріп жүрмен.

ҚӘДІРЛЕҰ КҮНИ

Қәдірлеу күни жыл сайын,
Ауылға жетіп келемен.
Адамлар менен арқайын,
Табысып кете беремен.

Сондағы мектеп,
Үй,
Жайлар,

Өзгерис онша болмаған.
Қараған бирден абайлар,
Берекет ушқан,
Қонбаған.

Жердің де түби,
Алыс дым,
Кошкенлер көшип кетипти.
Танысларымның мен билген,
Әлемнен көби өтипти.

Жасы үлкен маған адамлар,
Өмирден өткен бул күнде,
Әжелге неңдей шараң бар,
Болыппан аға көбине.

Қадирлеу күни тум-тустан,
Жыйналар усы жерге кеп.
Болсада бирақ суұысқан,
Туұылған жериң бир бөлек.

Қадирлеу күни жыл сайын,
Зияратлап аұыл,
Аймақты.
Көремен барып жағдайын.
Әрманлы Арал,
Мойнақты.

КЕҰИЛИМ ГЕЙДЕ ЖАДЫРАП...

Кеуилим гейде жадырап,
Шадлыққа жаным толады.
Бойым да мениң тәуір-ақ,
Жеп-жеңил болып қалады.

Жақсы-ғой күнлер усындай,
Қууантса келип адамды.

Өмирде хәрким ысылмай,
Билмейди жақсы,
Жаманды.

Жаныма тыным бермейди,
Ойымда жүрген әрманлар.
Орнына енди келмейди,
Өткенлер,
Изде қалғанлар.

Келемен жүрип,
Жолдаман.
Шырлайды өмир,
Тынбайды.
Гезлесип қалса оңбаған,
Басыңа түсер муң, қайғы.

ӘЖИНЯЗ ШАЙЫРДЫҢ ЕСТЕЛИГИ АЛДЫНДАҒЫ ОЙЛАР

Қолларыңа дуұтарыңды алғансан,
Тербенердей дүнья өзің толғансан,
Қыз Меңешке қарақалпақ кимлигин,
Таныстырған дилұар шайыр болғансан.

Мухаббатты жырлай берип жанғансан,
Палларынан ишип оның қанғансан,
Ел, журтыңды жәннет етип тәрийппеп,
Зийұар шайыр,
Дилұар болып қалғансан.

Дуұтарыңды сондай шерткің келип тур,
Қызларды да изиңе ерткің келип тур,
Естелик боп турған менен,
Сеземен,
Елди аралап ушып кеткің келип тур.

Мынаў музей турған,
Жаңа қурылған,
Мәрмәрлери оның нурға жуыңған,
Тарихы онда қарақалпақ халқының,
Әсирлердің жумбағынан сырылған.

«Бозатаўды» айта қойсам ыңылдап,
Қулақларың кетер мекен шыңылдап,
Бизлер хәзир ғәрезсизлик қушқанбыз,
Көгимизден жұлдыз күлген жымыңдап.

Хабарыңыз жоқ қой оннан шайырым,
Тийди барлық заманларға қайырың,
Шайыр болған,
Бирақ өзи дуўтарды,
Шертпеген деп,
Жүр билгишлер айырым.

Сәлем бердим мүсиниңе ийилип,
Қолындағы дуўтарыңа сүйинип.
Қосығыма саған келсем жан енер,
Жадырайды турған жүрек күйинип.

Жағасында Қызкеткеннің Бердақ тур,
Жүзлеринде оның,
Жайнар ийман нур,
Ол хәр күни Улығбектің сырласы,
Бири жұлдыз бақса,
Бири жазған жыр.

Гүмбирлесин шайыр Зийўар дуўтарың,
Қосықлардың,
Шайырлардың султаны,
Ғәрезсизлик еле дым жас,
Сонлықтан,
Енди гүллеп, атып атыр урқаны.

КӨПИР

Еки жаға бир-бирине тутасты,
Оннан зырлап түрли көлик қыр асты,
Әрманлардың иске асқаны сыяқты,
Адамлардың үмітлери қурасты.

Көпир қурыў саўап екен билгенге,
Жақсыларға жақсы жанын илген бе,
Еки жағыс бир-бирине қол берди,
Өмир сулыў шад боп адам күлгенде.

Ел әрманы Әмиўимнің тасқаны,
Журттың жыры,
Ол мениңде дәстаным,
Мынаў көпир жалғастырған қырларды,
Көп жыллардан шыға алмаған асқарым.

Ески әсир жаңасына жалғасты,
Өмирлерге өмир келип уласты,
Көпир деген тутастырған жәхәнди,
Ушырасыў ол,
Хошласыў ол,
Жыр ҳаслы.

АҚТЫ АҚ ДЕП...

Ақты ақ деп,
Қараны қара деген,
Ҳадаллықтың жолынан барады екен,
Елин,
Халқын ойлаған басшылардың,
Хақыйқатлық орнатыў қарары екен.

Тынбай ушып айланған мынаў жерде,
Адамларда бағ, дәўлет қушқан елде,
Хадаллыққа,

Шынлыққа сүйенгеннен,
Нурлардың да жауары кеуиллерге.

Ақты ақ деп,
Қараны қара деген,
Гейде қыйын аўхалда қалады екен,
Хадаллықты,
Шынлықты гей биреулер,
Шошқадай боп азыулап жарады екен.

ИЗЛЕРИҢДИ

Бахыт деген келмейди удайына,
Узағына хеш нәрсе берилмейди,
Тийери бар хәр кимнің өз пайына,
Ертеңгиси өмирдің көринбейди.

Сулыұлығың, ұақтыңша,
Ол да өңип,
Әжимлер де торлайды жүзлеринди,
Шашларыңа жылларың қырау сеуип,
Ұақыт көмип барады излеринди.

Ден саўлық та ұақтыңша,
ертең олда,
Аўырыўдың илинер қармағына.
Қәбириннің басында дүмше молла,
Қуран оқып отырар әрұағыңа.

ЖАН КҮЙЕРИҢ...

Кимлерің бар қайғында,
Қуўанышың,
Ортақ болған бәри де оның ушын,
Шадлығыңа масайрап жүретуғын,
Қыйланғанда бергендей қолдың ушын.

Кимлерің бар мундасып,
Сырласқандай,
Жақын барып жаныңа қурасқандай,
Қыйланғанда өмирдің азаптары,
Ийин тиреп турардай,
Қолласқандай.

Сен биреуге жақсылық еткенбисен,
Қайғысына қабырға сөткенбисен,
Сол айтқандай болмаса өкпеле ме,
Жан күйерің,
Жақының мен жоқ десем.

ӨМИРИНИҢ ҚЫЗЫҒЫ ТАҰСЫЛҒАННАН

Ұақтыңшадай Қуяштың хәуири де,
Хәр ким жасар өзинің дәуиринде,
Узақ өмир дүньяда адамлардың,
Берилгенбе жақсысы,
Тәуирине.

Күни питкен жұлдызлар көктен жаўған,
Аспанымда жарқ етип жасыл жанған,
Адамлардың әлемнен өткени де,
Өмиринің қызығы таўсылғаннан.

Бул өмирдің шешилмес жумбақ, сыры,
Көринбейди тәғдирдің көзге қыры,
О дүньяға адамның атланыўы,
Таўсылғаннан жанының,
Нуры, жыры.

АНА

Аўырманлық өзинің бир басында,
Жаны оның қызында,
баласында,

Шүкир етер, сонлықтан, ана қолы
Көйлегинің бәрхәма жағасында.

Тынбайды ол жүрседе қарып, талып,
Улдың ғамы,
Қыз бахты жанын жағып,
Кешиккенде түнлерде есиктеги,
Туфлийлерін түйеллеп жатар барып.

Таңларды да атырар көзін илмей,
Жан хәзлиги,
Рәхәтти сирә билмей,
Өткереді күнлерін байғус-ана,
Салқын тартып өмири гүз күніндей.

Тилеп жүрер дәулетін баласының,
Қызының да жұлдызы жарасыуын,
Әттен, бирақ,
Дүньяда бар адамлар,
Билмейтуғын қәдірін анасының.

НИЙЕТИМ АППАҚ...

Әрманым мени,
Кетпейди таслап бир ели,
Келемен минип жер-өмир деген кемени,
Тәғдірим мениң ойламай тұрған жерімде,
Қууантса өзи,
Азап та гейде береді.

Нийетим аппақ,
Ойымда текте жақсылық,
Қарамға жанды алғанман илип тас қылып,
Сонда да гейде ең жақын деген достыңа,

Әзазул барып,
Кетеди саған қас қылып.

Дүньяның өзи сыр, жумбақ пенен қаптанған,
Шадлықта қушып,
Хәсирет-отқа таптанған.
Өмирде мынау жақсы да,
Жаман барлығы,
Адамға керек болар деп сирә сақланған.

ТӘБИЯТ ҚАЙТЫП ТУҰМАЙДЫ

Жағыстан ески,
Аралым,
Келдимде саған қарадым,
Қумлардан басқа көрмедім,
Олардан сени сорадым.

Билмейди олар өзінди,
Болсамда бираз тозимли,
Хәсиретіңе теңизим,
Жүрегім күйди, езилди.

Жанымды бәрхә қыйнайды,
Басыңа түскен мун, қайғы,
Аралым, жоқ боп кетерің,
Ақылға сирә сыймайды.

Ушады күнлер,
Зуулайды,
Тербелер дүнья,
Шуулайды,
Өзіндей енди теңизди,
Тәбият қайтып туұмайды.

АҰЫРЛЫҚ ЕТИП ТУР-АҰ...

Бир-биринің үйіне барғысы кеп,
Иші жанып турса да,
Барғысы көп.
Құлшынады,
Ал олда оның өзін,
Жүргенлігін биледи жарғысы кеп.

Көрген жерде жортадан сағынған боп,
Атылмайды көзлерден зеңбирек, оқ,
Қушақласып қағысар арқалардан,
Жыллы сөзлер кеуілди етисип тоқ.

Өмір солай қаслықты жаратыпты,
Жұлдызларын қарсы етип қаратыпты,
Аласапыран болсын да турсын деп ол,
Сондайларды дүньяға таратыпты.

Урыс, қағыс,
Жәнжеллер жерде мынаұ,
Таусылмайды хәсирет,
Көз жас, жылаұ.
Харамлықтар тарқалған сондайлардан,
Жер-уяға аұырлық етип тур-аұ.

ТӘҒДИР

Апа деп тили шығып нәрестенің,
Ержетип кемесинің ол ескегин,
Есер-аұ,
бірақ билиң сол нәрсени,
Ұақыт та турғаны жоқ зырлап тегін.

Шығарың өзлериң-ақ соннан жуұмақ,
Тәғдири адамлардың мәңги жумбақ,
Билмейсен,

Ертеніңнің не боларын,
Өмірдің хәр бир күні бизге сынақ.

Биреулер әрманына барып жетип,
Биреулер туңғыйыққа қулап кетип,
Усындай тәғдир деген,
Сырға толы,
Ал, өмір баратырғой зуұлап өтип.

ИСЕНИМ

Адамларға өзим көп исенемен,
Сонлықтанда хәрдайым исим өнген,
Жақсылықтан күтпейди жақсылықты,
Оғанда мен,
Досларым, түсинемен.

Исеними адамның,
Бұл өмірдің,
Дүньядағы тиреги тирилердің,
Исенимге сүйенип айланған соң,
Қулап түспей турғаны ана-жердің.

Өмірімнің көбиси анық өтті,
Бийиклерге ойлаған қолым жетті,
Бірақ гейде исенип жүргенлерім,
«Билмейди» деп аяқтан шалып кетті.

Адамларға бар мениң исенимим,
Арта берер сонлықтан ис өнимим,
Исенемен,
досларға, ағайинге,
Сабақ етип барлығын кешегинің.

Қаратай да болғанба бұрын бийик,
Қап-қара боп жатыр ол қабақ үйіп,
Адамлардың жердегі дәртлеріне,
Киширейіп қалған ба
Жанып, күйіп.

Теңіз еді Аралда толқынланған,
Алтын қумы жағыста нұрға толған,
Хәсиретін әлемде адамлардың,
Көрмеу үшін еткенбе жанын құрбан.

Бұл өмірді адамлар деген жалған,
Дәулетте ол ұақтыңша басқа қонған,
Көрмеу үшін Аралдың қыйналғанын,
Әмиұдинде аяғы құмда қалған.

ҚЫС

Кең әлемге толып кетті қар аппақ,
Жер-кемени жатырыпты нұр қаппақ,
Тәбиаттың нәзіклегін мәңгилик,
Қыс құдирети алақанда тұр сақлап.

Аппақ дала,
Аппақ дарақ,
Жер жәхән,
Қандай гөззал қар жамылған ел, мекен,
Дүньядағы көп бояудың ишинен,
Ана-тәбиат аппақ қарды таңлаған.

Қар жамылған пәскелтеклей тауларым,
Аппақ қардай нұр синдирер жан, арым,
Тас төбемнен жадыраған қуяштан,
Еритпе деп жалбарынып сорадым.

Және көктен мамық қарлар шашылды,
Кеп бойыма,

Шашларыма асылды,
Қыр, даламның шырайы дым ашылды,
Жердің дәртін бауырына жасырды.

ЖАҚСЫЛЫҚТЫ

Жақсылықты мен саған іслеп едим,
Кемеңнінде ескегин ескен едим,
Көп жаманлық,
Сен бірақ еттің маған,
Жазылмай жүр сол гезде «тислегенің».

Баратқанда сен талай отқа жанып,
Қалып едим,
Өзинді аман алып,
Адамлардан соңынан билип алдым,
Аяғымнан сен екен жүрген шалып.

Жығылғанда сүйедім,
Түргелдирдим,
Арасынан ап шықтым үргінлердің,
Сезіп қалдым,
Соңынан анықланды,
Барлығына жаманлап жүргенлигін.

ЖЕР ДЕ СҮЙЕНЕДИ

Әдилликти қыдырдым жер бетинен,
Оның өзі шынлықтың изине ерген,
Көргім келер өмірде адамлардың,
Нызамлардың алдында болғанын тең.

Бұл жалғанға ким келип,
Ким кетпеген,
Биреулердің қайғыдан күні өтпеген,

Адамларда жүдә көп.
Көрип жүрмен,
Жер, әлемди сапырған суў, от пенен.

Излеринен ергенмен жақсылардың,
Қәдирине жеткенмен намыс, ардың,
Өмиримше жүриппен арасында,
Өмир атлы бәйгиниң,
Жарыслардың.

Адамлардың бойында шынлық барда,
Өмир атлы кемелер жүзеди алға,
Жерде мынаў исенип сүйенеди,
Ел, халқым деп еңиреген тулғаларға.

ЭРМАНЫНА

Эрманына адамлар жетпеген ҳеш,
Бахыт өзи ўақтынан келеди кеш,
Көз алдыңнан өтеди өмир, дүнья,
Сағым яңлы жеткизбей,
Булдыр елес.

Ўақыт өтип барады зуўлаў менен,
Өмир-теңиз жасайды туўлаў менен,
Жақсыларын адамның терип алып,
Биреўлер бәнт зәхәрлеў,
Уўлаў менен.

Бул өмирди айтады-бәри жалған,
Сондайлардан көпшилик сабақ алған,
Сонлықтанда дүньяны өткинши деп,
Не ислерин билмей жүр бираз адам.

НУРҒА ЖУЎҒАН

Болмағанда Күн егер Жерге ашық,
Турмас еди мәңгиге нурын шашып,
Айсыз Жердиң билмедим не боларын,
Кете алмай тур олар да араны ашып.

Әлем мынаў усылай жаратылған,
Ўақыт пенен менде ушып баратырман,
Гөззал болып өмирдиң турғанлығы,
Қуяш жүзин жеримниң нурға жуўған.

ӨЗ ҮЙИНДЕ...

Өз үйинде жүргенин әрман етип,
Ата, анасын тиреги,
Қорған етип,
Отырмекен келиншек өзге журтта,
Мухаббатқа қыз-жанын қурбан етип.

Басқа үйдиң гүллентиў шаңарағын,
Тәғдирине жазылған қыз баланың,
Қыздың жолы нәзик дым,
Қәпелимде,
Жүрегине қатырған муз ананың.

Алақанда өсирген қызын ана,
Басқа үйге қыяды қалай ғана,
Қыз,
Жигиттиң жарасса жұлдызлары,
Жалғасады жарығы таң нурына.

Қызлар ушын қәдирли үйи өскен,
Шаңарақта мухаддес келип түскен,
Барлығының өз жолы,
Шешими бар,
Тек биринши мухаббат өшпес естен.

Адам солай жаралған жумбағы көп,
Ал, қызлардың дүньяда орны бөлек,
Мухаббат деп қағады қанатын қыз,
Ал, онысыз өмірдің алды түнек.

ОЙЛАР МЕНЕН...

Ойлар менен қайтаман Аралыма,
(Ұақыт мениң еркиме қарады ма)
Теңиз қурып,
Шаңғытып жатыр бүгін,
Керек ұақта дәртиме жарады да.

Есимде тур кумында айнағаным,
Көз алдымда толқының,
Туұлағаның,
Қулағымнан кетпейди,
Умытпайман,
Суұларында қуслардың шуұлағанын.

«Әулийесин» дүньяда кемелердің,
Қарақалпақ елинде ғана көрдим,
Аштырмайды көзлерін уйытқыған қум,
Теңизинен айрылған жер-өмірдің.

Қыял менен айланып теңизимди,
Қыйнап, қыйнап,
Қайтаман мен өзимди,
Басқа мениң қолымнан не келеди.
Солай мениң жүрегім және езилди.

СОРАҰЛАР ДИЗБЕК, ДИЗБЕК...

Биразға жасым келип,
Қалсада баладайман.
Өмірге қушақ керип,
Ұақытты жағалайман.

Кешеги бирге өскен,
Ақ шашлы,
Балалар да,
Қыз ушын төбелескен
Азайды ағалар да.

Сол қызлар хәзир,
Бүгін,
Бәри де ене болған,
Өмірдің аұыр жүгін,
Көтерип келе болған.

Не көрдим өміримде,
Жуұабын жүрмен излеп,
Мен менен кимлер бирге,
Сораұлар дизбек,
дизбек.

ӨТКЕН КҮНЛЕР

Басымыздан не сумлық кеширмедик,
Аяқ асты етилген қәбирлерди,
Ядымыздан,
Хеш қашан өширмейик,
Халқым мениң жазықсыз жәбирленди.

Жаназаға барыұ да қыйын болды,
Бәринен де,
адамды қорлағаны,
Халқымыздың қәдири тийин болды,
Аз болғандай бурыннан сорлағаны.

Мархумларға қойылған қулпы таслар,
Қыйратылды,
Бузылды мешитлер де,
Аяқ асты етилди намыс, арлар
Динимизди аударып урды жерге.

Махбарасын
буздырып өлилердин,
Оннан зулым не ойлап табыў мүмкин,
Азап болды аўхалы тирилердин,
Баўырлары бәриниң тилким, тилким.

Ғәрезсизлик елимниң бахты болып,
Басларына халқымның дәўлет қонып,
Мустақыллық журтымды абат етти,
Жерим еркин заманнан қалды оңып.

КӨРСЕМ

Дәрьялар да турады қайтып, тасып,
Қуўаныштың аяғын қайғы басып,
Ойлап көрсем,
Мәңгиге тынбайды екен,
Харам менен ҳадаллық жағаласып.

Гүз жылысып, орынын қыс басады,
Бахыт қушқан,
Бир күни жыласады.
Ойлап көрсем,
Дүньяның ақ, қарасы,
Бир өмирге аяўсыз таласады.

Күн батады,
Түн өтип,
Таң атады,
Хәсиретти бахыт кеп жубатады,
Ойлап көрсем,
Мәңгиге қалмайды екен,
Елдиң берген адамға жаман аты.

Кеўиллерге жақсы сөзлер себилсе,
Бурынғыдан өмир жеңил тартардай.
Ешек тынбай аңқырады семирсе,
Шошқа берсең жей береді қайтармай.

ЕРКИНЛИК

Адам еркин болса иси өнеди,
Сөзлер еркин болса,
Шынлыққа жақын.
Қыйын болсын мейли бәри көнеди,
Мийнетине қарап берсең қол хақын.

Өмир еркин болса журттың бахыты,
Онда хүким сүрер шынлық хәр елде,
Басшылардың болса тыңлар ўақыты,
Еркин пикир айтып халқы келгенде.

Адам еркин болса иси өнеди,
Сөзлер еркин болса,
Шынлыққа жақын,
Еркинлик жоқ жерде өмир сөнеди,
Еркинликлер менен дүнья кең, жарқын.

Адам келер бул дүньяға бир мәрте,
Сонлықтанда өмирге ашық хәммеси,
Жылдырымдай жыллар,
Өмир дым келте,
Кеше жигит,
Бүгин аўыр еңсеси.

БӘРИН, БӘРИН

Өмиримнің көринді шегарасы,
Алыс шығар деп жүрем еле арасы,
55 тен өткен соң сезип турман,
Ауырласа береді өмир тасы.

Күнлер ушып,
Айларға қонып атыр,
Айлар деген,
Жыллар да толып атыр,
Жаслықтың да қозлары күлге айланды,
Гүллер гүзгі бағларда солып атыр.

Бултқа толды аспаны өмиримнің,
Қырау шалды гүллерін кеуилимнің,
Усылай деп ойлаудың,
Өзи маған,
Белгисиндей уақыттан жеңилиудің.

Бирақ, мениң көп еле әрманларым,
Ақырына жеткерсем қалғанларын,
Деп жүріппен,
Ертеңнен үмитим көп,
Беріп кетиу ұл-қызға бәрин, бәрин.

БАСҚА ТҮССЕ...

Басқа түссе көтересен хәммесін,
Бирақ, қайғы биймезгил хеш келмесін,
Пайдасы не тиисінде,
Қор қылып,
Қаплағанның алтын менен өлгесін.

Тәғдир жумбақ,
Белгисіз ғой ертеңін,

Беккем тұр ма басындағы телпегін,
Және қуяш шамаласты батыуға,
Өмиріңнің бір күніне келте күн.

Өмир қызық,
Мынау жердің үстінде,
Бұл өлимнен қутыла алмас хеш кимде,
Таң атқаны жаңа еді,
Зымырап,
Болып және қалғаныма кештің де.

Басқа түссе көтересен,
шараң жоқ,
Туұйсқанлар,
Болсадағы балаң көп,
Хәр биринің жететуғын өзине,
Дәртлери бар,
Машқаласыз адам жоқ.

ҚАЙДАСЫЗЛАР

Қайдасызлар,
Класслас жораларым,
Шертким кеп тұр сизлерге жанның тарын,
Қай жерлерде жүрсендер дәуран сүріп,
Өмир кимге қууаныш,
Кимге бүлік,
Өзлеринді таппадым,
Сорастырдым,
Басларыңды қеледи-ау қурастырғым.

Қайдасызлар,
Студент айдай қызлар,
«Айдынлар»ды қай жерде айтасызлар,
Бұл күнлери ақлыққа апа болып,
Өмирине жүрсіз бе кеуің толып,

Сорағым кеп турады өзлериннен,
Көрип турман айтпай-ақ көзлериннен.

Қайдысызлар,
Жигитлер көринбейсиз,
Бирін тәуір, бириңіз ебиндейсиз,
Машқаланың торына шырматылып,
Ишлериннен жүрсиз бе сырға тынып.

Қайдасызлар,
Досларым, гүз көринди,
Көз алдыма келтирип өзлеринди,
Ойланаман,
Толғанып
Тебиренип,
Түслериме шығасыз мениң енип,
Келмеслерге жылларым қалды кетип,
Өмиримнің көбиси тур ғой өтип,
Қайдасызлар?

ТЫНЫМ ТАППАЙ

Тыным таппай түн демей,
күн деместен,
Билгенлерим ишимде үндеместен,
Әрманымның жолында баратырман,
Қыйынсынып иркилер,
мен емеспен.

Әрман мени шақырар алыстарға,
Жүзип өтип теңизден жағыстарға,
Талай шықтым,
Талпындым және алдыма,
Илингендей қолыма табыстарға.

Жүрек туұлап геўдемде солқылдайды,
Меннен басқа дүрсилин ким тынлайды,

Әрман деген турады бийиклерде,
Күлкисінде қызлардың сынқылдайды.

Әрманымның жолында тынбай жүрип,
Қапысына елиўдин келдим кирип,
Оралмасқа не деген кеткен жыллар,
Бир от сезим жанымды кетти тилип.

Өмир бойы,
Асығып тыным таппай,
Қалама деп бир күни таңым атпай,
Тәғдиримди,
Ертеңги күнлеримди,
Ойлай берип өзимнің силем қатты-ай.

ҰАҚЫТ

Ұақыт отип бәрін де жаңалады,
Жан береді,
Биреўден жан алады,
Солай ұақыт дүньяны дөңгелетип,
Жүргенине ози де таң қалады.

Дәрьялар да теңизге қуйылады,
Қайтарында қуслар да жыйылады,
Ұақыт деген бәрінде теңселдирген,
Жер де,
Күн де ұақытқа сыйынады.

ЖАЗ

Жаздан быйыл шаршады
Аспан, жер де,
Дүнья батып шомылды қара терге,
Қуяш бәрін қыздырып аямастан,
Зебересин үйирди жер-өмирге.

Қақ-қақ болып жарылды шөлден дала,
Бәри ынтық,
Талпынған сууға ғана,
Қумлар қызған,
Саясы сексеуілдин,
Қыбырлаған жанларға жалғыз пана.

Бундай жаздан дегендей гүзим жақсы,
Тирилерден жоқ оның сирә қасты,
Алыслардан жылқылар
Шапқыласып,
Бауырларын келди де сууға басты.

Көлеңкеде ийт жатыр халқылаған,
Көктен қуяш нур шашар жарқыраған,
Ана-жердің қойнында жан жоқ шығар,
Жаздың жанған күнине балқымаған.

Усындай-ғой елимде жаздың күни,
Тәбиятқа жоқ оның кирттай мини,
Өзің өтип кеткен соң,
Келгениңше,
Сағынаман елимнің жазы сени.

ҚАРАҚАЛПАҚ ХАҚҚЫНДА ҚОСЫҚ

Бес миллет те Азияда орайлық,
Миллион менен өніп, өскен бәри де,
Бұл жағдайға тереңірек қарайық,
Сырға толы қарақалпақ жери де.

Жылнамалар жазылса да,
Қалмаған,
Мағлыұматлар сен хәкқында көп емес,
Соны ойлап жаным мениң тонлаған,
Сениң дәртің кеуилиме иргелес.

Тастыйығы бар хәр бир айтқан сөзимнің,
Қарақалпақ шығысы оның түрктен,
Ал, бұл миллет тирисінде көзимнің,
Жетер мекен миллионға деп жүріппен.

Душпанларың көп болды ма өзіңнің,
Көше, көше шаршадың ба тасынып,
Шынын айтсам,
Тоқ етери сөзимнің,
Кетипсизлер тарыдай боп шашылып.

Қанша салып өлшесен де ақылға,
Сен дым азсаң,
Мен себебин таппадым,
Қыңырлықтан басылдың ба тақымға,
Өжет болып сен кимлерге жақпадың.

Сениң усы басқалардан басыңа,
Қайғы, ғамның көп түскенин сеземен.
Тәғдириңнің саған атқан тасы да,
Ауыр болып,
Кирдің жерге дизеден.

Миллетлерде болмас аға,
Ини де,
Үлкени де, кишиси де болмасын,
Бир-бирине қарамасын күни де,
Барлығын да бир жаратқан қолласын.

Миллетлердің болар бирақ көп, азы,
Уллылығы емес оның санында,
Бир-бирине ұқсаса да жыр, сазы,
Өзгешелик қалар мәңги жанында.

Мынау тұрған Қаратаудың тасы ма,
Қатты екен,
Сирә излер қалмапты.

Қарақалпақ миллетиниң басына,
Ким кийдирген екен қара қалпақты?

Жумбақ бәри,
Тапсам деймен шешимин,
Ғәрезсизлик жаңа тарийх есигин,
Ашып берди,
Енди сениң журтлардай,
Нурға толып тербеледи бесигиң.

ӨЗБЕКСТАН

Аспанында кумай қус тынбай ушқан,
Дәулет қонған басына,
Бахыт қушқан,
Әрманлары мың жыллық иске асқан,
Елим мениң,
Ғәрезсиз Өзбекстан.

Жанын жаққан елим деп,
Халқы ушын,
Басын тиккен озиңниң бахтың ушын.
Журт басшың бар,
Сонлықтан жазың, қысың,
Гүлге оранған, сен елсең, Өзбекстан.

Гөззал елсен тарийхың тилде дәстан,
Хақ нийетли жаханға қушақ ашқан,
Қарақалпақ жери де нурлы бостан,
Елим мениң ғәрезсиз Өзбекстан.

Қорғадың сен,
Қайғырдың елдің арын,
Қурбан болды билемен бабаларым,
Журт қәдириң,
Миллетти сақлау ушын,
Өзиң талай жаныңды жараладың.

Кең даланды нур емген шарықладым,
Бул әлемде мәңгиге жарық таңын,
Мен балаңман озиңе қурбан жаным,
Бахытлысан, мустақыл Өзбекстан.

ҚАРАМАСЫН

Өмир деген нәрсениң муз, тайғағын,
Жығылғанда,
Тайып мен абайладым,
Иштим талай турмыстың зәхәрин де,
Татып көрдим мен оның
Пал, қаймағын.

Өмир деген нәрсениң ойын, қырын,
Қыйланғанда түсиндим бираз сырын,
Бул дүньяның жумбағын шеше алмаған,
Келгенлер де өмирге бизден бурын.

Өмир деген нәрсениң ақ, қарасын,
Талай көрдим адамның жарамасын,
Мынау өмир дегенде,
Хешкимге де,
Қарамасын,
Күнлерің қарамасын.

ҚЫЙЫНЛЫҒЫН ӨМИРДИҢ...

Қыйынлығын өмирдің көрдим талай,
Жүрдим тынбай сондада алға қарай,
Жолларымда гезлести жақсы адамлар,
Сорап турды өзимнен халың қалай.

Жақсылары қол берди бирге жүр деп,
Жаманлары пықсытты отты үрлеп,

Абайсызда сұрниккен гезлерімде,
Қарап турды қызыққа көби түргеп.

Солай өмир жаралған ала бурқан,
Биреуге муз,
Кимге от жанып турған,
Ұақыт деген дәрини пайдаланып,
Кобейттирип,
Соңынан жойған, қырған.

ӨМИР ДЕГЕН...

Өмир деген теңизде жүзип жүрмен,
Дауыл турып урады
Ықтан, өрден,
Әрман атлы жарысқа жол алғанман,
Жүрек пенен, анажан, өзин берген.

Жоллар гейде кеңейип,
Тарылады,
Жаным мениң шынлыққа қарылады,
Жақсылықтың жолларын ізлеп жүрсем,
Қапталымда жаманлық жарылады.

Жолларымның көп екен муз тайғағы,
Бахыт маған керек пе күн, айдағы,
Ұадаллықтың жолынан баратырсам,
Өсек айтар биреулер жоқ-қайдағы.

Дүньяники усындай,
Дөңгелеген,
Ким өтпеген жоллардан өмир деген,
Оның жаны лаулайды от боп жанып,
Күйер адам оған көп еркелеген.

Арқалайын жүгинди тууған жерім,
Аямайман мертилсин мейли, белім,

Тилегинди тилеген бир ұлыңман,
Жылауымда болагөр сенде мениң.

ҰАҚЫҢАТЛЫҚ

Ұақыңаатлық керек өзи кимлерге,
Неге усы тыйым салған тиллерге,
Шынлық пенен
Еркин сөзлер жоқ жерде,
Бузылады адамлар да,
Еллер де.

Ауырыуын жасырғанлар өледі,
Асқынады кеселлиги себеби,
Еркин сөзлер торға илинген журтларда,
Ұақыңаатлық жанады да,
Сөнеди.

ӨЗИМ ҰАҚҚЫНДА

Мениң өзим ауылдың баласыман,
Қайғы менен қыйынлық арасынан,
Өмир жолын изледим жетимликте
Журдай болған әкеден,
анасынан.

Тәғдир мени қыйнады,
аямады,
Жақсы адамлар көп екен,
аялады,
Биреуиниң ысындым жылыуына,
Жаным мениң биреуин саялады.

Қыйын кешти балалық,
жаслығымда,

Қатты болды дастанған дастығым да,
Тап озимдей исенген адамлардың
Талай көрдім жаманлық,
Қаслығын да.

Жас қалсам да жетім боп,
Жыламадым,
Кімге керек көз жасты булағаның,
Бийіклерге талай мен шығып жүрдім,
Қулайды деп күткенде,
Қуламадым.

Досларыма қол создым,
Жәрдемлестім,
Сүйеу болдым кобине тәғдірлестім,
Кемесінде ұақыттың әрманыма,
Жетиу үшін ескегин тынбай естим.

Әрманыма жеттім деп айтыу қыйын,
Бахыт пенен турса да толып үйін,
Азаптардан мен көрген жетімликте,
Еримей-ақ қойды-ау қалған түйін.

ШАЙҚАЛАДЫ

Мынау дүнья дөңгелеп,
Қулдыраған,
Жақтырмайды адамды сылбыраған,
Жаслық отип кеткен соң,
излерінде
Сағым-жыллар турады булдыраған.

Қарағың кеп артыңа айланасан,
Жаслығыңды дейсең бир аймаласам,
Бәри әрман, жетпейди енді қолың,
Тәғдіринди ертеңги ойланасан.

Алда жоллар,
Ол хасла көринбейди,
Өмир биреу,
Екиге бөлінбейди,
Дегершиги ұақыттың мәңги айланып,
Турған менен хеш қашан желинбейди.

Солай дүнья асығып,
айланады,
Қуяш турса Жер менен Ай болады,
Адамлардың өмири ұақыт атлы,
Толқынында теңіздің шайқалады.

ҚУСЛАР

Қуслар ушты коллердің үсти менен,
Неге сонша тәшүйішке түсти екен,
Олар қонған айдынлар тарлық етип,
Жүзе алмай,
Ишлери писти мекен.

Бирин, бири излей ме қыйқыу салып,
Жүреклері турма екен от боп жанып,
Көріп олар аяйма кемелерди,
Суулар қурып жатырған қырда қалып.

Қайта, қайта көллерди айланады,
Жақтырады қайсы қус айдаланы,
Қәйтсин олар қанаты палапанның,
Қатқанынша бир көлге байланады.

Кете алмайды алыслап,
Оралады,
Басқа көлди қәйтеди,
қарамады.
Палапанлар суп-сулыу көп узамай,
Қус-ана боп олар да таранады.

ЖЫЛЛАР ӨТТИ...

Жыллар өтіп кеткенин ізде қалып,
Жүрек сезіп тұрыпты,
Күйіп, жанып
Өткен уақыт келсе де көз алдына,
Ертеңгисін билмейді хеш ким анық.

Өтті күнлер жарықта,
Қараңғыда,
Түрлі липас үстине оранды да.
Жүрдім өзім солардың арасынан,
Тұрды талай теп-терең ор алдымда.

Не бар мынау өмірде қызғанғандай,
Жерде аяқ астында қозғалғандай,
Өмір өтіп барады,
Адамлар-ау,
Не іс-шараның артында із қалғандай.

Улларың да,
Қызларың бар да шығар,
Хәр биреуі олардың үйде шынар
Улы болып журтыңның не етпексең,
Қыйын гезлер болғанда елге тууар.

ИСЕНИМ

Қууыңда жазылар жан жарасы,
Жасау үшін тырбанлар ғарры, жасы,
Ісенгениң,
Қолдайды деп жүргениң,
Ойлағаны оның да қарабасы.

Ісенімнен шығады гүркіреп үн,
Сырғып барып батады суп-сулыу күн,
Ісенбесең өзіңе,
Өз күшіңе
Қалып кетер сыяқлы жылыспай түн.

Ісенімің жүрекке бекинбесе,
Менсинбесе, қойсаң-а,
Ол ким десе,
Өмір гейде көрінген жеңілдей боп,
Ауырласар кемінде еки есе.

Ісенімің қанатың талмайтуғын,
Жалғызсырап,
бир өзің қалмайтуғын,
Ісенбеген адамды өз күшіне,
Ісендирип алдайды,
алдайтуғын.

АДАМБЫЗ ҒОЙ

Адамбыз ғой,
Бәріміз де адамбыз,
Жақсы болсақ,
Биреулерге жаманбыз,
Өмір деген толып қалған тәшүйішке,
Жасау қыйын тыныш ғана,
алаңсыз.

Адамбыз ғой,
Сонлықтанда, билиңіз,
Аға болсақ,
Биреулерге иниміз,
Жердің жүзі толсадағы мехирге,
Қарамасын перзентке де күниңіз.

Адамбыз ғой
Жер, әлемнің ийесі,
Бәршесінен пайларын бар тийесі.
Мынау дүнья астан-кестен,
Адамның
Сөзлерінің табылмасы жүйесі.

Адамбыз ғой,
Бахыт үшін туылған,
Излеп оны жерде бәрі шубырған.
Адам жумбақ сыр сандығын ашпайды,
Жаны оның иш бетінен сырылған.

ЖАҚСЫНЫҢ ЖАҚСЫСЫН АЙТ

Ғарғыслар қардай борар жаманлыққа,
Алғыс ал қолдан келсе аманлықта.
Хәммеге жақсы болыу қиын,
бірақ,
Жол қойма ең болмаса аялыққа.

Хақ нийет жүрегіңе уялсын,
Өмірде болсын сениң қиялмасын,
Исіннен бүгін еткен ертеңіне,
Жаныңыз сызламасын,
уялмасын.

Ауыр сөз айтпа, жаны күіде де,
Адамның қадалмасын сүйегіне,
Жақсының жақсысын айт,
тақаса да
Жаныңды қуып келип іегіңе.

ЖАҚСЫ ТИЛЕК

Тилеп жүрің жерге де,
адамға да,
Шын жүректен соранып жақсы тилек,
Жаманлықты етпендер жаманға да,
Жаманлықтың қараңғы алды түнек.

Жақсы тилек тилеңдер досларыңа,
Туысқанға,
Өмірлік қостарыңа,
Тилеклердің барлығы
Жақсысы да,
Жаманыда қайтады басларыңа.

Жақсы тилек тилеңдер шын жүректен,
Жыйнап алын барлығын,
Жерден, көктен,
Жүрің тилеп дүньяның аманлығын,
Болсадағы озиңнің күнің питкен.

Жақсы тилек тилеңдер жатарыңда,
Қуяш жайнап,
Таңларың атарыңда,
Жақсы тилек тилеңдер,
Жүргеймен деп
Жақсылардың жанында,
Қатарыңда.

ҰЕШ БИРЕҰДЕН

Ұеш биреуден кем болып туылмаппан,
Жолдарым да көп болды жанымды уққан,
Сонлықтан да,
Ертерек билип алдым,
Жаралғанын дүньяның қара, ақтан.

Ұақыт мынаў турады,
Күннен, түннен,
Жыллар жылжып барады жерди минген.
Бир эсирде бир әўлад жоғалады,
Жаўындай боп шашылып қумға сиңген.

Мен де бир күн өтермен ұақтым келип,
Тәғдирине жасай ма хәмме көнип,
Жақсы ислер қалдырсам деп жүриппен,
Баратырып өмирден мәңги сөнип.

ЖАҚСЫ НИЙЕТ

Жақсы нийет
Жаныңа сүйеў екен,
Ұадаллықты көпшилик сүйеди екен,
Әдил адам сыяқлы жердинде бул
Жаманлықтан жүреги күйеди екен.

Жақсы адамлар дүньяны тиреп турған,
Қуўат алып олардың жаны нурдан,
Ал, жаманлық
Ишинен жақсылықтың,
Өз басының ғамы ушын пайда жырған.

Жақсы менен жаманлық өмир бойы,
Бирин, бири қатырып жеңиў ойы,
Өмир солай жаралған,
Бир көшеде
Болып атыр олардың қатар тойы.

АТЫП АТЫР ТАҢЛАРЫМ...

Атып атыр таңларым,
Батып атыр күнлерим.
Излеринен қалмадым,

Мени қушқан түнлерим,
Әрманың не,
Әрманың.

Киятыр ғой таң атып,
Қуаш нурын таратып,
Тиришилик дүньясын,
Жақтысына қаратып
Баратырғой күн батып,
Және әлем қараўытып,
Түнсиз,
Күнде қәдир жоқ,
Соның ушын түнди де,
Дурыс еткен жаратып.

ТУҰЫЛҒАН ЖЕР

Туұылған жер сен мениң қанымдасан,
Жанымдасан,
Намысым,
арымдасан,
Сеннен басқа жоқ мени тыңлайтуғын,
Саған айтып дәртимди жарылмасам.

Мени бәрхә тыңлайсаң төзим менен,
Әке болып,
Аналық сезим менен,
Қалғым келер сен менен оңашада,
Сырласыўға,
Муң шертип өзін менен.

Қыйын болды жағдайың Арал қурып,
Соннан бери көрмеді ишим жылып,
Туұылған жер ойласам ертеңинди,
Жүрек жанып,
Кетеди көзим тынып.

АНА

Гөззалсан ғой,
Билмейсең өзің бирақ,
Ана уллы,
Дүньяға өмир-булақ,
Аспанды да ана сен тиреп турсаң,
Кетер еди болмаса жерге қулап.

Мынаў дүнья,
Өмирдің саўлаты да,
Адамлардың әлемде әулады да,
Барлығы да хәттеки
Жерде, көкте,
Аналардың жылынар жан, отына.

Адамдағы инсап та,
Мийримлилик,
Көзлеринің нуры да турған күлип.
Бәри, бәри анадан,
Қапа болсаң,
Жүрегимди кетеди қайғың тилип.

Ким билмесе қәдирин анасының,
Анаңыз ғой ул, қызым жанашырың,
Перзентине береди керек десе,
Ойланбастан көзинің қарашығын.

Ана өзи усылай жаратылған,
Жан берседе,
Тап бүгін бала туўған.
Перзентлерин изинде қалдырып ол,
Ушып кетип өмирден баратырған.

ҚУЛАМАЙДЫ

Билсе де адам,
Өлерин қайғырмайды,
Қыял менен көреді барып айды,
Өжетлигин бәрқулла дәлиллейді,
Жолларынан изине қайрылмайды.

Зияратлайды хәрдайым әулийени,
Қуран оқып,
Бәрине бас ийеди,
Анасынын сыйпалап қулпы тасын,
Кеўли босап,
Кемсеңлер тас ийеги.

Билсе де адам,
Өлерин жыламайды,
Жақсы нийет жанына уялайды,
Мынаў жердің жүзинен,
Сонлықтан да,
Туңғыйыққа бул өмир қуламайды.

ДҮНЬЯНЫҢ КӨП...

Дүньяның көп жумбағы,
Қубылысы,
Қәле мейли,
Қәлемі өмир усы,
Ишіндегин хеш қашан биле алмайсаң,
Көринер тек
Астары, сырты, тысы.

Жумбағы көп оның дым шешилмеген,
Излерине ермейди көшин менен,
Жаманлығы жоқ оның хеш кимге де,
Иси де жоқ кек пенен,
Өшин менен.

Дунья солай күдирет,
Жаратылған,
Тынбай алға қулшынып баратырған,
Бағынады өзинің нызамына,
Хәмме соның аўзына қаратылған.

Сол нызамға бәримиз бағынайық,
Бағынуы не,
Ал оған табынайық,
Қалай болса өмирди сол түрінде,
Қушақ ашып,
Өлгенше сағынайық.

СОНДАЙ АДАМ

Көзлериннен
Кимлигін сезиледи,
Жамаң сөзден жаның да езиледи,
Хәмел алған келте ой,
Адамлардың
Жерден дәрриү аяғы үзиледи.

Қайсы адам хәмелди жек көреді,
Көтерилип кетеди көкирегі,
Кеше досты,
Бүгинги хызметкер деп
Өгиз болып оған да өкиреді.

Мынау дунья,
адамда өзгермели,
Бул өмирде нелерди көз көрмеді,
Сондай адам қәйтесен,
Бәри өзінде,
Ашшы менен душшысы,
дуз, кермеги.

БУРЫЛМАЙДЫ ЖОЛЫНАН БАРАТЫРҒАН...

Ата, ана
Ул, қызын ер жеттирип,
Қанаттарын қатайтып ушырады.
Хәрекетин бақлайды шетте туырып,
Қәтесине жиберген қысынады.

Ата, ананың
Өмирде қай-қайсы да,
Ауырлығын салмайды ул, қызына.
Дем алғысы келеди саясында,
Жылынсам деп жүреді қызыуына.

Билермекен қадирин оның перзент,
Билмесе де тап солай жаратылған.
Өмиринше өтсе де бесик тербеп,
Бурылмайды жолынан баратырған.

Өмирлерин ата, ана солай етип,
Ул-қызының бахтына бағышлайды.
Себил болып жүргенде өмир өтип,
Перзентлерден мәңгиге алыслайды.

ҰАҚЫТ МӘҢГИЛИК...

Ұақытша бәри әлемде,
Турғанда көктен Күн күлип.
Мен ушқан сырлы жер-кеме,
Дөңгелей бермес мәңгилик.

Ұақытша бәри өмирде,
Келгенлер кетип атырған.
Қаншалар мынау өңирде,
Дастанып жерди жатырған.

Усылай дүнья жаралған,
Өзи де оны тур билип.
Жер-көкте турған, таралған,
Ұақытша,
Ұақыт мәңгилик.

ӨМИР ДЕГЕН НЕ ӨЗИ ОЛ...

Өмир деген не өзи ол бир берилген адамға,
Демек сондай болғанлықтан,
Ақыры бар, тамам да,
Басланған соң оның жолы түбінде бир питеди,
Қыршын болып қыйылғаның дүньяда сол жаман да.

Шалқыйсаң кеп ярды қушып,
Бала сүйіп бахытлы,
Солай етип шадлық пенен өткерип сен ұақытты,
Жүргенинде табылады жақыныңның ишинен,
Өзгертиуге тайын турған сен жүрген жол, бағытты.

Билмейсең ғой не боларын ертеңги күн, арғысын,
Сонда да сен қолдан келсе ала бер ел алғысын,
Жақсының ким,
Жаманның ким екеини журт биледи,
Жаман перзент бола көрме,
алып ана ғарғысын.

Үйден шығып баратқанда хошласып кет ишинен,
Көзлериңнен сезіп қалсын сени болса түсинген,
Шаңарақтың бахтын ойлап себил болып жүргенде,
Қәпелимде қайтпай қалсаң көрсин жақсы исиннен.

Өмир деген не нәрсе ол,
Жылатқанда, қуыантқан,
Не бир, не бир азаматты биймезгил-ақ қулатқан,
Жалғыз улы қаза болып жылау айтқан ананың,

Зарлағаны умыт болмай,
Кетпей қойды кулақтан.

ҚОСЫҚТЫ ТҮСИНГЕНЛЕР

Гөззаллықтан дүнья да айырыларда,
Хадаллықтың қанаты қайрыларда,
Қәдир кетип қосықтан,
Өшип илхәм,
Күледі екен мәжгүн де шайырларға.

Қосық қуып шайырдың таңы атты,
Жырлап инсап,
ийманды,
Қанахатты.
Биразларға жақпайды усы нәрсе,
Жек көреді айтқанды адалатты.

Жақсы қосық жалт етер нурдай ағып,
Баұры тасты еритип,
Жанға жағып.
Қосықларды дөреткен тап усындай,
Көп шайырлар жүр неге саннан қалып.

Қосық пенен тири ғой дүнья мынау,
Жақсы қосық болғансоң бақсы, жырау,
Шайырлардан не ушын қәдир кетти,
Усы сауал жанымды қыйнап тур-ау.

Қосық деген дүньяны тербетеди,
Бауырына басады жер-кемени.
Ал шайырлар,
Қосықты түсингенлер,
Ел-журтының бахытын өрлетеди.

КҮНИМ АРТЫҚ

Қызың қонар қыяға,
Уяға улың,
Өмир менен айқасып таппай тыным,
Тыпыршылап жүргенде, көресен сен,
Және бийик алдында тұрғанлығын.

Ул, қызларың-өрисін,
Кеңейеди,
Дослар бирақ, кем-кемнен кемейеди,
Ақлықтарың ата деп қушақлайды,
Машқалалар жәнede көбейеди.

Ұақыт зуұлап барады жулқып тартып,
Биреу қапа,
Жүрипти биреу шалқып,
Ояқтағы мәңгилик жәннетиңнен,
Жарық дүнья жүзинде күним артық.

ТИРИСИНДЕ

Сақлау керек жасыңнан намыс, арды,
Гөзлеу лазым ишиннен алысларды,
Өмир өтип барады,
Жоғалтасан,
Ағайинди,
Жақынды,
Танысларды.

Жақсылықлар исленген тур есимде,
Жаманлықта жүреди ел ишинде,
Адамбызғой,
Кимнің жоқ кемшилиги,
Қадирлейик бәрін де тирисинде.

Көрсетейик туұры жол қәтелессе,
Жумбақ пенен толып тур өмир-кесте,
Қадирлейик адамды тирисинде,
Жылағаннан ҳәр күни алып еске.

ЕСКЕ АЛСЫН...

Ұақыт деген зуұлап,
туұлап өтеди,
Қабырғанды дәрти менен сөтеди,
Жаслай өлген анамды мен еске алсам,
Жүреккенем шаншып,
шаншып кетеди.

Дүнья солай дөңгелейди,
Тынбайды.
Қасиретинди,
Қайғынды ким тыңлайды,
Ерте соңген әкемди мен ойласам,
Көзим тынып,
қулақларым шыңлайды.

Бахытлы бир,
Сыйласықлы үй еди,
Көринип тур жылларымның жийеги,
Жетим жүрген күнлеримди еслесем,
Қоз түскендей жүрек,
Бауырым күйеди.

ЖАНЫМ МЕНИҢ ТОЛҚЫНЛАП

Жаным мениң толқынлап,
таппас тыным,
Жүрегимде қуұаныш,
Қайғы, муңым,

Керекпекен деп қалдым сөйлегенде,
Ул, қызыңның ержеткен алып ығын.

Гәплерине қосылмай,
араласпай,
Сөзлер ауыр жаныңа батар тастай,
Ойланасан,
Жети өлшеп бир кесесен,
Қояма деп сөзіңе қулақ аспай.

Шынын айтсам бул мениң ойым бирақ,
Гәплериме улларым түрер қулақ,
Кетиргиңиз келмесе сөз қәдирин,
Жүриу керек гәптен де,
Сөзден жырақ.

Жаным мениң толқынлап,
таппас тыным,
Жүрегимде қууаныш,
Қайғы, муңым
Жақсы болса ул, қызың жақынлатпас,
Жарық пенен арасын қараңғыңның.

ӘРМАН

Әрман алға адамды жетелеген,
Оған барып хәммеде жетемекен.
Бул өмирде көбиси билиуимше,
Әрманына жетпей-ақ кетеди екен.

Жанды қыйнап жол жүрсе қар, жауында,
Дәрья турар жоллардың аржағында,
Теңизлерден енди өттим дегенинде,
Қалады екен таулардың қоршауында.

Ул, қызына пәрмана болып жүрип,
Қыйынлықтар кетеди жанын тилип,

Әрманына адамды жетирмейди,
Қәтелери ислеген
Билмей,
Билип.

Ала алмайсаң тәғдирди таңлап, сайлап,
Оралмасқа жылжыйды жыллар жайлап,
Әрман бекен жанымды қыйнап усы,
Отырғаным ертенди және ойлап.

ӨМИР ЖУМБАҚ

Қайғы менен тоқпақлау жерди мынау,
Тынатуғын түри жоқ
жоқлау,
жылау,
Бул дүньяға адам боп келгеннен соң,
Жасап болмас жаныңа кирмей қылау.

Өмир жумбақ,
Жоллары қысқа,
узын,
Буйырғаннан көресен татып дузын,
Теңизинде уақыттың барады адам,
Толқынында мантиғып,
Бузып музын.

Басқа бәле орынсыз қалғыу деген,
Жаманлықтар адамды аңлыу менен,
Түсиреди қолына,
нәтийжеде,
Өтеди екен өмирлер қаңғыу менен.

ОЙЛАР

Тыным бермей жаныма ойлар түрлі,
Мыңы ушып,
Басыма мыңы кирди.
Күни қарап қалғандай маған елдің,
Тәғдириде журтымның қыйнар мени.

Өзимнінде ойлайман ертеңімди,
(Тәғдир басқа бермесін аұыр күнді)
Жүрегімди хәттеки сызлатады,
Қулап кеткен аспаннан жұлдыз түңги.

Ойлап жүрмен өмірди,
Өлімди де,
Қурып қалған Аралды,
Көлімди де,
Өкпелеткен бір гезде достымды да,
Қалдырылған жазықсыз көңілди де.

Ойлай беріп барлығын не қылғаным,
Сүрниккенди,
біреудің жығылғанын,
Жаратқаннан тилеймен ақлығымның,
Анасынан минсиз боп туылғанын.

Сөйтіп ойлар тындырмай толғандырып,
Арманларға таслатар молдан қурық,
Ой дизгинин қаттырақ усламасаң,
Кеткиси де келеді жолдан бурып.

Тыным бермей жаныма ойлар түрлі,
Мыңы ушып,
Басыма мыңы кирди.
Жетиу қыйын олардың ушлығына,
Иске асса болғаны оннан бири.

ЖАҚЛАСАҢ

Жақсылық пенен
Әлемди орап қағласам,
Жаманлық затын
Искекке илип қақласам,
Әдиллик пенен
Хадалды қорғап бір өмір,
Шынлықты журтта
Жанымды жағып ақласам,
Асырыу ушын
Әмелге усы ойымды,
Кирисер едим,
Туўған жер мени жақласаң.

БАХӘР КЕЛДИ

Қыстың серпип сууығын бәхәр келди,
Гүлден түйме тағады далам енди,
Қуяш нуры жибитти жер-өмірди,
Жас жанлардың жүрегі дүбірледі.

Бәхәр келди,
Қырларым көк жамылды,
Нөсерлетип қуйды ол көп жауынды,
Қууанышқа бояды менинде ол
Оның өзін сағынған пәк жанымды.

Жайнап әлем көзиндей қызбаланың,
Гөззаллыққа менинде қозар жаным,
Күн нурына ысынды Қызылкумым,
Сулыұлығын жырлайман боз даланың.

Бултлар көкте жыйналып,
Бир тарқалып,
Сөйте берсе бір гезде жауары анық,
Бағлардағы дарақлар гүлlep атыр,

Қууатты ол жерден де,
Күннен алып.

Күннен күнге жылынып жерим мениң,
Ойларынан шыққандай кеуиллердің,
Мен тилеймен бәхәрди бәршеңизге,
Бахыт,
Даулет,
Узағын өмирлердің.

КӨРДИМ ДЕ БИРАЗЛАРДАН ОЗЫП КЕТИП...

Көрдим де биразлардан озып кетип,
Сездим де көп нәрсеге көзім жетип,
Хеш кимнен аброй,
атақ кем болмады,
Жүріппен ел ишінде сөзім өтіп.

Сыйладым сыйлағанды менде жақсы,
Жаныма көп адамлар бауыр басты,
Өмірдің қыйынлығы гезлескенде,
Басларын биразлары алып қашты.

Көплери излерімнен қарап жүрди,
Жаман сөз шыққайда деп қулақ түрди,
Өмірдің ойлы, бәлент жолларында,
Адамлар сырлас болды түрли, түрли.

Жақсыда жаман менен қатар жүріп,
Билдирмей бир-бирине турар күліп,
Өмірдің тап усындай жалғанлығы,
Жанымды жибереди тилип, тилип.

Барлығы бул өмірде араласқан,
Хадаллық харам менен жағаласқан,
Бәри бир жақсылық көп,

Сонлықтан да
Турғаны дүньяның да қуламастан.

ТУҰЫЛҒАНМАН...

Тууылғанман жағанда Әмиу сениң,
Жайхунлығың жанымда қалған мениң,
Жағдайыңды көргенде бул күндеги,
Қыйын маған өзінди дәрья деуім.

Қумлар көмип таслаған аңғарыңды,
Корип соны тислеймен бармағымды,
Аралыңа жетеалмай жолда қалған,
Дәртин сениң қурытты дәрманымды.

Тиришилик өзінди жағалайды,
Елге қайғы суу болса жамалмайды,
Дүнья мынау қууатты суудан алып,
Сууы менен әлемди жаңалайды.

Сенсиз өмир бул жерден көтерілип,
Тиришилик есигин кетер илип,
Әмиу сениң басыңа түскен қайғы,
Қабырғамды сөтеди,
Жанды тилип.

Ғәрезсиз ел баратыр айдын жолдан,
Қумай қусы дәулет боп басқа қонған,
Қәстерлейик,
Басайық қушаққа оны,
Түсирмейик Әмиуди журтым қолдан.

АЛТЫН КҮННИҢ НУРЫНАН

Алтын күннің нурынан нәр алып мен,
Әрманымды қууалап,

Әлемди кең,
Аралайман өмірди тыным таппай,
Сонлықтанда бул күнде бийиктемен.

Өмір-кеме ескегин есиўдемен,
Биразлардың еле де есиндемен,
Бул дүньяның аржағын билмейди адам,
Жумбағы да ҳеш кимге шешилмеген.

Киятырман өмірде исенимли,
Хадал достың жанында ис өнимли,
Жасаў мүшкіл,
Ҳеш қашан адам жолы
Турмаған ғой гүл менен төселиўли.

Алтын күннің нурынан нәр алып мен,
Қушақ жайып келемен әлемге кең,
Қыйын болсын,
Бәрибир, мүшкіл болсын,
Бар ма келер дүньяда өмірге тең.

БАЛАСЫНДАЙ

Коп болды аўыл жаққа бармадым да,
Жасайсаң мениң бирақ әрманымда,
Өзинди көп ойлайман соңғы ўақта,
Мен жалғыз,
Оңашада қалғанымда,
Турады балалығым көз алдымда,
Аўылым еске сени алғанымда.

Болса да кеткеніме бираз ўақыт,
Излеп мен алыслардан дәўлет, бахыт,
Әрманым иске асты ел басқардым,
Халқыма аға болдым,
Миндим тахыт.

Аўылда болмаса да күткен мени,
Таныр-аў деп жүріппен еле көби,
Қырларын,
Жайлаўларын гөззал еди,
Көллердин желпилдеген майса шөби.

Аўылым жаслығымдай узақлаған,
Өмірдин тәшўишине болсанда алан,
Сағынып жалғызындай көрип мени,
Қол былғап турғандайсаң еле маған.

Не айтсам аўыл саған жарасымлы-ай,
Елим деп жүргенлердин анасындай,
Әлемде журт жоқ мени сеннен басқа,
Өзиниң көретуғын баласындай.

КЕТИП БАРАДЫ

Өмірдин де көрдим не бир өткелин,
Жүрегимде из қалдырған көп менин,
Ўақыт мени ойын менен алдапты,
Билмей қалдым балалықтың өткенін.

Жыллар менен қатар жүрди әрманым,
Жақсылыққа өміримди арнадым,
Билмей қалдым солай шаўып жүргенде,
Жаслығымның таслап кетип қалғанын.

Таң да атты,
Және қуяш коринди,
Нуры менен қушып алды жеримди,
Ўақыт бирақ, гүжирейтип еңсемди,
Күш көрсетип ийежақтай белимди.

Қуяшым да күн батысқа қарады,
Нурлары да сол бағытқа тарады,

Ұақыт өзи және мени қушып ап,
Оралмасқа алып кетип барады.

ТИРИСИНДЕ АРАЛДЫ ТЫҢЛАМАДЫ

Тирисинде Аралды тыңламады,
Еситилип турса да жылағаны,
Теңизимнің орнында енди мениң,
Дузлар менен
Қарылған құм қалады.

Тәбиятта бәри де санасады,
Бир-биринің кеулине қарасады,
Арал қурып жоғалса жер бетинен,
Қумлар көмип,
Еллерди дуз басады.

ӘКЕ БОЛЫП...

Әке болып ойладым бала ғамын,
Сонда ғана түсиндим әке жанын.
Жақсы перзент әлемде нур, шырағың,
Ысынарың сууынсаң,
Күншууағың.

Әке болып ойладым бала ғамын,
Түрли ойға сығасып турды жаным,
Перзент деген өмирде мийуе бағың,
Жақсы болса хәр күни нурлы таңың.

Әке болып ойладым бала ғамын,
Тап усындай болған ғой бабаларым,
Болсаңыз да ер жетип үйли, жайлы,
Сизлер жақта бир көзим,
Бир қулағым.

ДОСЛЫҚ ДЕГЕН...

Досларыма өзимдей исенемен,
Көпшилиги қадирли иси менен,
Тәғдир деген етпейди айтқаныңды,
Бәринің де жанларын түсинемен.

Жағдайымнан келеди хабар алып,
Қыйын гезде жүреді жанын жағып,
Алыстағы дослардан гейде менде,
Халын сорап тураман қоңырау қағып.

Базбиреуі келеди қонақ болып,
Бурынғыдай қалмайды жатып, қонып,
Балалықты,
Жаслықты еске алып,
Ғауқылдасып қаламыз бираз оңып.

Талапларың келіскей тәғдир менен,
Шайқалмағай хеш қашан өмир-кемен,
Адамлардың жанына сүйеу болған,
Құдирет ғой,
Хақыықат дослық деген!

КӨРИНЕР

Көзлеріңнен көринер жан сезимиң,
Пәмсизлердің дузы жоқ,
Гәп, сөзинің,
Жаманлығын,
Кеулинің харамлығын,
Билдиргиси келеди ким өзинің.

Адамлардың жақсысы ийман жүзлі,
Даналардың көбиси хадал сөзлі,
Сөз құдирет,

Жипектей жағымлы да,
Суғадыда жаныңа тебен, бизди.

Тил қатқаннан билинер ким екенің,
Өмірдегі әрманың,
Қатар, теңің.
Сөзлеріңнен бәршеси байқалады,
Барлығын да сезеди жаным мениң.

БӘХӘР КЕЛДИ

Бәхәр келди,
Қыстың да күні жетти,
Жыллы леби қуяштың жерди опти,
Қыр-даламды оятқан уйқысынан,
Айналайын күшіңнен күдиретли.

Сезимлерди от етип,
Сағындырып,
Хәр күнгиден Қуяш та ерте турып,
Қумларға да шашылған өмір-тухым,
Мыңсан гүлге айланды тамыр урып.

Шырайланып күн-күннен қыр дөгерек,
Тууған жерди тербеттің гүлге бөлеп,
Мәусімлердің барлығы гөззал,
бірақ,
Маған сениң бәрибир орның бөлек.

АСЫҒЫСПАН

Бул күнлери оғыры асығыспан,
(Үмитине адамзат асылысқан),
Кокти тилген найзағай әрманымдай,
Жүрегімде тынымсыз жасын ушқан.

Елиў беске шыққаным себеп оған,
Ататуғын алдымда белгисиз таң,
Асығыспан,
Әрманым жолындаман,
Өтинемен, бермендер кесент маған.

Тәғдир жумбақ, дүньяда, өмір қызық,
Бирде суып қалады,
Бирде қызып,
Ырасбекен барлығы пешанана,
Қойғанлығы алдынан жазып, сызып.

Бул күнлери өзим дым асығыспан,
(Бир бирейін дүньяда ким уғысқан),
Күнлер қысқа,
Барады батып қуяш,
Аспанымда гүзги булт тур сығасқан.

ЖЫЛЛАР ЖЫЛЖЫП...

Жыллар жылжып узақласып барады,
Күнлер зуұлап тумлы-тусқа тарады,
Ески әсир сүңгип ўақыт қойнына,
Жаңасынан кетти ашып араны.

Адамлардың қайғысына өмір-жер,
Қыйланады,
Шадлығына күлімлер.
Бир сәне бар келген сайын хәр жылы,
Жаным мениң жапырақтай дирилдер.

Менде отип жыллар менен жылыслап,
Баратырман,
Жаным гейде сыңыслап,
Жылайды кеп,
Бундай халға түскенге,
Қазирги адам түсинбейди дурыслап.

Мен урысты көрмесем де,
Билемен,
(Хәсиретти ким басына тилеген),
Ол күнлерди умытаалмай елемен,
Жүрегимде сақлау менен келемен.

Оны көрген адам хәзир аз қалған,
Бүгін сизлер қайғы,
дәртти қозғамаң,
Урыс деген сөз еситсе олардың,
жаны ауырып,
Жүректери сызлаған.

Аямады жанын Ұатан,
Жерим деп,
Мәртлер еди елим деген еңиреп,
Буйырмаған туған журттың топырағы,
Қайталмаған,
Көреалмаған елин кеп.

Жыллар өтті,
Өмир және жаңарды,
Қара даққа ұақыт қонып ағарды,
Қурбанларын,
Тирилери урыстың,
Еске алып,
Қадирлейик оларды.

ЖЕРДИҢ ТАРТЫҰ КҮШИ

Тартыу күши көппе мениң жеримнің,
Дарақлардың бәри бирдей тырбыйған.
Қаратауым мақтанышы елимнің,
Қарақумның бир шетинде жырбыйған.

Жердің тартыу күши тәсир ете ме,
Көбимиздің бойларымыз пәскелтек,

Жер тартқан соң адамлар да өте ме,
Бул дүньяға мәңгиликке хош бол деп.

Әмиуимде Аралы ма жетпеди,
Тәсиринен,
Жердің тартыу күшинен,
Бул өмирден басқашалау өтеди,
Жер тартыудың шын мәнисин түсинген.

ҰАҚЫТ ЗУҰЛАП БАРАДЫ...

Ұақыт зуулап барады,
Тоқтамайды,
Өткенлерди дүнья хеш,
жоқламайды.
Бир шетинде әлемнің қатса музлар,
Бир жағында жалмайды от тоғайды.

Бир әсирде адамзат жаңарады,
Биреулердің кеңейер шаңарағы,
Биреулердің урпағы туқым қурт боп,
Мәңгиликке дүньядан жоғалады.

Өмир солай қулдырап,
Бир тынбайды,
Гөнермейди жер-кеме,
хәм сынбайды,
Хәр ким жасар өзинің күни менен,
Өмир сениң дәртиңди тыңламайды.

ОННАН ҚАЙТЫП КЕЛГЕНДИ

Елиу беске келди жасым қулдырап,
Қарап турман сол бийикке шығып ап,
Узақлардан көз алдыма қайтады,
Жыллар кеткен бирин-бири қуып ап.

Елиў бес жыл өмир атлы мектепте,
Оқыў менен жыллар жылжып өтпекте,
Сол дәуірде босқа,
Қуры жоғалтқан
Күнлер мениң қабырғамды сөтпекте.

Өмир айқас,
Өмир талас билемиз,
Қулап жатып сүрниккенге күлемиз,
Турмыстағы елеспесиз нәрседен,
Гейде утылып талай қатқан силемиз.

Оралмайды өткен күнлер,
жоқ енди,
Толқынында ўақыт - теңиз кеменди,
Алысларға алып кете береді,
Мен көрмедим оннан қайтып келгенди.

ДҮНЬЯ ҚЫЗЫҚ

Дүнья қызық жақсысы,
жаманы көп,
Гейбиреўге жағады қараны кеп,
Биреўлерге жақсылық етеди де,
Сүрниккенде жиберер сүйеп, демек.

Алалайма адамды тәғдир деген,
Жүзип кете бермесе өмир-кемен,
Корип жүрмен бәршеге айыр екен,
Қыйынлығы турмыстың жанды жеген.

Дүнья солай қайғысы,
Қызығы көп,
Жеп жүргенлер үйимнен дузымды кеп,
Мин тағыпты еситтим биреўлерден,
Соңғы ўақта өзи дым бузылды деп.

Қуяш қалар изинде,
Ай қалады,
Айланады бул дүнья,
шайқалады.
Тұңғыйыққа әсирдің сүңгигенин,
Мыңқ етпеди,
Ўақыт хеш байқамады.

ЖАСАҰ ҚЫЙЫН

Мен жаманман дейди адам ким өзін,
Болыў керек кеўилинде тәрезин,
Ақылға емес,
Тилге егер күш берсен,
Уўдай зәхәр болар гейде хәр сөзин.

Билип болмас ишинде адам аласы,
Жуғады екен жаманлардың қарасы,
Жақсысы да,
Жаманы да олардың,
Барлығыда адамлардың баласы.

Кемшилигим жетип атыр мениң де,
Жыллар жылжып жақынласар күним де,
Әрманыма тырмасаман,
Тынбайман,
Жетким келип нийетиме түбинде.

Бул өмирде жақсы болғың келеди,
Жанған нәрсе түбинде бир сөнеди,
Жақсы болса жерге шашқан тухым да,
Бири қалмай теп-тегис боп өнеди.

ӨМИР-ҚАЙЫҚ ЖҮЗЕДИ...

Өмир қайық жүзеді теңизінде ұақыттың,
Гейде өзің мени де толқынына қағыттың,
Бахыт қушып хәрдайым отырғанда қуанып,
Мениң гейде жанымды,
Сызлаттың да,
ауырттың.

Мухаббаттан дөрейди адамлардың жүрегі,
Жақсылық ғой дүньяның таянғаны, тиреги,
Мынау өмир хәммеге берілген соң бірдей боп,
Онда жақсы,
Жаманлар араласып жүреді.

Бул әлемге шыққанды көтереди жер - ана,
Ұақыт бәрін қуады салып алып алдына,
Солай өмир қулдырап асықтырып ұақытты,
Батырады күнди де,
Атырады танды да.

СЕНИ ӨЗИМ

Сени өзим бул күнде ойға аламан,
Әрман менен әлемди айланаман,
Таба алмадым,
Излейин енди сени,
Қай ауылдан, аяұлым, қай қаладан.

* * *

Қаламыздың...
Қаламыздың сыртында әулийеси,
Жатыр онда болған да журт ийеси,

Бул өмирдің қайғысы,
Қууаныштан,
Көп болғанда аумамай ма жердің еси.

Бүгінгінің ертеңін ойламаған,
Мен де сол деп тербеліп,
шайқаламан,
Ұақыт деген билмейди аяұынды,
Женшер бәрін,
Тауды да майдалаған.

Сағынғанда жүреклер қулшынады,
Жалғызлықтан адамлар туншығады,
Ашылады қабақлар қабарысқан,
Түскенинде мехирдің күн шуғағы.

ШЕГИ БАР

Шеги бар сабырлықтың,
төзимнінде,
Жас минсе нуры қайтар көзіңнінде,
Болсаңда сөзге шешен,
Көп сөйлесең,
Кемийди пәтиұасы сөзіңнінде.

Шеги бар көп нәрсенің,
шегарасы,
Белгили Айдың, Күннің,
Жер арасы,
Аяйман адамларды жалғыз қалған,
Қаңғырып жол ортада қарабасы.

КЕРЕК

Жақсы болыу ушында жаныңды жеп,
Өмир бойы тырбаңлап жүресең кеп,

Бул дүньяда адам боп жаралған соң,
Өлгениңше жақсы боп қалыу керек.

Жаман болыу үшін да жаныңды жеп,
Өмір бойы мандымай жүрсең кеп,
Жаман адам болғанша жанды қыйнап,
Жанды қыйнап жақсы адам болыу керек.

ҒАРЕЗСИЗЛИК

Көп нәрсені биледи бүгінгі адам,
Өмірден де,
Тарихтан,
Жылнамадан.
Ғарезсизлик, азатлық, еркин сөзді,
Әрман етип жүреді өзі мұдам.

Ғарезсизлик демек ол азат, еркин,
Өзіндики барлығы
Аспан, Жер, Күн.
Қадирина жетпесең ұсылардың,
Жойтып бәрін бір күнде алыу мүмкін.

Гүреспестен азат боп,
ғарезсиз боп,
Орын тапқан дүньяда мәмлекет жоқ,
Еркинликке шыға алмай азап шеккен,
Елдер де көп,
Миллет те,
атылған оқ.

Ғарезсизлик,
Азатлық,
Еркинлигим,
Аспанында күлімлеп тұрсын Күнім,
Мұстақыллық басыңа қонған дәулет,
Қастерлендер ел, халқым оны бүгін.

ҚЫЙЫН ЕКЕН...

Қыйын екен бәріненде жүрекке,
Иске кесент келтиреді қуры өкпе,
Алыу үшін жеңілленіп қайғыдан,
Тойып, тойып жылап алыу керек пе?

Не жетеді жақсы сөзге,
Тилекке,
Бір-біреуді жоқ ғой тұрған тиреп те,
Жеңілленіп алыу үшін хәрдайым,
Гейде ұсы жылап алыу керек пе?

Қайғы қыйнап,
Ауыр болса жүрекке,
Не жетеді жақсы сөзге,
Тилекке.
Кейілінди алыу үшін жубатып,
Арасында жылап алыу керек пе?

ӨМІР ДЕГЕН...

Өмір қыйын,
Жасау мүшкіл оннан да,
Достың кетер дәулет қусы қонғанға.
Бахты тайған тақыр жерде сүрнигер,
Адасады талай жүрген жолдан да.

АҰЫЛЫМ

Көремең ойларымда өзінди мен,
Айналдым шыдамыңнан,
Төзиміннен,
Шаңғытқан құм астында қалып кеттің,
Соған мен күйінемен,
Езилемен.

Көп болды аўыл бетке жол түспеди,
Сағыныш саған деген тур иштеги,
Не деген ўақыт өтти,
Соннан бери,
Аралдың ултанында қум ескели.

Балалық қушағында кетти қалып,
Ядымда кешегидей тур ол анық,
Сол гезде шийрин еди Әмиў суўың,
Мен оннан ишер едим тойып, қанып.

Аўхалың көптен бери өзгермеди,
Суўыңның дым көбейди дуз,
Кермеги,
Дос болған балалардың биразы жоқ,
Азайған адамлардың көз көргени.

Көремен ойларымда өзінди мен,
Айналдым шыдамыңнан,
төзиміңнен,
Еледе исенесең адамларға,
Толтырған Аралынды сөзи менен.

ХӘММЕ БИЛЕР ӘЛЕМНЕН ӨТЕРИНДЕ...

Хәмме билер әлемнен өтерин де,
Бирге жүрип келерин қәтердің де,
Өмир бойы тырбаңлап жыйнағанның,
Қалып кете берерин кетерің де.

Туўылған жер қойнында анам мениң,
(Өзиң барда анажан бала едим),
Әкем түсти еки гез жер астына,
Балалықтан айрылып қала бердим.

Дәркар емес болыўың елден ерек,
Халқым, журтым деп соқсын сенде жүрек.

Ийман менен әдиллик дүньяның да
Шаңарағын қулатпай турса керек.

Усылардың барлығын билсе де адам,
Адым жерде сүрнигип жүр-ғой мудам.
Өмиріннің ярымы турса палдан,
Тең жартысы жаралған екен уўдан.

БИЛГЕН ЖАҚСЫ...

Билген жақсы өмирдің пал емесин;
Ертеңинди ғамластыр барда есин,
Периштеде болыўың шәрт емес дым,
Қатардағы бир тәўир адам десин.

Күн өткенин билмесең,
Түн өткенин,
Кереги жоқ ҳеш кимге дым өкпениң,
Жаслық қонақ кетеди,
Оралмайды,
Атызыңа шығады не еккениң.

Сени мақтап жүргенлер жаслығыңда,
Пайдаланар кеўлиңнің хошлығың да,
Көп адамлар шығып боп адасады,
Өмир атлы космостың бослығыңда.

Жаслық деген берилер ертең ушын,
Жалт етеди жылларын,
Кетер күшин,
Пайдасы жоқ ақылдың енген кешке,
Жыйнап ала алмайсаң келеп ушын.

Тәғдири де адамның қолларында,
Жаман болсаң,
Жаманлық жолларында,

Ата-ана дауамын көреді-ғой,
Өзлерінің қызлары,
Улларында.

Жақсы болса дәулетің перзентлерің,
Бахытлысаң көргенде ержеткенің,
Өз алдына үй болып кетседағы,
Қоймайды екен жаныңды тербегенің.

Жолларына қарайсаң кешіккенде,
Алынады тынышы есіктің де,
Өміріңнің дауылы басылмайды,
Күшейеді күшейсе,
Есип күнде.

Ул-қызының бахытын тилеп жүріп,
Жүреклерін қыйнайды билмей, билип,
Бір нәрседен қорқады ата-ана,
Ахмақ болса перзенти,
Өмір бүлік.

ШЫНЛЫҚ

Шынлық не ол,
Кім көрген,
Кім биледі,
Хақыйқатлық жоқ елдер бүлінеді,
Кімлер ушын қадірлі оның өзі,
Жолы болмай қай жерде иркіледі.

Шынлық пенен хадаллық бір жүреді,
Өтиріктің қашанда кир жүрегі,
Еркін сөздер жоқ жерде шынлық деген,
Адым сайын қағысып,
Сүрнигеді.

Хадал жанлар шынлыққа жүгинеді,
Жалған сөзден өзі оның түңиледі,
Пиқирлерді айтып боп,
Қорққан жерде,
Хақыйқатлық харамнан жеңиледі.

Биреулердің ызғарлы күлкілері,
Күлкіден де жүрегің силкінеді,
Ырасынды,
Жақпаған шынлығыңды,
Жек көреді адамның тұлкілері.

ӨМІР

Кім өтпеген өмірден,
Менде өтемен,
Анасына қарызын кім өтеген,
Көзі соқыр хаялды бір жас бала,
Көшемізден барады жетелеген.

Қыз апасы,
Анасы шығар мүмкін,
Ойлар өтер жанымнан дүркін, дүркін,
Екі бірдей қыйналып баратырған,
Оларға да келер-ау бахыт бір күн.

Кім бар қәне өмірден ишкен қанып,
Келгенлердің әлемнен өтери анық,
Ұақыт деген барады тынбай айдап,
Адамларды алдына салып алып.

ТҮРЛИ, ТҮРЛИ

Түрлі түрлі адамның қуанышы,
Хәр бирінің өзінше жубанышы,

Өмир бойы есінде сақланады,
Қыйланғанда берілген қолдың ушы.

Қууаныштың үстинен күн аұады,
Қайғының да жолына нур жаұады,
Байдың улы кешеги,
Бүгин болса
Нан тапқанға бир тислем қууанады.

НӨКИС ҰАҚҚЫНДА ОЙЛАР

*Нөкис қаласының (Төрткүлден кейин)
пайтахт болып статус алғанына
жетпис жыл болды деудің орнына,
Нөкиске жетпис жыл деп айтылып жүргенинен
келип шыққан ойлар*

Ким екен өзи жетписке енди жеткизип,
Нөкистің жасын арқаға қарай кеткизип,
Есаплап шығып,
Әсирлер менен дәуирди
Жиберген оны үстинен атлап өткизип.

Жетписке шықты дегенге оны ким көнер,
Уялып жүрмен,
Менинде жаным өртенер.
Әсирлер сонша есаптан шығып қалса да,
Түсинбей жүр-аў ақылы зайыл, келтелер.

Кошкени ырас жетпис жыл бурын Төрткүлден,
Сол күннен жасты берерин оған ким билген,
Жетписке шықты деген сол сөздің өзинен,
Сеземен менде Нөкистің жаны түңилген.

Арқада Арал,
Қублада Хийўа мың жыллық,

Нөкиске енди бергени жетпис не сумлық,
Әсирлер менен сырласып жатқан журтсаң сен,
Тарийхын терен,
Жасың да бираз ол шынлық.

Табылған сениң мың жыллап жатқан қорғаның,
Билемен саған әсирлер мундас болғаның,
Тап кеше өзин ғайыптан тайып келгендей,
Қыйнайды мени жетписке шығып турғаның.

Әмиўдің бойы мөканың болған бурыннан,
Тарийхың сениң әсирлер менен сырылған,
Пайтахт болып жетписке шықтың ол ырас,
Өзинди жырлап жүрген бир менде улыңман.

Жетписке шықтың пайтахт болып Нөкисим,
Бас қала болыў сениң бул үлкен жеңисің,
Қалалар көп-ғой,
Пайтахты жалғыз хәр елдің,
Өзинсен мениң мийўалы бағым, жемисим.

Түсинип алың,
Кетпесин қәте, адамлар,
Жетпис жыл бурын пайтахт қонған қалаң бар,
Нөкистің жасы әсирлер менен өлшенер,
Тарийхын оның алыстан излеп қарандар.

БИЙИГИНЕН ӨМИРДИҢ...

Аўыр болды жанымның жарасы дым,
Тилим бармас ўақытты деўгеде сум,
Жетимликтің дәртине душар болып,
Көз жасыма бетимди талай жуўдым.

Көп нәрсени аңладым сонда өзим,
Керек екен адамға шыдам, төзим,

Жаксыларға ердим мен,
Қалдырмады,
Әрманымның жолында болды көзім.

Бәрін көрдим азаптын,
Қыйынлықтың,
Душпанлығын достың да кейін уқтым,
Бұл өмірдің гүреси дауам етер,
Биреулерден жығылып,
гейде жықтым.

Солай өмір өтеді бір күн келип,
Жоқ-ғой мениң бойымда жасау көніп,
Жасау керек қалғандай жалғыз күнің,
Өлген тухым шықпайды қайтып өніп.

Мен ұсылай жасадым,
Жасап жүрмен,
Сонлықтанда әдеуір бәлент иргем,
Асқарларға асылдым ұслап турман,
Бийигінен өмірдің қолым илген.

ДАРАҚЛАРДЫҢ

Дарақлардың гүз келип жапырағы,
Сарғайды да далада бопырады,
Күн ызғырық болса да,
Күнге шығып,
Қоңсы ғарры көшеде отырады.

Кимді сонша ол - өзі күтеді екен,
Ғарры жанды азаплап түтемекең,
Жетіп болып отырған дүньясының
Шегарасы,
Сол жерде питемекең?

Әсте турып орнынан көтеріліп,
Геүгим түссе кетеді үйге кирип,
Ертең және сол жерге қайтыу ұшын,
Сылт еткізер қапыны иштен илип.

Дарақлардың шашылды жапырағы,
Дауыл турып әлемді сапырады,
Өмір дауам етеді,
Қайтсин байғус,
Жолға шығып және ол отырады.

СЕЗИМЛЕР БАР

Сезимлер бар басқаға сезілмеген,
Алып кетер өмірден өзің менен,
Жүрегіңнің геүдеде қызыуына,
Шыдамайды жаның да,
Төзім менен.

Кеуіллер бар басқаға билинбеген,
Жадыраған ып-ысық,
Күлімлеген,
Тек өзине айтыуға жүрексинбей,
Ал, ишинен жаным-ау,
Күнім деген.

Жүреклер бар туулаған сағыныштан,
Әрманына адамды алып ушқан,
Кеуліндегин айтпай-ақ биле қойса,
Адам өзін сезеді жеңіл қустан.

ЖАҚЫН ЖОЛДА ЖЕТКИЗБЕС...

Жақын жолда жеткизбес жаман менен,
Жақсылықты сонда да шамаң келген,
Ете бер сен оғанда,

Басқаға да,
Шығысында дүзиў-ғой адам деген.

Ўақыт келер хошласар анаң менен,
Солай етип жаралған адам деген,
Тек жаманлық көрмесе болды сеннен
Ақ сүтине ыразы саған берген.

Ўақыт келер хошласар әкең менен,
Тирилердиң бәрин де ўақыт жеңген,
Барлығы да қалады,
Саўап ис ет.
Әрманына адам жоқ жетип өлген.

БИЛМЕЙДИ ҲЕШ КИМ...

Билмейди ҳеш ким,
Жасайды еле қаншама,
Геўдеде жүрек,
Лапылдап, лаўлап жанса да,
Ғаррылар барар,
Көшемнен өтип ғаўқылдап,
Көбиниң жасы,
Сексенге жетип қалса да.

Жаралған өмир,
Усындай болып жаралған,
Қолжетпес жердиң,
Адамға болар бәри әрман,
Биреўге кеп-кең,
Биреўге тап-тар дүньяны,
Өзим де гезип,
Мен оннан өтип барарман.

Адамның кеўли,
Биринде қапа, бирде ток,

Жүректің оты,
Биргезде сөнсе, гейде шоқ,
Усының бәрин,
Билемиз бирақ сонда да,
Адамды еле,
Үйренип шыққан бенде жоқ.

СЫРЛАРЫ БУЛ ДҮНЬЯНЫҢ

Барма адам баўырлары тилинбеген,
Қайғысыз өмир сүрген,
Бүлинбеген,
Биреўлер ҳәсиреттен жылап турса,
Жанында оның биреў күлимлеген.

Усындай ес билгели өмир маған,
Түсинип,
Түсиниспей жуғырлаған,
Тиринің басланады машқаласы,
Сол күннен,
Ана ишинде қыбырлаған.

Ҳәр кимнің бар өмирден түсингени,
Қызғаныш бәлесинен исингени,
Мәңгиге жумбақ болып қала берер,
Сырлары бул дүньяның ишиндеги.

АҰЫЛЫМ...

Ауылым мен туўылған бир шет еди,
Белгисиз Әмиў,
Арал, көлбеттеги,
Есимде қалды мениң балалығым,
Тандағы шықтай оның жылт еткени.

Теңиз ғой өмір деген тербетілген,
Туұлаған толқынлары жер бетинен,
Балалық турмыс деген жолға шықты,
Тайғанақ,
Ойлы, бәлент, ийретілген.

Өмірдің талай мени қыйнағанын,
Бахыт та,
Қуаныш та сыйлағанын,
Көргенмен беріп турып,
гейде оның,
Барлығын бір өзіме қыймағанын.

ҚОСЫҚ ЖАЗЫП...

Қосық жазып жүріппен толғанып мен,
Оның өзі бир дүнья,
шексизде, кең.
Егер гейде болмаса кеуіл хошым,
Мен қосықтан табаман жаныма ем.

Қосық пенен шарықлап аспан, жерди,
Оның менен жырлайман бул өмірди,
Алып мени баратқан оралмасқа,
Ұақытты да,
Заманды,
Хәм дәуірди.

Қосық деген билмейди жаманлықты,
Мудамы ол қоллайды хадаллықты,
Жақсы қосық сақлайды жүрегінде,
Бойындағы миллеттің даналықты.

Жаслықта-ақ қосықты унатқанман,
Оның менен адамды жубатқанман,
Өзі менен шадлықты жалғастырып,
Қайғыны да,
Хәсиретти қулатқанман.

АСЫҚПАЙ-АҚ...

Асықпай-ақ қояйын деймен,
бірақ,
Әрманларым тұрған соң меннен жырақ,
Бийигиме қулшынып умтыламан,
Кетким келмес жетеалмай жолда қулап.

Әрман менен тири ғой адам деген,
Орнын тапқан сол ушын жер бетинен,
Қумбыл болып талпынар оған өзі,
Бул дүньяның о шети,
бу шетинен.

Сондағысы өмірде үлгеріуі,
Адамлардай қатарда күн көріуі,
Жақсы болса елине жаны үлги,
Қыйландырмас сонда оны бир өлими.

ӨМІР БОСҚА ӨТТИ МЕ...

Өмір босқа өтті ме, өтпеди ме,
Билиу қыйын,
Билемен кеткенине,
Қайрылмастан,
Изине айланбастан,
55-ке қулдырап жеткенине.

Қуанышлы,
Қайғылы,
Базда татлы,
Өмір атлы жумбақтың таңдары атты,
Оның жолы дым ауыр,
Музтайғақ-ғой,
Жығылғанлар түседі ушып, қатты.

Өмир-теңиз туұлайды,
Астан-кестен,
Өткен уақыт барады шығып естен,
Әрманына жақынлап қалады адам,
Өмир-кеме ескегин тынбай ескен.

Түсинбеген өмирди сандалады,
Усындайdan адамның камбағалы,
Өмирине жеңилтек қарағанға
Өмир-жумбақ күледі,
Таңланады.

Гүзги жапырақ сарғайып сылдырлайды,
Аўмасады мәусимлер,
Қулдырайды,
Хеш ким билмес алдында не күтеді.
Өткен өмир сағымдай булдырайды.

ЖАҚСЫНЫҢ ДА...

Жақсының да,
жаманның бар назлары,
Түрлі қылық шығарар биразлары,
Жақсы менен жаманды парықламас,
Адамлардың пәми жоқ,
Дузы азлары.

Кеткен бәри өмирде араласып,
Қара жерди барады бирге басып,
Мынаў дүнья қулайды,
Болмаса егер,
Шынлық пенен жалғанның арасы ашық.

Хақыйқатлық нәзик ғой үлбиреген,
Деп жүргенлер көп оны бүлдиремен,
Жақсы менен ол жолдас болғанлықтан,
Шаңарағын жыйылып ел тиреген.

ӘКЕҢ ҚАЙДА, ҚАРАҒЫМ, АНАҢ ҚАЙДА

Әкең қайда, қарағым,
Анаң қайда,
Турмыс деген жыландай жаландай ма,
Адам болып туұылған менен адам,
Адам болып бир өмир қалалмай ма?

Бул өмирде мәңгилик қалыў қайда,
Шыққан есик изиңнен жабылмайма,
Кетсеңиз де әкеден жырағырақ,
Анаң ушын жүрегин аўырмайма.

Өмир деген от болып жалынлай ма,
Ата-анаға ул-қызы жанындай ма,
Жаман болса перзенти,
Олар сирә,
Қалады екен ескеде алынбай да.

Ата, анаға кеткенлер қарамай да,
Қол ушында бериўге жарамай да,
Сизге берген ақ сүти анаңыздың.
Парыз болар,
Қалмас ол соралмай да.

Әкең қайда, қарағым,
Анаң қайда,
Жолларыңа еледе қараўлай ма,
Сағынышы олардың сизге деген,
Жүреклерге найза боп қадалмай ма.?

ЖАРАМАЙДЫ ҚОЛ УШЫН ДА СОЗЫҒА

Адам деген жаратылған бир-биринен озыўға,
Айланады өз орнында айтылмаған сөз уўға,
Өмирдеги қайғыларға қапа болып турғанда,
Гей бир достың жарамайды қол ушын да созыўға.

Келген адам бул өмірге,
Қонақ ғой ол кетеди.
Қайғысы да,
Қууанышы хәммесине жетеди.
Усыларды көріп тұрып түрлі ойға батаман,
Неге адамлар бир-бирине қиянетлер етеди.

ДӘҮЛЕТ ХӘМ БАХЫТ

Дәулет пенен бахыт деген шырақта,
Адамлардан жүрер аулақ,
Жырақта,
Сонлықтанда бахыт қусы қонғанлар,
Қууғаннан алады екен жылап та.

Хәмме ынтық дәулет пенен бахытқа,
Олар барар түрлі, түрлі бағытта,
Қонар болса адамлардың басына,
Қарамайды күн бе,
түн бе,
ұақытқа.

ӨТТИ ЖЫЛЛАР, ЕРТЕҢИМ НЕ БОЛАДЫ

Жыллар өтті,
Ертеңим не болады,
Өмір деген қыйын да,
Қурамалы,
Адамлардың жетеди нийетине,
Төзимлиси,
азапқа шыдағаны.

Ұақыт пенен жылыслап баратырман,
Бастым талай жолларды,
астым қырдан,

Елиў беске шықтым мен,
Алпыс деген
Аппақ болып алдымда анау тұрған.

Ойлап турсам бәрін де,
Өлимдиде,
(Жабықтырар бундай ой кеуілди де,)
Ақлықтарым ата деп шақырғанда,
Кетти ойлардың барлығы бөлінди де.

ЖҮРЕТУҒЫН ҰАҚТЫҢ ҒОЙ...

Жүретуғын ұақтың ғой еле ойнап,
Жаным мениң сызлайды соны ойлап,
Базарларда толып жүр наны ушын,
Жас балалар себил боп арба айдап.

Хеш биреудің иси жоқ олар менен,
Тас бауыр боп кеткен бе адам деген,
Нәрестем-ау,
Қатпаған сүйеклерің,
Басқа талап жоқпеди шамаң келген.

Тапқан наның арба айдап хадал сениң,
Жоқ ғой мийнет еткенге сөзім мениң,
Өртенип тұр жүрегің,
Билип турман,
Тәғдириңе сезилер өкінгениң.

Қуып гейде ойнайды бирин-бири,
Себеби жоқ ол жерде аға, ини,
Арбасындай ап-ауыр олардың да,
Батып кетип барады бала-күни.

Тапқанына нан пулы қууанады,
Шүкир етип соғанда жубанады,

Әрманлары олардың сағым болып,
Қыяллары сабақтай шубалады.

Олар сениң тыңламас ертегинди,
Бул балалар билмейди келте күнди,
Балажаным,
азғана тоқтап алып,
Көз алдыға бир келтир ертеңинди.

Жүрегимди тербейди сезим деген,
Бәрин көріп тұрған соң көзің менен,
Арба айдасаң арба айда,
Болсын бирақ
Ертеңіңнен гүдерің үзілмеген.

ГҮЗ ДЕ КЕЛДИ

Гүз де келди,
Жер енди суынады,
Жамғырға да қыр, далам жуынады,
Қалың қырау түскенде адамлар да,
Қыстың жақын қалғанын уғынады.

Күн ызғырық,
Сарғайды жасыл бақлар,
Жерди көмди бопырап жапырақлар,
Аспан тегис бултласты,
Жер-кемеге,
Кететуғын сыяқлы қуйылып қар.

Күн келтерди,
Демде-ақ күн батады,
Күндегиден кеширек таң атады.
Мыс қайнаған жаздан соң қоңыр салқын,
Жаным гүздің келгенин унатады.

Гүз жарқылық өмірдің жуымағындай,
Қысқа қарап құлшынып барар тынбай,
Гүзден кейін қыс келип,
Және бәхәр,
Өмір деген нәрсенің зуылауын-ай.

ТАҢ АТЫП...

Тағыда келер таң атып,
Әлемге нурын таратып,
Серпип ол таслап түнекти,
Қараңғы затын қулатып.

Жәнеде жайнап күн шығып,
Елиме ушар құлшынып,
Буйыққанларды оятып,
Қутқарып,
Жатса туншығып.

Усылай қуяш айланып,
Жер-өмір саған байланып,
Тынбайды уша береді,
Атады таң боп,
Ай қалып.

МЕННЕН БУРЫН ЖАЗҒАН ҒОЙ БАРЛЫҒЫН ДА

Меннен бұрын жазғанғой барлығын да,
Хадаллығын өмірдің,
ғарлығында,
Дүньяның да кеңлигин ақыл жетпес,
Ийне ушындай оның дым тарлығын да.

Не басыма қара күн тилеп алып,
Жазған болса адамлар бұрын анық,

Аян болса хәммеге бәри оның,
Қосық жазып жүриппен неге жанып.

Сөзлерім бар менинде айтатуғын,
Излериме мен емес қайтатуғын,
Бул дүньяда бары бар,
Жоғы жоқ-ғой,
Туұылмайды өлсе егер қайта тухым.

Мен билемен өмирдің қыйынлығын,
Күнлигим бар өзимнің,
Жыйынлығым,
Қалдырма сен ертеңге,
Кеш болады
Аналарға адамлар сыйын бүгін.

Сырға толы дүнья да,
Жаратылыс,
Хәр жеринде еллердің жәнжел, урыс,
Ақмақпан мен деп жүрген адам бар ма,
Бәршесинің өзінше еси дурыс.

Барлығы да айтылған меннен бурын,
Шеше алмаған дүньяның жумбақ, сырын.
Менде айтып кетейін өз сөзимди,
Таұсылмайды хеш қашан өмир жырың.

ТУРМАЙДЫ АЙ ДА ОҒАН КӨП ҮҢИЛИП

Қарайды жұлдызлар да көктен күлип,
Түн бойы жер бетине турды үңилип,
Жердеги қыйынлықты көрмеу ушын,
Барлығы таң алдында кетти семип.

Жарықтан қараңғылық жүр түңилип,
Олар да бир-бирине иштен илик,

Жердеги азаптарды көрмеу ушын,
Турмайды Ай да оған көп үңилип.

ӘДАЛАТЛЫҚ

Ғыйбат деген бәле ғой,
Жала менен,
Жазықсызлар есинен аұады екен,
Минип алса үстине әдилсизлик,
Әдалатлық астында қалады екен.

Харам менен хадаллық гүреседи,
Бирин-бири алалмай тиреседи,
Хүким сүрген жерлерде адалатлық,
Адамлардың кеулинде нур өседі.

Қатар жүрер өмирдің ақ, қарасы,
Адамлардың ишинде жарамасы,
Ел қадирин билмеген көпғой инсан,
Тек қайғысы өзинің қарабасы.

Жеңіу қыйын дөхметти,
Ғыйбатты да,
Мени талай усылар ойлантты да,
Ийнеге де жаланы салғанлар бар,
Тести десип қап-қалың оймақты да.

ҚАЙТЕР ЕДИҢ ДҮНЬЯҒА КЕЛМЕГЕНДЕ

Не боп барар адамлар усы күнде,
Сал нәрсеге уу шашып,
Исиниүде.

Жеңилтеклеу дүньяға қарағандай,
Машқаласын өмирдің түсиниүге.

Қыйын қыздың,
Улдың да тәрбиясы,
Бүгін ғой кең,
ал ертең тар уясы,
Жаман болса перзентің кетер жоқ боп,
Тартатуғын өзине мәргиясы.

Дос та жоқ ғой қалыпты бирең-сараң,
Кемисинди толтырса егер балаң,
Өмір гөззал көринип бурынғыдан,
Жазылады жаныңа түскен жаран.

Жасау қыйын белгили хәммегеде,
Өмір ушып барады жер-кемеде,
Адам болып жасаңдар,
Өтинемен,
Қайтер едің дүньяға келмегенде?

КҮН КЕЛЕДИ

Күн келеди хошласар,
Күн келеди,
Өз тәғдирин ертеңги ким биледи,
Тиришилик дүньясы жер-өмірдің,
Құдиретине уақыттың жүгинеди.

Уақыт зуулар,
Ол хасла иркілмейди,
Салып бәрін алдына диңкілдейди,
Күн келгенде хошласар өмір менен,
Жаны адамның тамақта бүлкілдейди.

Көз алдына келеді өмирі өткен,
Әрманлары,
Бахыты қолы жеткен,
Жолларында гезлескен ой, қырлары,
Бийіклері шыға алмай қулап кеткен.

Уақыт келер хошласар өмір менен,
Қыс-өмірдің жели есер хууілдеген,
Тирилердің басында бар сауда ғой,
Топыраққа қарысар муз боп денен.

ҮМИТ

Үмит алдын түтенип,
Кейін жанып,
Қанатында ушады әрманға алып,
Гейде өзі жалт етип найзағайдай,
Ушқынлары кетеді жолда қалып.

Үмит оттай жанады,
Сөнеди де,
Тухымдай боп өледі,
Өнеди де,
Шаша алмаса бийікке ушқынларын,
Тәғдирине өзіннің көнедиде.

Үмитинен нур емер адам жаны,
Жарығырақ өмирі,
атар таңы,
Ертеңнен жақсылық күтеді ол,
Үмит пенен қарайды алға тағы.

Үмит пенен жасаса бәрше адам,
Адаспаса керек-ау жолларынан,
Батып кетип баратқан бүгін күні,
Таң боп атып шығады алдыларынан.

ОЗБАСЫН ДЕП

Бул дүньяда жақсы да,
Жаманда көп,
Барлығын да сезеди қурғыр жүрек,
Жақсылықты бәрхәма жаманлық кеп,
Сүрниктирер өзіннен озбасын деп.

Бах, дәулетин биреудің қызғанады,
Шадлығына жүрегі муз болады,
Жүрген жерде,
Ишінде көпшиликтін,
Себеп тауып,
Себепсиз сөз қылады.

Қәйтеди екен адамлар өйте берип,
Ақыллы-ақ дегенлер сөзге еріп,
Хадаллықтың жолынан адасады,
Нахақлық көп өмірде жүрген өріп.

ӨМИР БУЛАҚ...

Көрмейди адам ертеңін өмиринің,
Таң атады,
Барады батып күнің.
Үмит пенен жасайды өмиринше,
Алдағысын ойлайды шырлап бүгін.

Ул-қызының толғанып тәғдирине,
Бахыт тилеп жүреді хәр бирине,
Жақпас қылық ислесе қапа болып,
Сүйсинеди исинің тәуирине.

Ұақыт солай алдына қулдырайды,
Көринбейди ертеңің,
Булдырайды.

Биледи адам өмірдің жолларында,
Әрманына жеткенше мың қулайды.

Биреу тойлап жүріпти,
Биреу жылап,
Биреу кетіп баратыр,
Биреу қулап,
Тоқтамайды жүзиуі жер-кеменің,
Таусылмайды,
Тынбайды өмір булақ.

ӨМИРИНІҢ ӨТКЕНИН БАЙҚАМАЙДЫ

Ық-жық адам жүріпти шапқыласып,
Жығылғанды аяққа женип, басып,
Биреулердің келиспей талаптары,
Кетіп қалды биреулер қырдан асып.

Жағдай сорар уақты жоқ бир-биринен,
Өтип барар жууырып бул өмірден,
Қууанысса биреулер күлип-ойнап,
Жан-жағында адамлар еңиреген.

Ата-анасын перзентлер қайталай ма,
Жүгин алып олардың арқалай ма?
Тап ұсылай жүргенде қалады адам,
Өмириниң өткенин байқамай да.

ҚУЯШ ТА, ЖЕР ДЕ УСЫНДАЙ БОЛҒАН

Қуяш та, жер де ұсындай болған бұрыннан,
Аспан да түнги жұлдызлар менен сырылған,
Келгеннің бәрі әлемнен өте береді,
Болмаған хеш ким изине қайтып бұрылған.

Адамның күни ұсындай, достым, билесен,
Басыңа түссе тәғдирге мұдам көнесен,
Биреуден озып,
Биреудің қалып изінде,
Биреулер менен қатарда жүріп келесен.

Тәғдірдің ертең билмейсең қалай келерін,
Билмейді адам қай күни,
Қәйтип өлерін.
Қалады бәрі жалғаншы мынау дүньяда,
Анық ғой сениң хеш нәрсе алмай жөнерін.

АҒЫП КЕТЕ БЕРЕСЕҢ

Өтер хәмме өмірден,
Қалады ким,
Бахыт пенен иргелес қаралы күн,

Дауыслар да жаңғырған өшеді екен,
Қәпелімде бұулығып,
Шықпайды үн.

Өмір деген дауыллы,
Қар, жауынлы,
Гейде өзі тап-татлы,
Дым жағымлы,
Әрманыңа жетіуді мақсет етсең,
Талап етер ол сеннен көп жаныуды.

Өмір жумбақ,
Билмейсең не күтерін,
Тек билесең тиринің күни өтерін,
Бахыт қушып тұрғанда,
Биреу жыртып,
Етер сениң жағанды өрім, өрім.

Өмір тоқтар хәммеге бір күн келип,
Шаршап адам сабылар,
Жүрген желип,
Аспандағы жұлдыздай бирим, бирим,
Ағып кете бересең,
Жанып, сөніп.

ОЙЛАНАР АДАМ...

Ойланар адам
Жаслығың алыс кеткенде,

Қайғыда келип
Қабырғаң жүйин сөткенде,
Өмирден қулап
Кеткенлер жүдә көбейди,
Қушағын ашып
Әрманға енди жеткенде.

Жолларға шығып
Бийикти алыс гөзлеген,
Қыйынлық не ол
Билмейди адам гезбеген,
Әлемде бәрін
Билгениң менен еситип,
Жетпейди екен
Көргенге барып көз бенен.

Адамсаң нағыз
Қайнаса әрман геүденде,
Асығар дәулет
Қыйынлық жолын жеңгенге,
Бахытлы болыу
Инсанның олда қолында
Жоламай қояр
Тәғдирге бәрхә көнгенге.

55-КЕ ШЫҚТЫМ МЕН

55-ке шықтым мен ұақыт зуұлап,
Мынау өмир жатырған теңиз шуұлап,
Толқынында тербеліп өмир-кемем,
Әрманына құлшынар,
Тынбай туұлап.

Маған аңсат болмады жыллар өткен,
Болды дәуір көз жаста,
Терлер төккен,
Балалығым,
Жаслығым қыйын кешти,
Тәғдириме кейинги жоқ дым өкпем.

Үш улым да ер жетти,
Үйли жайлы,
Ақлықтарым ата деп қушақ жайды,
Өмиримнің жалғасы мен оларға,
Бергим келер аспаннан алып айды.

Көп жолларым изимде қалып кетти,
Жақсыда өтті басымнан,
Жаманда өтті,
55-те еріскен табысларға,
Халқым менен болған соң қолым жетти.

Бир қарасам дым аздай,
Көптей және,
55-тиң жүклерин артқан кеме,
Теңизинде жүзеди әрманына,
Көп нәрседен дәмем бар мениң еле.

КОСЫҚ ЖАЗЫҰ ХАҚҚЫНДА

Пайдасы жоқ нәрсени қолға алмадым,
Ол жөнінде ойланып, толғанбадым.
Бул өмирде орны бар хәр нәрсениң,
Жаманды мен жақсы деп қолланбадым.

Пайдасы жоқ қосықты жазғым келип,
Ийне менен қудықты қаздым көніп,
Гейде шаршап мен оған қол силтесем,
Өзи мениң шығады түсима еніп.

Соннан және қаламды қолға аламан,
Қосық деген нәрсеге таң қаламан,
Қатарлардан ойымда жүретуғын,
Оны тағы өремен шала қалған.

Қосық жазбай кеткенде жүр күн көріп,
Не қыласаң жаныңды қыйнай беріп,
Енді қайтып жазбайман дегенімде,
Шыға берер изимнен қалмай еріп.

Және солай қосықтар туғылады,
Қатарлары қағазда шубырады,
Қосық пенен өмірім егиз екен,
Менің менен бірге олар жуғырады.

НЕГЕ КЕЛДИМ ӨМИРГЕ

Неге келдим өмірге,
Нелер көрдим,
Биле алдым ба қадирин туған жердің,
Бала- қыял айланып әрманларға,
Излерине олардың ере бердим.

Жеттім енді дегенде шықты қолдан,
Адаспадым бирақта туғы жолдан,
Қыйынлығын турмыстың көп көрдим мен,
Арқаладым өмірді толған әрман.

Адамларға әрманға қыйын жетіу,
Өмір деген теңізден жүзип өтіу,
Бахыт өзі туғылған елде болар,
Ана-жерден болмайды узап кетіу.

АРАЛ ЖАҒАСЫНДА

Не сумлық көрген көзден жас шығады,
Жоғалған мына жердің күн шуғағы,
Самалы уйтқып кетсе шаңғытады,
Жүзінди суу орнына,
Қум жуғады.

Өсипти ултанына сексеуілдер,
Азайған,
Бұл жерлерден кеткен елдер,
Көзінди аштырмайды дузлы қумы,
Батыл боп жатыр шаңғып небір көлдер.

Жағысқа келип өзим қарап турман,
Суулар жоқ түсетуғын Әміу, Сырдан,
Кемелер қырда қақсап,
Жатыр қыйрап,
Қуслар да қайтып енді келмес оған.

Халқы да тәғдирине көніп қалған,
Биразы күши кетип,
Тайған халдан,
Аралдың нәупир суы,
Бекиреси,
Болып тур жас әуладқа бәрі жалған.

Бұл жерде баяғыдай күн шығады,
Қумлар да теңіз бирақ туншығады,
Турмайды өмір деген бір орнында,
Ұақытқа еріп бәрхә қулшынады.

Өледі ең соңында үмит деген,
Жүзеді теңизінде өмір-кемен,
Аралдың тили жоқ ғой,
Айта алмайды,
Апат ғой мынау бизің елге келген.

ҚЫЙЫН ҒОЙ ШАЙЫР БОЛЫҰ

Қыйын ғой шайыр болыұ билесиз бе,
Адамлар қулақ түрер жақсы сөзге,
Шайырдың бул өмірде тилегени,
Еркін сөз,
Әрманы жоқ оннан өзге.

Шайырдың жүрегінде от лаұлайды,
Күн, түни тыным таппай жыр аұлайды,
Шын шайыр қосық түртпей ақ қағазға,
Толғанбай,
Емин, еркін жүре алмайды.

Жақсысы адамларға жағады оның,
Хадал сөз еритеди жанның тоңын,
Шын шайыр хақыйқатты хақыйқаттай,
Жазады,
Тасласанда шаұып қолын.

Жаманлық жолларынан дым жүрмейди,
Үргенге қосылысып ол үрмейди,
Шынлықтың қозын көсеп алыстырар,
Жақсыға жаны оның күлимлейди.

ХАҚЫЙҚАТЛЫҚ, ХАДАЛЛЫҚ БИРГЕ ЖҮРИП...

Айтылмаса еркін сөз,
Еркін пикир,
Бары менен базарғып етип шүкир,
Жүрилсе тек,
Адамды қыйнап өмир,
Ийманды да,
Инсапты басады кир.

Жаралмаған минсиз боп адам деген,
Жолдас өзи жақсы да,

Жаман менен.
Егер оның қәтеси жасырылса,
Хұрмет, иззет кемийди саған деген.

Хақыйқатлық,
Хадаллық бирге жүрип,
Еркін сөзди тыңласа қулақ түрип,
Адамлардың дәртлери жеңиллесип,
Қалар еди ҳарамлық ийттей үрип.

ӨМИР ТАТЛЫ

Толқын болып қыялым тербеледи,
Бийиклерге бәрхәма өрмеледи.
Әрманларым қулшынып алысларға,
Асқарлардан өз орнын белгиледи.

Тыным бермей ойларым қыйнайды көп,
Еткенгеде жаманлық жыймайман кек,
Дос боп жүрип сатқынлық ислегенлер,
Ақылыма сол ғана сыймайды тек.

Жасың өтип досларың азаяды,
Урқан атып ул, қызың қол жаяды,
Ақлық сүйдин,
Хәттеки шаұлық көрдин,
Бул өмирге қәне айт,
Ким тояды?

Мен өмирде болдым деп қол көтерген,
Ғаррыныда көрмедим жанын берген,
Өмир татлы,
Сонлықтан адам деген,
Барлығында ислейди қолдан келген.

СУҰ ҚӘДИРИ

Суұ қәдирин дийқанлар,
Ел биледи,
Тирилердин өмири,
Суұ тиреги,
Әмиұ курып аңғарын қум басқаны,
Талай мәрте жанымды тилкиледі.

Суұ менен-ғой өмирде тиришилиқ,
Кеткен жоқ ғой Әмиұдин суұы ишилип,
Суұы оның пайдасыз қумға аққанға,
Өкпелеген тәбият тур исинип.

Суұ бар жерди жағалап елдер қонар,
Ырғатылған бағларға мийұа толар,
Суұ бул өмир,
Бар болса оның өзи,
Дән де болар үйлерде,
Нан да болар.

Әмиұ гейде ағады суұға толып,
Сонда мениң қалады журтым оңып,
Ана жерим нур емип,
Көллеримде,
Қуслар тойлап жатады ушып, қонып.

Суұ болмаса жүзимиз қабарады,
Қайғымызға қайғымыз жамалады,
Суұлар болса берекет хәр бир үйде,
Керегеси кең, бәлент шаңарағы.

ҚҰДИРЕТ БАР МА

Құдирет бар ма,
Ұақытты иркип қалғандай,

Көргенде жоқ ғой,
Күн менен түнди жалғанбай,
Сондада бирде,
аспанда қуяш қалса өшип,
Жулдызың қәне,
Лап етип күн боп жанғандай.

Бүгиниң өтти,
Ертеңги күниң ол қандай,
Кеўлиңе сениң,
Жақсылық барма салғандай,
Балалық, жаслық
бәри де өтип кетеди,
Хәммеси оның
адамға енди жалғандай.

Не өзи оның,
Өмирин өтсе толғанбай,
Жаманлық еткен,
адамлар сирә оңғанба-әй,
Перзентин сениң,
Хақыйқат адам боп кетсе,
Жүрсе де алыс,
Басыңа дәўлет қонғандай.

ЖАҚСЫЛЫҚ НУР, СӘҰЛЕДЕЙ ЖАРЫҚ БОЛАР

Сеземиз кеўиллердин ақ-қарасын,
Ойлайды адамлар көп қара басын,
Саў болсын туұысқан да,
досларың да,
Оларға күниң сирә қарамасын.

Жығылмаў ушын жерде таяныш бар,
Жақсының жүрегінде аянышлар,
Бул өмир азап болсын,

Дозақ болсын,
Жасауға тири жанның бәри қуштар.

Жақсылық нур, сәуледей жарық болар,
Кеуілге шуғла шашып барып қонар,
Жақсылық,
Сауап исти еткенлердин,
Келисип талаптары,
Өзи оңар.

ҚУРЫП КЕТСЕ АРАЛЫМ НЕ БОЛАДЫ?

Қурып кетсе Аралым не болады,
(Ырастан-ақ әлемнен жоғалады)
Жаным сезер өзін ол қуртқанлардан,
Дуз жаудырып кешикпей кек алады.

Аппақ қардай бәхәрде жердің бети,
Адамлардың бетине шыққан өти,
Тәбиятты былғады атақ ушын,
Деди оны адамның құдирети.

Арал жылар көз жасы дузға айланып,
Аяғында зорға тур тек шайқалып,
Теңизинен айрылған ана-жердің
Жүрегіне қалады муз байланып.

БУЛ ӨМИРДЕН

Бул өмирден бәри өтер,
Жақсы менен жаман да,
Бир күн гезек келеди,
Көп қатары саған да,
Адам болып туылдың,
Адам болып өтиуге

Фамластырып қой өзін,
Ғазир басың аманда.

Солай өмир дөңгелеп,
Айланады тынбайды,
Шар болсада жер деген,
Жарылмайды, сынбайды,
Кимлер дәртін адамның
еситеди тынлайды,
Жалғыз өзи от болып
Жанады да, шырлайды.

ИСЕНГЕНДЕЙ ӨЗИМЕ

Исенгендей өзиме адамларға,
Олар менен мен талай шықтым жарға,
(Мынау өмир жалғаннан жаралған ба?)
Алдап кетти көплери ярым жолда.

Және сөйтип биреуге исенгенде,
(Деп ойлай ма мынаның еси кембе?)
Ол да меннен жумысын питкерген соң,
Болмай кетти оның да иси менде.

Солай өмир жаралған,
Түсинбедим,
Оны дүзеу емес ғой исим мениң,
Исенбесең, дүньяда жасау қыйын,
Ким екен-ай сол сениң исенгениң?

МУХАББАТТАН ЖАРАЛАДЫ АДАМЛАР

Мухаббаттан жаралады адамлар,
Бузықлардан өрбиймекен қарамлар?
Бул өмирде ойлап көрсем бәріңнің
Сауап исти ете алғандай шамаң бар.

Адамлар бар туұысқаны болған жат,
Қара басы аман екен,
Кеули шад,
Қууанышын көре алмаған өзгениң,
Салып жүрген жүреклерге жарақат.

МЕХИР ТАРАР ӨМИРГЕ САҒЫНЫШТАН

Мехир тарар өмирге сағыныштан,
Жүреклерге нур түсер қууаныштан,
Көп көргенмен өзиңе дос боп жүрип,
Ауыр күнде басларын ала қашқан.

Күлкі өзі бул күнде гүилдескен,
Гей биреуі шықпайды өмирде естен,
Биреулердің қолынан келери тек
Өмиринди ете алар астан-кестен.

Биреулер бар достын да етеди ермек,
Болмаса да адамға өзі өрнек,
Қатар жүрип бир күни сүрниккенге,
Еси аўғанша үстиннен күледі өл деп.

ТАҢ АТАДЫ...

Таң атады ертенде,
Күн батады,
Қууандырып биреуді,
Жылатады,
Ұақыт өзі бийикке шығып турып,
Туңғыйыққа бәринде қулатады.

Таң атады ертең де,
Күн батады,
Қыйнап турып биреуді,

Жубатады,
Жер-кемеге урылып ұақыт-толқын,
Жолаушының жүрегін суұлатады.

Таң атады ертең де,
Күн батады,
Гүллер берип биреуге,
Тас атады.
Жаным мениң қуяштың батқанынан,
Таң атқанын көбирек унатады.

ӨМИР ҚЫСЫН БАР МА АДАМ ОЙЛАМАҒАН

Қыс алдымда,
Бараман күзден өтип,
Бәхәр, жазды ядыма түсиремен,
Көп досларым әлемнен қалды кетип,
Бул өмир ғой, бәрине түсинемен.

Тәғдир деген инсанға бағынбайды,
Адам оның хәмирин орынлайды.
Оның өзі хеш кимге жағынбайды,
Жек көрмейди,
Сондай-ақ сағынбайды.

Қысқы сууық сууларды муз етеди,
Аяқ бассан абайсыз тайғанаған,
Жаз да өтти,
Бир күни күз өтеди,
Өмир қысын барма адам ойламаған.

Бул өмирде қууаныш қайғы менен,
Қатар жүрер ақ пенен қара деген,
Өмир қысы болғайда жайлы келген,
Қәйткенде де бәрине адам көнген.

Солай өмир өтеди,
Оралмайды,
Қарап қала береміз өткен күнге,
Есигине қайтып ол кире алмайды,
Қуяш барып қулайды қара түнге.

УМЫТ БОЛЫП КЕТЕСЕҢ

Қамшының сабы яңлы өмир қысқа,
Өлшеулі жарық күни адамлардың.
Өткерип алып оның көбин босқа,
Батамыз уйығына сауаллардың.

Басыңнан жыллар солай көшкен сайын,
Барады күнің питер жақынласып,
Дүньядан хәр ким алар тийген пайын,
Биразлар бул өмирде жүр адасып.

Жылжыйды солай өмир жер бетинен,
Ескиси жол береді жаңасына.
Бул жерде қабырғалар көп сөтилген,
Түседі не ғауғалар ер басына.

Ағады ұақыт солай тыным таппай,
Ана-жер бола берер астан-кестен.
Қалады бир күнлери таңың атпай,
Умыт болып кетесен,
Шығып естен.

ӘСИРЛЕР ӨТЕР...

Әсирлер өтер үстинен ушып елимнің,
Қылтыйып гүлдей ауылда менде көриндим,
Тал шыбық киби жас едим кеше, өтти-ғой,
Өмирдің көби төрінде тууған жеримнің.

Ұақыт та зуұлап барады алға қулшынып,
Батады күнлер,
Келеді және күн шығып,
Ауыр жүк өмир тартады оны адамлар,
Мертилгенше,
Дизеси қанап,
Қыршылып.

Өтеді жыллар,
Өтеді бәхәр,
Қыс келер,
Келмейді қайтып, өткенлер текте түске енер,
Жаманлық деген қасында жүр ғой өмирдің,
Оларды көріп жүрегім шоршыр, сескенер.

Қақ тилип жұлдыз тәрк етип барар аспанды,
Жақтырмас кеуіл орынсыз қадем басқанды,
Шебер ғой ұақыт барлығын теңдеп барады,
Жарлыны,
бәйды,
қутырып,
асып, тасқанды.

ЖАҢАСЫ МЕНЕН ЖАЛҒАСЫП

Бурыннан соңғы усындай өзи бул дүнья,
Усындай болып жаралған өмир мәңгилик.
Әлемде мынау адамға мекан, жер-уя,
Қайғыңа сениң ол көрген емес бүлинип.

Дүньяның өзи бурыннан соңғы усындай,
Таң атса хәр күн,
Күн батып қайта шығады.
Көрмесе адам қыйынлық пенен ысылмай,
Биреудің жанын ол қалай сезип, уғады.

Жулдызлар көктен жымыңдап мәңги қараған,
Батқан ай және,
Қыяқ боп қайта тууылар.
Әсирлер өтер,
Мың жыллар өтер арадан,
Жауынға жерим баяғыдай болып жууынар.

Турады дүнья,
Өзгермей бәри қалады,
Адамлар келип,
Әуладлар турар алмасып.
Бул ұақыт солай үзлексіз тынбай ағады,
Барады өмир жаңасы менен жалғасып.

ҚОРҚАДЫ

Қәтелессе таяр кейин қайтыўға,
Ол билмейди өтирикти,
Жортаны.
Адамлардың нахақлығын айтыўға,
Баласының жумысынан қорқады.

Шыдамайды ол бақырыс,
Қыйқыўға,
Толтырады мерекеде ортаны.
Елди,
Журтты алдағанды айтыўға,
Ақлығының оқыўынан қорқады.

Ўақыты жоқ оның үйде жатыўға,
Ешегине жыңғыл шаўып артады,
Аўылдағы
кемшиликти айтыўға,
Келининиң тууыўынан қорқады.

Көз қыймайды ғаррылықты жойтыўға,
Арасында жүз грамм да тартады.

Ғәрезсизлик шарапатын айтыўға,
Жаманлардың көзлеринен қорқады.

ИЙТЛЕР НЕГЕ ШАБЫСАДЫ...

Ийтлер неге шабысады,
Хайт, той жоқ.
Аш болды ма, мүмкин шығар,
Қарыны тоқ.
Күшиклерин алып кетип адамлар.
Жүргенбекен жүреклерде жанып от?

Ийтлер тынбай шабысады аўылда,
Я күнлери олардың дым аўыр ма?
Айқаспаса,
Шайқаспаса ырылдап,
Қорқа ма екен ийт болалмай қалыўға?

Олар хәргиз шабысқанын қоймайды,
Үрип турып, ийесин де ойлайды.
Сөйтип жүрип,
Таўып алса бир сүйек,
Оннан басқа бахытлы ийт болмайды.

Талап таслар олар гейде бир-бирин,
Жақсы билер ийттиң күнин,
Өмирин.
Ийт болғанға қуўанады,
Өйткени
Көре алмай жүр басқа өмирдин тәуирин.

ПЕРЗЕНТЛЕР ҲАҚҚЫНДА ОЙЛАР

Бул өмирдин жумбағы шешилмейди,
Жипектей боп жаныңа есилмейди,

Барады ол өзиниң жолы менен,
Келип сениң алдыңа көсилмейди.

Улың болар өмирде,
Қызың болар,
Хәр бириниң өзінше қызығы бар.
Бар олардың бир талай қууанышы,
Ашытқандай,
Жетерли дузлығы бар.

Ким айтады улынды периште деп,
Жақсы болар ислери келиссе тек.
Бийпатпаның тухымы емес қызың,
Жаныуарлар суп-сулыу өристе тек.

Он баланы тууады,
Тууыу аңсат.
Өмир деген кеме ол,
Аңсақ, саңсақ.
Ол қайыққа миниуіге көп күш керек,
Түсинбейди айтсаң да шырлап, қақсап.

Улы барлар,
Қызы бар мақтанбанлар,
Жап-жарық деп алдымда атар таңлар,
Бәри жақсы болғанда,
Жасармеди,
Қариялар үйінде ата-аналар.

КЕЛЕДИ ЖЕР ДЕ УШЫП...

Келеди жер де ушып,
Ай да ушып,
Қуяш та айналады жайлап ушып.
Өмирин дауам етер ана журтым,
Күнниң ол жерге қуйған нурын ишип.

Турады таң да атып,
Күн де батып,
Жүремиз бул өмирдиң палын татып,
Зәхәрин ишип алып гейде оның,
Аяқты бир сермеймиз қулап жатып.

Бул дүнья солай тынбай айнады,
Ол мениң жүзимди де аймалады.
Ұақыт та зуулай берер,
Өтер өмир,
Ол енди еслей алар қай баланды.

ӨЗИҢ ҚОЛЛА

Сезбеппен күн өткенин,
Ай өткенин,
Өмирим, сениң мынау қай өткениң,
Жумбақ ғой тәғдир деген жууабы жоқ,
Күтип тур мени қыйнар қай өткелин?

Бәхәрим өтти мениң,
Жазым өтти,
Өмирдиң ызғырықлы гүзи жетти,
Сарғайған жапырақлар жерде жатыр,
Көллердиң жыллы жаққа қусы кетти.

Барады жыллар және жылжып алға,
Билмеймен не күтерин гүзги жолда,
Халқының жасап жүрген дәрти менен,
Жанларды,
О, қудайым, өзин қолла.

ТӘҒДИР

Бул өмир кимге қызық,
Кимге бүлик,

Жумбағын шешиў қыйын анық билип,
Тәғдири биреўлердиң турса күлип,
Турады биреўлерге иштен илик.

Өтеди өмир деген зуўлаў менен,
Желқомлы кемем мениң,
Теңизде мен.
еседи өрден ыққа самал-тәғдир,
Бахытын адамлардың бәри излеген.

Билмеймен алда қанша өмир барын,
Жолдасым болды мениң намыс, арым,
Изиме қайтып енди оралыў жоқ,
Несийбем жолларымда турғанларым.

Қулдырап күн изинен түн келеди,
Билмейди ўақыт деген еркелеўди,
Тәғдирин аяғыңнан шалып қалып,
Қай жерде сүрнигерин ким биледи.

ЖАҚЫНЛАТТЫ

Өтип кетип бараман елиўден де,
(Өмирдинде өтиўи екен демде),
Булдырайды артымда қалған жоллар,
Мүмкин емес алдағын билиўим де.

Өмир маған не берди көре ғой деп,
Қыйнады да көп мәрте өле ғой деп,
Балалығы болмаған мени гейде,
Жетеледи изимнен ере ғой деп.

Өмиримниң көбиси артта қалды,
Көрдим бәрин маңдайға жазылғанды,
Қыйынлығын турмыстың кешип жүрмен,
Сағынаман алдымнан атар танды.

Ертеңимнен күтемен жақсылықты,
Дәўир келер елиме,
нурлы жақты,
Өтип атқан күнлерим сүйреп келип,
Өмир қысын жаныма жақынлатты.

АҚЛЫҚТЫҢ БЕСИГИ ЖАНЫНДАҒЫ ОЙЛАР

Үңилемен сен жатырған бесикке,
Жақтырмайман сылт еткенде есик те,
Өмирдеги улы-қыйқыў дауысты,
Керек емес,
хәзир жаным, еситпе.

Ақ сүтине тойып ал сен анаңның,
Қуўаты да,
бахыты ол адамның,
Жаслығымда сендей етип сүймеппен,
Жүзлеринен өз баўырым баламның.

Өзиң маған күлимлейсең, қарайсаң,
Көзиме нур,
қаранғымда сен айсаң,
Мени көрсең аяқ колың ербендеп,
Келгиң келип,
қулшынасан, туўлайсаң.

Маған да сен,
апаңада уқсайсаң,
Қолды берсем бармағымнан услайсаң,
Көтергенде шығып турып ийниме,
Алысларға ушқың келген кустайсаң?

Көрдим мен де өмиримниң жалғасын,
Тынышыңды ҳеш ким сениң алмасын,
Ақлығыма қарамаңдар тикленип,

Жүзинди тарт,
көзиң тийип қалмасын.

ЖАСЫҮЛКЕНЛИК

Жаскишиге бармайсаң мийман болып,
Барсаңыз да қалмайсаң жатып,
Қонып.
Баяғыдай еркинсіп жүралмайсаң,
Айталмайсаң гәплерди урып, соғып.

Айтқан сөзиң өлшеули,
елеспели,
Сезиледи жаныңнан жел ескени,
Гәплериңнен күтеди зор даналық,
Ақыл болса бахтыңның келискени.

Ақыл айтып мыжысаң және болмас,
Көп сөз бенен даналық емес жолдас,
Досларың да,
қатарың кемип барар,
Адам излеп жүрерсең сырлас, мұңлас.

Өткен жолға қарайсаң,
Ойланасаң,
Ата-ананды яд етип,
Ойға аласаң,
Жаман болса ул-қызың ұайранасаң,
Жақсы болса перзентлер тойханасаң.

Келиншегің кешеги,
Айдай ярың.
Сол болады дәртиңе жарағаның.
Жигит болған балаң да кешке қалса,
Қарағаның жолына,
Қарағаның.

Сөйлегенің жақпайды гейде сениң,
Себеби жоқ гәп айтсаң тыңлар теңиң.
Сонлықтанда шашларың ағарады,
Әжим қаплар жүзинди,
өңер өңиң.

Басқа шыққан улларың үйге келип,
Арасында турады сәлем берип,
Келинлерге жүресең жағынып сен,
Қуғанасаң ақлықты және көріп.

Жақсы болса ғаррылық,
тәуір екен,
Жаман болса жаныңа,
жәбір екен.
Усылардың барлығын қосқанында,
Жасыұлкенлик адамға ауыр екен.

БЕРДАҚ ШАЙЫРДЫҢ ЕСТЕЛИГИ АЛДЫНДАҒЫ ОЙЛАР

Қызкеткеннің бойында естелигин,
Журт жыйналып,
Қойғаны есте бүгін.
Қарақалпақ халқының дәртін жырлап,
Арқалаған нар ушын,
Елдің жүгін.

Ойланасаң алысқа көз жиберип,
Болмаса да хәйкелде,
таста ерк.
Қызкеткеннен өткенде саған келип,
Арасында тураман сәлем берип.

Басымды мен ийемен арұағыңа,
Жете алмадың,

Тириңде әрманыңа.
Қуанышың көринер таста болсаң,
Менде шадпан бул жерде тұрғаныңа.

Қатар тұрған қарайсаң Улуғбекке,
Бул күнлери емессең өзің жекке.
Ол да сендей әрманлы өтип кеткен,
Жұлдызларды оқып тек,
Тұрған көкте.

Дуғтарыңды қолға алып гүмбирлетип,
Қосық айттың толғанып, жан тербетип.
Жарық дүнья ишинен,
жарық таппай,
Жүргениңде кетти-ау өмир өтип.

Сен бизлерге қарайсаң,
Толғанасаң,
Маған мисли тиридей қозғаласаң,
Жақсылықты сезеди жаның сениң,
Жаманлыққа бәрхәма музқаласаң.

Өз қайғыңнан жоқары елдің дәртін,
Қойып едің,
Ийманың өмир шәртің.
Шежиренди оқыймыз қайта-қайта.
Жаныңызды түсинбей жүрмиз, бәлким.

НАҰРЫЗ

Жарық пенен қараңғы теңлеседи,
Қараңғылық жарықты жеңбес еңди,
Қуяш жайнап,
Жер, әлем оянады.
Қыр, даламда қулпырып гүл өседі.

Дарақлар да қайтадан тириледі,
Түн пердеси әдеуір түриледі,
Көкирегі қарысқан ана-тәбият,
Қушақтарын кең ашып кериледи.

Атыз-далам көк-көмбек түрге енеді,
(Қатқан тоңға билмеймен не өнеді),
Қыс уйқысын тоқтатып жанлы дүнья,
Наұрызда олар да түргеледі.

Қызлар гүлдей ашылар, шырайланып,
Көз алалмас жигитлер шыр айланып,
Тунғыш мәрте сезими оянғанлар,
Не айтарын билмейді,
Жүр ойланып.

Бәхәр келди
Наұрызды алып маған,
Туұған жерде бағ, дәулет шарықлаған,
Түн келтерип,
Узайып барады күн,
Бурынғыдан ертерек атады таң.

ЖАСАҰ УШЫН

Жасау ұшын адамлар тырбаңдаған,
Сау жери жоқ жанының тырналмаған,
Талпынбаған бахтына ол адамлар,
Оғына ушып уақыттың құрбан болған.

Өмир аңсат емес ғой ким кимгеде,
Бәрше адам ушады жер-кемеде,
Қайғы менен қайысып өткен өмир,
Бир күниңе куғанған тең келе ме?

Алар мениң усы ойлар тынышымды,
Бергим келер досларға қол ушымды,

Мынау аспан астында,
Бахыт қушып
Қәлемейди шарықлап ким ушыұды?

АҰЫЛ ҰАҚҚЫНДА ОЙЛАР...

Қай аұылдың тусынан өтсем де мен,
Келер мениң аұылым көз алдыма,
Мынау аспан астында, әлемде кең,
Киндик қаның тамған жер өз алдына.

Қыял менен ушып мен аұылымның,
Аспанында шарықлап айланаман.
Ортасында жатырған Аралқұмның,
Дәртиң менен, аұылым, қыйналаман.

Бираз ұақыт өтсе де өзиннен мен,
Балалықтың излерин қыдыраман.
Тек танысаң танырсаң көзимнен сен,
Арасынан жыллардың булдыраған.

Анау мектеп, баяғы көшелерин,
Бирим, бирим келеди көз алдыма.
Бала болған аұылым кеше мениң,
Сен әжайып бир журтсан өз алдына.

АТА-АНА ҰАҚҚЫНДА ОЙЛАР...

Әкең қонақ,
Анаң қонақ,
Сеннен бурын кетеди,
Олар саған өмир берип бурын жанған от еди,
Өмир солай жаратылған ул-кызының бахтына,
Қууанады,
Қайғысына қабырғасын сөтеди.

Өмир бойы гүреседи баласының бахты ушын,
Тилеп жүрер хәтте оған түннің айлы жақтысын,
Ул-кызының барымына баратуғын ата-ана,
Айтқанына көнетуғын,
Сизлердің от жаққышын.

Күтпейди де саған еткен қайтады деп парызды,
Ойламайды береді деп өзин алған қарызды,
Тек ишинде билгенлери перзентлери жөнинде,
Достына да сыр бермейди,
айтпайды хеш арызды.

Сизлер өсип,
Ержетесиз,
Үйли-жайлы боласыз,
Мийман болып сийрек келип,
Әке үйинде қонасыз.
Қудай сизге өмир берип жас келсе де биразға,
Ата-анаға бир өмирге бала болып қаласыз.

Қыйын екен,
Аұыр екен ата, ананың мүшкили,
Тәшиуишсиз өткен емес өмиринде хеш күни,
Перзентиниң бахытына исенеди ап-ана,
Соңғы демге шекем жанып үмитиниң ушқыны.

ШАҢАРАҚ

Таұсылмайды үйиннің машқаласы,
Шаңарақтың көтерсең аұыр тасы,
Өмир атлы жумбаққа, әлемге кең,
Усы жерден шығады жолдың басы.

Мухаддес ол үйиннің босағасы,
Тилегинди тилейди ошақ басы,
Өз үйинен мәмлекет басқарыға,
Хызметине келеди ел ағасы.

Өмириңнің уясы шаңарағың,
Усы жерде барлығы,
Тажы,
Тағың,
Мәмлекеттің дәулеті, құдиреті,
Ойлайтуғын елдерде оның ғамын.

Алыс кетсең асығып қайтатуғын,
Бир биреуді сағынып, жойтатуғын,
Қууанышты, қайғыны теңдей бөліп,
Шаңарағың дәртінди айтатуғын.

Кешиккенде сабырсыз күтетуғын,
Қыйналысып жанларын түтетуғын,
Келген жерің өзіңнің бул өмірге,
Көзің қыймай әлемнен кететуғын.

ЕРТЕҢ

Ертең және күн батып,
таң атады,
Ұақыт оғы бәрін де қулатады,
Биреулерди бахытлы етип өмир,
Биреулерди қыйнайды,
Жылатады.

Ертең және таң атып, күн батады,
Биреулердің жанына муз қатады,
Биреу кетсе дүньядан, биреу келип,
Және хаял шыңғырып толғатады.

Әлем солай айланып, дөңгелейди,
Бул өмірге хеш нәрсе тең келмейди,
Биреу келип жатқан соң, биреу кетип,
Бул өмірде адамлар не демейди.

БИЛГЕН САЙЫН...

Билген сайын артады, билмегенин,
Билгің келер жети атаң ким екенін,
Шыпа болған кешегі дәри менен
Тоқтатып жүр докторлар емлегенин.

Калғың келмес далада,
Қар, жауында,
Барометр сонлықтан тур жанында,
Айға барып қоймайды, умтылады,
Не турғанын билиуіге аржағында.

Билгің келер өзіңнің ертеңінди,
Ким қалейди күйіуді, өртениуді,
Ырас айт деп бул күннің балалары,
Тынлағысы келмейди ертеңінди.

Дүнья бүгін көзіңнің алдында тур,
Артып барар бирақта өмірде сыр,
Сонип баратырған көзіңнің де,
Тауып атыр саңлағын,
шығарып нур.

Билген сайын көбейер,
билмегенин,
Билсек деймиз адамның хаслы, тегін,
Үйренсе де адамлар өмир бойы,
Билмей атыр өзінин ким екенін.

ӨМИР СОЛАЙ...

Өмир солай бул дүньяға келген адам кетеди,
Әрманына биреу жетип,
биреу жетпей өтеди,
Адамлар көп дүзете алмай бир өмірге пәнт жеген,
Бир гезлери билмей ислеп алған жалғыз қәтени.

Әлем тынбай дөңгелейди,
ұақыт зуұлап өтеди,
Бул дүньяға келгенлердің қалғаны жоқ, кетеди.
Жалғыз қәте бир ұақлары абайсызда исленген,
Өмир бойы қыйнап жанды,
қабырғанды сөтеди.

* * *

Қәтелеспей жасау қыйын,
Бәримиз де билемиз,
Бул өмирдің ақ, қарасы,
Жақсы, жаман жуп-егиз,
Қәтелерди ислеп алып өмир бойы сабылып,
Тек соларды жанды жағып дүзеу менен жүремиз.

АҰЫЛ БЕТТЕГИ ОЙЛАР

Жанымды қыйнайды,
Дузланған қумлары.
Аралға қуймайды,
Әмиудің суұлары.

Жүректе жарам бар,
Жоқ Арал кешеги.
Бул жерде адамлар,
Қумларды кешеди.

Самалы шаңғытып,
Үйлерди қум басты.
Жиберди қаңғытып,
Ауыллар шуұласты.

Тоғайзар,
жыңғыллық,
Болды ол дуз асты.

Қайғырды, о, сумлық,
Тирилер мунласты.

Бул күнде қайдасыз,
Балықшы досларым.
Жатасыз пайдасыз,
Кеуилсиз қостарың.

Ақ шашлы аналар,
Жолларға қараған.
Қай-күни оралар,
Ул-қызы қаладан.

Қайда екен аққуұлар,
Көлимнің сәни еди.
Бул күнде жоқ олар,
Түсiме енеди.

Қайдасыз мен сырлас,
Ағалар, инилер.
Қыйналса ауыллас,
Бауырым тилинер.

Қайтаман ауылдан,
Кеуилим суұыған.
Шаршайман дауылдан,
Сағалдай улыған.

Ауылда,
қырларда,
Емес ол баяғы.
Жоғалған қумлар да,
Әмиудің аяғы.

ЖАҚСЫ ЖЕРИ

Ақ мамықтай барады бултлар қалқып,
Ушқанына қуғанар жаны шалқып,
Жаман жери,
Бултлар хеш қала алмайды,
Жақсы көрген жерінде,
Қонып,
Жатып.

Көкте жұлдыз түнлерде жымыңлайды,
Көзлери хеш олардың жумылмайды,
Жаман жери,
Хеш бири жұлдызлардың
Жұлдыз болып қайтадан туғылмайды.

Адамлардың кеуили нәзик гүлден,
Сәл нәрсеге қабарып жаны бүлген.
Жаман жери,
Олардың барлығы да,
Бұл өмірге уақытша ғана келген.

Қыяқ айда толысып,
Сүттей тынық,
Жасырады сырларын иштен тынып
Жақсы жери,
Шыққан ай батып барар,
Келиу ушын жаңадан,
Қайта туып.

ЕҢ УЗЫН ТҮН

Жыл ишінде ең узын түн,
Келеди ол усы бүгин,
Қараңғының жарық ушын,
Ашайын деп сәл түнлигин.

Қараңғысын қарып келген,
Өмир деген,
Жарық пенен,
Қараңғыда тирилерди,
Көрмедим мен өсип-өнген.

Қараңғыда жасау қыйын,
Жарық болып тұрсын үйін.
Жарық енди қараңғының
Ашар әсте қара жүйін.

Ертең күнлер узаяды,
Жарық жерге қол жаяды.
Қараңғыдан шығады ол,
Жарық нурлар молаяды.

СЫР

Адамлардың жанында купыя бар,
Бир өмірге оларда сыр уялар,
Купыянды,
Сырынды билиу ушын,
Жууырады,
Тынбайды сырғыялар.

Сыр болады жүректе айтпайтуғын,
Сезилсе ол таңларын атпайтуғын,
Купыянды,
Сырынды ийтке айт сен
Тек ийт болар адамды сатпайтуғын.

Купыя бар жаныңа муз боп қатқан,
Кеуилинди ашытқан,
Дуз ол батпан.
Айтылмаған сырларын,
Ал адамлар,
Өзи менен горинде алып жатқан.

ЕРИМЕДИ ЕЛЕ ПАЛЫ ТАҢЛАЙДА

Жаслық шақтың дәураны ғой құдирет,
Оны бүгін қыз,
жигитлер аңлай ма?
Ериніңнен сол сүйгеннің бир ирет,
Еримеди палы еле таңлайда.

Айтқаныңды қылмас тәғдир бирақ та,
Түсер адам түрлі,
түрлі жағдайға,
Әрманыңнан кетесең сен қулап та,
Жазылғаны болады екен маңлайға.

БӘХӘР

Даламда ашылыпты қызғалдақлар,
Гүллерге малыныпты ерик бағлар.
Тәбият оянып ап уйқысынан,
Әлемде тирилердің кеулин бақлар.

Қылтыйып қыяқ ай да туұылыпты,
Жауынға кең даламда жуұыныпты.
Өмірге құлшындырыұ,
әжайып-ғой,
Сеземен мен бәхәрде уллылықты.

ОЙЛАР МЕНИ ҚЫЙНАЙДЫ

Сауалым бар өзіңе жаратқаным,
Әлемге нур жақсы ғой таратқаның.
неге анам дүньядан ерте өтті,
Көрмей кетти,
Сол күни таң атқанын.

Жерде жаман көбейіп баратқанын,
Билесіз бе сен өзін, жаратқаным.
Он баланың анасын,
Дурыспа, сол?
Әлле кимнің қолына қаратқаның.

Өмір қыйын болып тур, жаратқаным,
Жаманлықты адамға боратқаның,
Саған обал емес пе,
қалаларды,
Жерди силкип,
Ұайранғып қыйратқаның.

Сезсең еді жанымды, жаратқаным,
Бир айтқаным болмаса,
Бир айтқаным.
Бола қойсын демейсең,
шаңарақты,
Қулатқаның, аударып,
кулатқаның.

Ойлар мени қыйнайды, жаратқаным,
Күним аұып билемен баратқаның.
Бул өмірде бир нәрсе жүдә аұыр,
Ата-ананы,
Ботам деп жылатқаның.

БАХЫТ

Бахытлылар, болыңдар бахытлырақ,
Болалмайды паянлы бахыт, бирақ.
Материктей болады үзик-үзик,
Айдай болар ол өзи қурақ-қурақ.

Бахыт деген не өзи байлық па ол,
Көрінбеген даламдай шетшебири.

Еки айда бир алған айлықпа ол,
Шәўкилдеген соғанда жүреклері.

Бахыт деген биринши мухаббат па?
Мамешекпе ол туңғыш қамтылаған.
Бала минген аўылда жайдақ ат па?
Қыршылғанша қуйрығы шапқылаған.

НАННЫҢ ИЙИСИ

Жаўынлар жаўғанда көгинен,
Жуўсанның ийиси аңқыйды.
Ийискеп қос бурым түбинен,
Жас жигит босасып,
балқыйды.

Гүллерди қушаққа басқанда,
Ийиси олардың аңқыйды.
Әрманы жаслардың аспанда,
Ақ мамық бултлардай қалқыйды.

Ийис бар шақмақта шағылған,
Ийис бар балқытқан жанымды.
Нанлардың тандырда жабылған,
Ийисиндей ийис жоқ жағымлы.

ТОЛҒАНЫҰ

Ақлық қызым туұылған күні жазылған қосық

Айтар едің қапа боп,
қызым жоқ деп,
Бул өмірге қарасаң,
қызық көп деп.
Биреулердің улы жоқ маңдайында,

Ул сораса бермеген;
қызың көп деп.

Үш улым да үйленди,
үш келиним,
Сонда мениң болды-ғой хош кеуилим.
Бул өмірден мен өзім күтип жүрдім,
Улларымның изинен қыз келиуін.

Қыз туұылды, ата деп,
қоңрау еттің,
Жақсы хабар еситип, толқып кеттім.
Сүйінши, ата, сүйінши дегенде сен,
Жулдызларын алыўға кеттім көктің.

Не берейін, қарағым,
сүйіншине,
Қууанышты үстимнен үйиушіме.
Өзім менен шадлықты ортақласқан,
Жақсы хабар ап келген үй ишіме.

Үш келиним,
үш қызым,
алтау болды,
Қуяш жайнап төбемнен,
бахыт қонды.
Сүйіншине беремен мен өзіңе,
Алтын менен тигилген зерден тонды.

Жүрегімде шадлығым қыз туұылды,
Қууандырып бизлерди,
үш улымды.
О, қудайым,
сақлайғор, Тамарамды,
Хәммеизди, Сағындық қулынынды.

БӘХӘРДИ САҒЫНЫҰ

Еле сууық,
Ериместен жатыр қар,
Жер көнликкен.
Жыллылықты жақтырар.
Келсе де март қыс қәхәри қайтпай тур,
Бирақ, бәхәр елге умтылып жақынлар.

Быйыл қыстың қатты болды сууығы,
Муз боп жатыр дарақлардың бууыны,
Бундай қысқа шыдам бере алады,
Сибирь жақтың буғы менен сууыны.

Қыс шаршатты,
Адамлар да сабылды,
Бәхәр лебин,
Қыр гүллерин сағынды.
Тұңғыш жапырақ,
Ериклерди гүллеген,
Нөсер болып, қуйып өтер жауынды.

Тұңғыш байрам,
Қызлар гүлге оранған,
Марттан өзи басланады жыр-әрман.
Бәхәр келсе оянады жер, әлем,
Мен де оның бир жағында турарман.

ЖЫЛЛАР МЕНЕН ЖЫЛЖЫЙДЫ ӨМИР КӨШИП

Жыллар менен жылжыйды өмир көшип,
Ғайып болар балалық,
Жаслық өшип.
Өмир кеме,
Бәршеге тәғдир теңиз.
Жүзесең де жүресең бәрін кешип.

Қараңғыға қоңысы жарық деген,
Бул өмирди күшлилер жарып келген,
Дәхмет пенен жаланың отларына,
Қанша хадал адамлар жанып өлген.

Ойнамаңлар хеш бирін өмир менен,
Қанша инсан жәхәнде еңиреген,
Сонша жасап көрмедим адамды мен,
Өмир деген ойыншық,
Жеңил деген.

ҰАҚЫТ КЕЛДИ

Ұақыт келди,
Бәрінде санайтуғын,
Өткен жолға айланып қарайтуғын,
55 жас аз емес,
не иследим деп
Тергестирip өзимнен сорайтуғын.

Босқа өткен күнлерим көп екен дым,
Уялаған жаныма қууаныш, мун,
Әрманыма алдыма қойған өзим,
Умтыламан жеткенше таппай тыным.

Өмир жумбақ,
Жууабын излеп жүрмен,
Алыс кетпей тууылған ана- жерден,
Хызметиме жараса маған халқым,
Ең баслысы өзиннің бахаң берген.

Жуумақ етиу ертерек болған менен,
Теңизинде ұақыттың өмир-кемем,
Жүзип барар,
Жағысы көринбейди,
Дауыл күшли,
Өзи де жүдә терен.

БАЛАЛЫҒЫМ

Еле мениң ядымда балалығым,
Ким түсинген ол ўақта бала муңын,
Анам бар да жанымда,
Әкем бар да
Қуўанышқа үйимиз толатуғын.

Дүнъя маған бахыттан,
Қуўаныштан,
Жаралғандай көринди,
Бахыт қушқан.
Баўырына хәммени басып өмир,
Әрманыма мени де алып ушқан.

Ағар еди Әмиўим толқынланып,
Турар еди бағлардың шөли қанып,
Әмиў -ана баласын емизиўге,
Аралына асықты суўын алып.

Мине солай мениң де балалығым,
Бахыт пенен шадлықтан туратуғын,
Ойламаппан өмирде жетим қалып,
Қайрыларын ушпай-ақ қанатымның.

Туўған жерден нәр алып,
Күн нурынан,
Өтгим талай жоллардың ой, қырынан.
Көре алмаппан балалық гезлеримде,
Қыйынлығын өмирдің алда турған.

ЎАТАНЫМ

Анамдай ардақлымсаң,
Жаным мениң,
Әдиўли,
Қәсийетли туўған жерим,

Қанатты қомлаған ел,
Ушқан қолим,
Бир қарыс қушағыңнан шықсам сениң,
Қайтқым келип кетеди саған мениң.

Ўатаным бәримизге ана өзин,
Биз сениң излегениң,
Биз де көзин.
Сен деген жүрегимде отлы сезим,
Ырасым, жан ўатаным, ҳадал сөзим.

Балаңман мен өзин деп мақтанаман,
Анамсан,
Анам болып қундақлаған,
Жүзимди соннан сениң жел қақпаған,
Әрманың,
Дәртлерин де ортақ маған.

Тураман Аралыңнан хабар алып,
Жатыр ол ыңыранып шөлде қалып,
Жетпейди Әмиў суўы теңизиме,
Барады соған мениң жаным жанып.

Басқасы күннен күнге жақсы болып,
Киятыр,
соған мениң кеўлим толып,
Жүремен қуўаныштан ушып, қонып,
Ғәрезсиз елим мениң қалды оңып.

Өзиннің дузың менен кебирлерин,
Олар да маңлайыма тиккен жерим,
Сеземен олманда да көгерерин,
Халқымның бахты ушын бағ, гүллерин.

Сен десем көкирегим қақ айырылып,
Кетемен аўырғанда тез айығып,
Бийдайлар атызларда ырғатылса,
Жүргенде шарўаларың малын жайып.

Ойлайсаң аналардай бала ғамын,
Жаратып қойныңызда гүлдер бағын,
Көрдим мен елден жырақ ұятанластың,
Намазын саған қарап оқығанын.

ДОСЛАР-АЙ

Тұрғанда дәулет басында,
Көбейер екен досында,
айлана берер шығырдай,
Дөңгелей берер қасында.

Жуғырып шығар алдыңнан,
Жаңадан төсек салдырған.
Дәстүрхан толып қалады,
Керек деп бәрін алдырған.

Балаңа аға болады,
Құрдас деп жүзик тағады,
Қапыны ашып,
жабады,
Үйде де қалып,
қонады.

Сағынып кеттім деп жүрер,
Қарасан,
олар үңилер.
Дос болып кете береді,
Хәмелиң болса жөгілер.

Тасыйды үйге сауға да,
Шығады алып тауға да.
Түсіріп қайтар,
апарып,
Булақтан аққан суыға да.

Басыңнан дәулет кеткенде,
Ұақытың сениң өткенде,
Бұрынғы «садық» досларың,
Жаманлап жүрер жеткенге.

Сәлемге қайтып келмейді,
Сауға да алып бермейді.
Алыслап кете береді,
Көрмейді,
енди сендейді.

МЫНА ӨМИР СОНДАЙҒА МӘС БОЛА МА?

Көп ғой жанлар өмірге өкпелеген,
Деп жүргендер хәм оған өкпелимен,
Бахыт берсе биреуге күндей күлген,
Биреулерге алады суғып тебен.

Көз жумдырдың сен бүгін жас анаға,
мына өмір сондайға мәс бола ма?
Неге керек түсинбей жүрмен еле,
100 жыл жасау табақтай тасбақаға.

УШЫП БАРАР ТЫРНАЛАР

Зуулап өтип өмір деген барады,
Биреу жетіп,
Биреу қулап қалады.
Бірде өзі күндей күліп жайнаса,
Қәпелімде түнереді қабағы.

Ким биледи, алда не бар көресі,
Өміріңнің ұақыт болар төресі.
Шауып жүріп елиуденде өтіппен,
Алпыстың да көриніп тұр төбесі.

Гүз де отип баратқандай сап-сары,
Қыстың еле жауған емес көп қары,
Бирақ,
көзге көринбестен жаслықтың,
Қалып кетти лаулап жанған отлары.

Абайламай қалады екен адамлар,
Бирге жүрген жақсылар бар,
Жаман бар,
Мениң мынау өмирімнің көгинен,
Узақласып ушып барар тырналар.

ҚӘБИР БАСЫНДАҒЫ ОЙЛАР

Қәбириңе келе алмадым,
көп болды,
Жаным жанып,
жүрегіме от толды.
Саған келсем мен жаматып қайтаман,
Бойымдағы қатқан музға тек тонды.

Келсем сениң сол баяғы жатысың,
Ашпай-ақ қой «үйіңнің» сен қапысын.
Өтеу мүмкін емес екен, анажан,
Маған берген өмиріңнің хақысын.

Айлар өтті,
Жыллар өтті бир талай,
Болды бираз шықпай кетти батқан ай.

Ауылдағы таныстардың көбиси,
Қарап турсам усы жерде жатқандай.

АДАМ УШЫН

Өткен өтті,
Ертенди ойлап жүрмен,
Күнлерди де еслеймен ойнап-күлген.
(Бул өмирден билмеймен ким түңілген),
Үмити жоқ адамның нурлы күннен.

Күнлер болды өмирде бийкар өткен,
Қуяш янлы қызарып батып кеткен.
Адамлар бар жанымды қапа еткен,
Дос та болған адам бар шын жүректен.

Жолларында өмирдің адаспадым,
Қуяш шығып,
Жадырап тур аспаным,
Жақсылықты адамға тилеп жүрдим,
Тилеп жүрдим сынықтың қурасқанын.

Ақыл бар да,
Бойында бар да күшин,
Достыңа да түспесин хасла исин,
Күтпесем де хешкимнен жақсылықты,
Етким келер жақсылық адам ушын.

БАЛАЛЫҒЫМ

Қыйын болды өзімнің балалығым,
Қалдым оның тек ғана жалап жуғын,
Билмеген ем өмірдің ондайлығын,
Нәрестелер жетім боп қалатуғын.

Өмір теңіз сыяқлы тербетилип,
Бир қайысса қабырғам,
Бир сөтилип,
Келе бердим турмыстың соқпағынан,
Бир де жылап қыйланып,
Бир де күлип.

Мәдет болды туўған жер,
Далаларым,
Жақсылардан гезлести ағаларым,
Мен олардан еситип билип алдым,
Аўылымнан алыста қала барын.

ҚЫСЫ МЕКЕН

Қойғандайман өзімди ойлағанды,
Бурынғыдай ўақыт жоқ тойлағалы,
Бахыт болып көринер маған бүгін,
Ақлықлардың қасымда ойнағаны.
Болып алдым мен сондай бала жанлы,
Ушырғым кеп жүремен палапанды,
Тербетемен отырып бесиклерин,
Айландырып қайтаман Қаратаўды.

Өмір - күннің қызығы усы мекен,
Яки оның астары,
тысы мекен
Палапанлар жетилип,
қайтса күзде,
Келетуғын изинен қысы мекен.

ТАҰЛАРЫМ

Бизің елдің таўлары жоқ бийик дым,
Ол жаныма бола алмайды күйик дым,
Жаралған ол шаруаларға жай болып,
Ылағына қолайлы боп кийиктің.

Қаратаўым,
Бөршитаўым,
Қусқана,
Соңғысына уялаған қус ғана,
Өзлериңиз көринесиз алыстан,
Төбеңізге қар басқанда қыс ғана.

Елимиздің таўлары бар пәскелтек,
Онда осер гүллер,
жусан желкилдеп,
Қандай жақсы онша бийик болмаўда,
Төбесине шығып жүрмиз динкилдеп.

НЫЗАМ БАСЫ

Елдің болар пақыры,
пуқарасы,

Жүреклердің болады,
ақ, қарасы,
Ойлағаны жалғыз тек қарабасы,
Адамның көп ишінде жарамасы.

Елдің болар қатқуда,
отағасы,
Энгимелер айтылар ошақ басы,
Олардың да табылар табақласы,
Қадал болса жақсы ғой жеген асы.

Басшылардың көтерген ауыр тасы,
Алға қарай баслайды ел ағасы,
Мынау дүнья хеш қашан дүзелмейді,
Хәр бир истің болмаса нызам басы.

АҰЫЛДЫ КЕЛДИМ САҒЫНЫП...

Ауылды келдим сағынып,
Жүрегім туұлап барады.
Бахытын ізлеп сабылып,
Жүргенге дәулет қонады.

Өзіңнен кеттім алысқа,
Сағынсам жетіп келемен,
Бұл өмір бәрхә шабыспа,
Жарыста жүрмен еле мен.

Жолларым алыс,
эрман көп,
Қарызбан ана,
елиме.
Жаныңа сениң дәрман боп,
Күш-қууат болыу белиңе.

ДҮНЬЯДА ЕҢ ҚУҰАНТҚАН

Себеп көп адам кеулин жадыратқан,
Хош болар сәл нәрсеге оның уақты,
Дүньяда ата-ананы ең қууантқан,
Шадлығы перзентинің,
ул-қыз бахты.

Қайғы көп адамлардың жолын тосқан,
Кеуилди жалғыз сөз-ақ қабартады,
Азап жоқ ата-анаға оннан асқан,
Шашларын ул-қыз дәрти ағартады.

АЛЬБОМ

Тәғдир маған сонша түнерди,
Жетім қалып өскен баламан.
Еслеу ушын өткен күнлерди,
Альбомларды қолға аламан.

Онда гүлдей балалығымның,
Көремен мен барлық үлгисин.
Хәмде гөззал жаслық шағымның,
Сүүретлерде қалған белгисин.

Мениң сүйген қызым да оннан,
Тигиледи,
назлы қарайды.
Көп сүүретлер сарғайып қалған,
Көрип турып жаным муңайды.

Сүүретлерім түскен бул күнде,
Унамайды онша жаныма.
Өткен күнди яд етсең сен де,
Бир қарап қой альбомларыңа.

ТАҒДИРИҢ

Тағдириң жазыла ма маңлайыңа,
Ұақыт ол қарамайды жағдайыңа,
Өзине исенбеген адамлардың,
Асылыұ қыйын өмир шалғайына.

Өмирдің бир майданда тас-талқаны,
Шығады,
Болдыртады тасқан қаны,
Адамлар көтереди тағдир жүгин,
Шыдайды болмаса да тастан жаны.

Қәйтесең өмир солай жаратылған,
Тағдирди билиұ қыйын,
Жумбақ тынған.
Бахыты келип басқа қонғанында
Бир күни түсип кетип олда сынған.

Жақсы ғой билмегениң ертеңинди,
(Аяған бул өмирде тағдир кимди),
Салмасын адамлардың басларына,
Жауылған жалаларға өртениұди.

СҮҰРЕТИНДЕ

Сүұретлерим мен түскен усы күнде,
Бир түрли дым,
Өзиме унамайды.
Қырау шашым,
Әжимлер жүзлеримде,
Елиұ жылдың артынан сығалайды.

Жыллар жылжып өтеди,
Жылымайды,
Қарлар жауған барады музға айланып.

Шаршатады адамды,
Өмир, қайғы
Ертеңгисин жүреди көп ойланып.

Талпынады адамлар әрманына,
Тегинликте оған хеш жете алмайды.
Илинеди тағдирдің қармағына,
Жулып таслап оны ол кете алмайды.

Солай етип ұақытың өтеди екен,
Шаршағаның көринер келбетинде.
Келген адам,
Өмирден кетеди екен,
Қалады екен өтмишиң сүұретинде.

ЖАЗ

Жаз келди жеримди балқытып,
Көриктей хәуири лаплаған.
Хәуасы деминди тарылтып,
Ыссылық әлемди қаплаған.

Өсимлик,
жаныұар туншықты,
Қыйнайды жанынды қапырық.
Сексеуил шоғындай күн шықты,
Дүньяның ыссысын шақырып.

Қуслардың күйе ме қанаты,
Көринбес олар да аспанда.
Гесиртке,
қалмаған қуұаты,
Созылар жантақтың астында.

Қызыл қум жатады буйығып,
Далама тынышлық орнаған.

Сағымлар суўдай боп қуйылып,
Теңиздей түйилип турмаған.

Тәбият жаныда талғысып,
Жақтырмас кеткенди қыбырлап.
Ҳаўада от болып тур ысып,
Ушпайды торғайлар жуғырлап.

Сексеўил белинен батса да,
Ыссылық қумдағы жағып тур.
Дөгерек лапылдап жатса да,
Жаз деген жарықлық өмир, нур.

ЖАҚСЫДА ЕКЕН БИР ҚОЛЫ

Усласан гейде қыяқты,
Кеседи алмас сыяқты.
Жаманлар менен сырлассан,
Етеди сени уятлы.

Нәкасқа жолдас болғанның,
Көрмедим сирә онғанын.
Билемен,
оның достын да,
Жоңқадай етип жоңғанын.

Өмир бул теңиз сыр толы,
Ғобыздай екен жыр толы.
Бир қолы оның жаманда,
Жақсыда екен бир қолы.

АҚЛЫҚЛАР

Бизинң үйдин ақлықлар патшалары,
Мен оларға күнликши,
от жағары,

Алысқа да,
жақынға жумсайтуғын,
Ишиндеги «ең жасы»,
ат шабары.

Орынланар ҳәмири,
пәрманлары,
Қанат қаққан шынларға әрманлары,
Ата үйин шадлыққа толтырады,
Ақлықлардың қоныўға қалғанлары.

Мойыныма асылса үйге келип,
Шаршағаным шығады,
жаным енип,
Өзи қыйын хәм жумбақ мынаў дүнья,
Көз алдымда турады қулпы дөнип.

Ақлықлар бар,
өмирдин жалғасы бар,
Бул әлемде адам көп тырнаққа зар,
Ул-қызынан суп-сулыў ақлық сүйген,
Бахытлы-ғой дүньяда ата-аналар.

ҚУҰАНЫШ ТА, ҚАЙҒЫ ДА МӘҢГИ БИРГЕ

Қуұаныш та,
қайғы да мәңги бирге,
Араласып кеткен-ғой жер-өмирге,
Барғанымда зияратқа,
ойлап қалдым,
Ауыл көшип келгенбе бул өңирге.

Ийип басты анамның қәбирине,
Көнип турдым тәғдирдин ҳәмирине,
Тирилердин басында бул бар саўда,
Туўады күн усындай бәриңе де.

Жер қызынып қуяштың хәуирине,
Олда хәуес күнлердің тәуирине,
Тириңизде қоңсылар,
Бүгін енди,
Жатырсызлар ес болып бир-бириңе.

Дүнья солай қулдырап дөңгелейди,
Тау демейди тауларды,
шөл демейди,
Ұақыт деген тұңғыйық оған хеш ким,
Бойламайды,
сондай-ақ, енлемейди.

Қууаныш та,
Қайғы да бәрхә бирге,
Жолдас олар бир өмир тирилерге,
Мен зияратқа барғанда еслеу күни,
Бәри келди аўылдың усы жерге.

ТЕРБЕТЕДИ

Отырды деп қууанып,
Күлгенине,
Ембеклесе тырбанлап,
Жүргенине,
Сөзлерине дәслепки шүлдирлеген,
Аңғарғанға бир нәрсе,
Билгенине.

Ата, апа деп тұңғыш тил қатқанға,
Тынышымыз бузылмай таң атқанға,
Усылардың бәріне қуғаннан
Ыразы боп жүремиз жаратқанға.

Перзентлерің қуантып ержетеди,
Жаслығыңды басыңнан шетлетеди,

Кешеги сол балалар,
Бул күнлери,
Өз ул, қызын бесикте тербетеди.

ТӘГДИР

Ұақыт қояр барлығын өз жайына,
Қарамайды хешкимнің жағдайына,
Жазылған деп айтады тәгдир деген,
Тууылғанда адамның маңлайына.

Исенгің де келеди,
исенбегің,
Ашылмайды өмірге есик тегін,
Бәри алдынан белгили болса егер,
Жоқ па онда кереги күшенгеннің.

Ким қалдырған олай деп,
сызып, жазып,
Кімнің гөрін ким қойған бурын қазып,
Адамларға ислеген жақсылығың,
Тәгдириңе нур себер,
Жаныңа азық.

БАЛАЛЫҚТЫҢ ШАҰҚЫМЫ БАСЫЛАДЫ...

Балалықтың шауқымы басылады,
Жаслығыңды жылларың жасырады,
Өмиріңнің көбиси өткен гезде,
Азлап сыры оның да ашылады.

Ул-қызларың демде-ақ ержетеди,
Олар менен алысқа қол жетеди,
Өз алдына шаңарақ тикседағы,
Жүрегіңди бәри бир тербетеди.

Жаслығыңда ересен сөзге де көп,
Алып ушып турған соң тулпар-жүрек.
Алыс кетсең жылыслап жыллар менен,
Сени уғар адамлар керегирек.

КИМ БАР МЫНАҰ ӨМИРДЕ...

Ким бар мынаұ өмирде жыламаған,
Шығып турып бийикке,
куламаған,
Шаңарақлар қурылған беккем емес,
Қосылғанша бир-бирин сынамаған.

Алыс кетсе аұылын сағынбаған,
Анасына барма адам табынбаған,
Бул әлемнің жүзінде жоқ-ғой адам,
Нызамына өмирдің бағынбаған.

Төрт тәрәпи бәрхама қубла болған,
Өлгенинше басында дәулет турған,
Бар ма адам,
мен өзим табалмадым,
55 жыл өмирди аралаған.

МАЗМУНЫ

Көз алдымнан...	3
Және де аұыл жақтан...	3
Жүктен гөре ой аұыр көтергенге...	4
Әнгименин арқаұы...	5
Нызамы бар өмирдің...	5
Кирпиклерин...	6
Бәримизде өмирдің қонағымыз	6
Алғыс пенен ғарғыс...	7
Өткен жолға...	8
Теңіз болып...	9
Өзиннин	10
Көреді олар	11
Тең келмейди...	12
Ғаррылары аұылдың	12
Биймәни күнлер	13
Өмир саған ырзаман...	14
Аұыл түни	14
Мегзетемен	15
Өмир сен деп...	15
Ана, жердин, ел, халқымның бахытын...	16
Жаксыдан жаны нур алған	16
Өмир, турмыс не деген...	17
Бир сөз	18
Толған әрман	19
Өмиримнин бәхәри	19
Балалықты еслеп	20
Гезеклескен	21
Бийкар күнлер...	21
Жаксы қосык	22
Ақлығымдай...	23
Мен өзим	24
Келемен мен...	24
Өтип кетти	25
Ана - Жер	26
Жаксы перзент дәулетин	27
Бахыт	27
Жетеди	28
Бир теңизде	28
Аралык	29
Қурдасларға	29

Исеним	30
Билинбейди	31
Үй дегенде	32
Тиришилик	32
Халық	34
Шынлықты айт	35
Талант	36
Келеди	36
Бахыт	37
Кеуіл булты	38
Жаксы да болыу	39
Адамлардын	40
Өмирдин	41
Қосығымсаң	41
Сенсиз өмир	42
Үмит	43
Өтеди бәри	44
Ұактында	44
Сау болсын халкым, елим	45
Қорғайды намыс, арды	46
Жүрегім туулап	46
Баратыр ауыр болып	47
Узаяр түн	47
Дослар да, қурдаслар да көп еді дым	48
Оралмасқа шақырып	49
Сауаллар көп	50
Адам сирә билмейді ертенгисін	50
Бәрин де жаксы биледи	51
Бул өмир өзи	52
Биледи жүрек	52
Өмирим зуулап	53
Жек көремен	54
Өмир деген не өзи	54
Кимін бар	55
Мен бармаған	56
Күн батып барар	57
Күнлер де өзи қыскарып	57
Қушақты жайып	58
Ұакыт деген дәрьяның	58
Өмир деген теңиздің жағасындай	59
Бир күнине бер десе	60

Жана жыл босағасындағы ойлар	61
Шахзадаға	62
Досларыма хат	63
Қуғандым	65
Көринбейді, көринбейді	66
Қәлем алып	66
Құлиу керек	67
Жалғызсырап	68
Бул өмирде сезгенлерім	69
Бирге	70
Жаксылығын адамның	70
Бес асыудан асып	71
Өмир сахна	72
Әрманға барып шындағы	72
Елим деп	73
Бир әсир	74
Өзгешерек едидей	75
Сулыұлық	76
Өмир теңиз тынбайды	76
Кімге керек	77
Жаным менин	78
Қәйтейін мен	78
Бир адамдай	79
Айланбай кетер еді	80
Елиу бестің бәхәри	80
Қыс сонатасы	81
Биринин бири тиреуі	82
Арқауы перзентлерім жырларымның	82
Хаял	83
Күнлеринен түни көп өмир екен	84
Жалғасы бар	85
Өз елин жаманлаған	85
Усындай жетпис болса кәне енді	86
Жана әсир	87
Күлки	88
Мен кімге сырласайын	89
Ұакыт	89
Көздің нуры хәм ети	90
Сағынып	91
Және де қарақалпақ хақында	92
Гөззал ең ауылым	93
Ғәрезсиз журтым аман	94

Калар дейсен өмирде мәнгиге ким?	95
Келдим және	95
Қарақалпак халқына	96
Бүгін де атпады таң	97
Токтасам туншығаман	97
Қайдасызлар жұртымның ғаррылары	98
Ақыл	99
Төзим	99
Жаксы көриу	100
Бир күни	101
Өмир усы	101
Елиу бес жастын аскары	102
Күн бүгін	103
Жумбағы да адамның	103
Қосық	103
Арал еске түскенде	104
Өмир маған танысқан	105
Бахтиярға	106
Өмірге ашық	106
Әлем гүлдей құлпырар	107
Не деген жыллар	108
Көрип жүрмен	108
Қадірлеу күни	109
Кеуилим гейде жадырап	110
Әжинияз шайырдың естелиги	111
алдындағы ойлар	111
Көпир	113
Ақты ақ деп	113
Излеринди	114
Жан күйерін	114
Өмириниң қызығы таусылғаннан	115
Ана	115
Нийетим аппак	116
Тәбият қайтып туұмайды	117
Ауырлық етип тур-ау	118
Тәғдир	118
Исеним	119
Қыс	120
Жаксылықты	121
Жерде сүйенеди	121
Өрманына	122
Нұрға жууған	123

Өз үйінде	123
Ойлар менен	124
Сораулар дизбек, дизбек	124
Өткен күнлер	125
Көрсем	126
Еркінлік	127
Бәрин, бәрин	128
Баска түссе	128
Қайдасызлар	129
Тыным таппай	130
Ұақыт	131
Жаз	131
Қарақалпак хакқында қосық	132
Өзбекстан	134
Қарамасын	135
Қыйынлығын өмирдин	135
Өмир деген	136
Хакыйкатлық	137
Өзим хакқында	137
Шайқалады	138
Қуслар	139
Жыллар өтти	140
Исеним	140
Адамбыз ғой	141
Жаксының жаксысын айт	142
Жаксы тилек	143
Хеш биреуден	143
Жаксы нийет	144
Атып атыр таңларым	144
Тууылған жер	145
Ана	146
Қуламайды	147
Дүньяның көп	147
Сондай адам	148
Бурылмайды жолынан баратырған	149
Ұақыт мәңгилик	149
Өмир деген не өзи ол	150
Қосықты түсингенлер	151
Күним артық	152
Тирисинде	152
Еске алсын	153
Жаным мениң толқынлап	153

Әрман	154
Өмир жумбак	155
Ойлар	156
Жакласан	157
Бәхәр келди	157
Көрдим де биразлардан озып кетип	158
Туғылғанман	159
Алтын күннің нурынан	159
Баласындай	160
Кетип барады	161
Тирисинде Аралды тыңламады	162
Әке болып	162
Дослық деген	163
Көринер	163
Бәхәр келди	164
Асығыспан	164
Жыллар жылжып	165
Жердің тартыу күши	166
Ұақыт зуұлап барады	167
Оннан қайтып келгенди	167
Дүнья қызық	168
Жасау қыйын	169
Өмир - қайық жүзеді	170
Сени өзім	170
Шеги бар	171
Керек	171
Ғәрезсизлик	172
Қыйын екен	173
Өмир деген	173
Ауылым	173
Хәмме билер әлемнен өтерінде	174
Билген жаксы	175
Шынлық	176
Өмир	177
Түрлі, түрлі	177
Нөкис хакқында ойлар	178
Бийигинен өмірдің	179
Дараклардың	180
Сезімлер бар	181
Жакын жолда жеткізбес	181
Билмейди хеш қим	182
Сырлары бул дүньяның	183

Ауылым	183
Қосық жазып	184
Асықпай-ақ	185
Өмир босқа өтті ме	185
Жаксының да	186
Әкен қайда, қарағым, анаң қайда	187
Жарамайды қол ушында созыуға	187
Дәулет хәм бахыт	188
Өтті жыллар, ертеңім не болады	188
Жүретуғын уақтың ғой	189
Гүз де келди	190
Таң атып	191
Меннен бурын жазған ғой барлығын да	191
Турмайды Айда оған көп үңилип	192
Әдалатлық	193
Қайтер едін дүньяға келмегенде	193
Күн келеди	194
Үмит	195
Озбасын деп	196
Өмир булақ	196
Өмиринің өткенін байқамайды	197
Қуяш та, жер де усындай болған	198
Ағып кете бересен	198
Ойланар адам	199
55-ке шықтым мен	200
Қосық жазу хакқында	201
Неге келдим өмірге	202
Арал жағасында	203
Қыйын ғой шайыр болу	204
Хакыйкатлық, хадаллық бирге жүріп	204
Өмир татлы	205
Суу кәдири	206
Қудирет бар ма	206
Жаксылық нур, сәуледей жарық болар	207
Қурып кетсе Аралым не болады?	208
Бул өмірден	208
Исенгендей өзиме	209
Мухаббаттан жаралады адамлар	209
Мехир тарар өмірге сағыныштан	210
Таң атады	210
Өмир қысын бар ма адам ойламаған	211
Умыт болып кетесен	212

Әсирлер өтер.....	212
Жанасы менен жалғасып	213
Қорқады	214
Ийтлер неге шабысады.....	215
Перзентлер хакқында ойлар	215
Келеди жер де ушып.....	216
Өзин қолла	217
Тәғдир	217
Жақынлатты	218
Ақлықтың бесиги жанындағы ойлар	219
Жасыұлкенлик	220
Бердақ шайырдын	221
Естелиги алдындағы ойлар	221
Наұрыз	222
Жасау үшін	223
Ауыл хакқында ойлар.....	224
Ата-ана хакқында ойлар.....	224
Шанарак	225
Ертен	226
Билген сайын.....	227
Өмір солай.....	227
Ауыл беттегі ойлар	228
Жаксы жери	230
Ең ұзын түн	230
Сыр	231
Еримеди еле палы таңлайда	232
Бәхәр	232
Ойлар мени қыйнайды	232
Бахыт	233
Нанның ийиси	234
Толғаныу	234
Бәхәрди сағыныу	236
Жыллар менен жылжыйды өмір көшип	236
Ұақыт келди	237
Балалығым	238
Ұатаным	238
Дослар-ай	240
Мына өмір сондайға мәс бола ма?	241
Ушып барар тырналар	241
Қабір басындағы ойлар	242

Адам ұшын	243
Балалығым	244
Қысы мекен	244
Тауларым	245
Нызам басы.....	245
Ауылды келдим сағынып.....	246
Дүньяда ең қуантқан	247
Альбом	247
Тәғдириң.....	248
Сүүретінде	248
Жаз	249
Жаксыда екен бір қолы	250
Ақлықлар	250
Қуғаныш та, қайғы да мәңгі бірге	251
Тербетеди	252
Тәғдир	253
Балалықтың шауқымы басылады.....	253
Кім бар мынау өмірде.....	254

Сағындық Дәулетиярович Ниетулаев

ЖАҚСЫ ТИЛЕК

қосықлар топламы

Қарақалпақ тилинде

«Қарақалпақстан» баспасы

Нөкис — 2004

Бас редактор	<i>Жийенбай Избасқанов</i>
Редактор	<i>Гүлжәхән Тәжсетдинова</i>
Художник	<i>Исмайыл Қыдыров</i>
Техредактор	<i>Турсынбай Өтегенов</i>
Корректор	<i>Арзыхан Аташева</i>
Форматлаған	<i>Бахыт Нурыллаев</i>

ИБ № 6121

Териўге берилген ўакты 28.03.2004. Басыўға рухсат
етилген ўакты 12.04.2004. Қағаз форматы 84 x 108 ^{1/32}
Гарнитурасы «Таймс». Офсет усылында басылды.
Көлеми 8,25 баспа табак. 13,86 шәртли баспа табак.
9,77 есап баспа табак. Жәми 1000 нускада.
Буйыртпа № 215 Бахасы шәртнама бойынша.

*«Қарақалпақстан» баспасы,
742000, Нөкис, Қарақалпақстан көшеси №9*

Қарақалпақстан Республикасы
Баспа сөз хәм хабар Агентлигинин
Нөкис полиграфкомбинаты
742000. Нөкис, Қарақалпақстан көшеси №9

С. Д. Ниетуллаев 1948-жылы Мойнак районуна туулган. Юридика илимлеринин доктору, Каракалпакстан Республикасына мийнети сиңген юрист.

Хазир Каракалпакстан Республикасы Кәсиплик аўқамлары кеңесинин баслығы лаўазымында ислеп атыр. Каракалпакстан Республикасы Жоқарғы Кеңесинин депутаты.

1981-жылы оның «Мен саған ашықпан», 1992-жылы «Гүлзар» қосықлар топламлары жарық көрген.

Автордың «Жақсы тилек» қосықлар топламы оның үшінши поэтикалық китабы.

«ҚАРАҚАЛПАҚСТАН»